

DUTCH BIRDING

VOLUME 22 • NO 3 • 2000

Dutch Birding

Internationaal tijdschrift over
Palearctische vogels

REDACTIE
Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
fax 023-5376749
e-mail editors@dutchbirding.nl

FOTOREDACTIE
Dutch Birding
p/a René Pop
Postbus 1007
1780 EA Julianadorp
Nederland
e-mail pop.en.p@wxs.nl

ABONNEMENTENADMINISTRATIE
p/a Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Nederland
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BESTUUR
Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland
e-mail dba@dutchbirding.nl

COMMISSIE DWAALGASTEN
NEDERLANDSE AVIFAUNA
CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Nederland
e-mail cdna@dutchbirding.nl

COMMISSIE SYSTEMATIEK
NEDERLANDSE AVIFAUNA
CSNA, p/a George Sangster
President Steinstraat 3A
2312 ZP Leiden
Nederland
e-mail csna@dutchbirding.nl

TELEFOONLIJNEN
0900-20 321 28
(vogellijn, 75 cpm)
010-4281212 (inspreklijn)

INTERNET
<http://www.dutchbirding.nl>

Dutch Birding

HOOFDREDACTEUR Arnoud van den Berg (tel 023-5378024, fax 023-5376749, e-mail arnoud.vandenbergh@inter.nl.net)

ADJUNCT HOOFDREDACTEUR Enno Ebels (tel 030-2961335, fax 030-2980924, e-mail ebels@wxs.nl)

UITVOEREND REDACTEUR André van Loon (tel / fax 020-6997585, e-mail laan@bio.vu.nl)

FOTOGRAFISCH REDACTEUR René Pop (tel 0223-690141, fax 0223-690142, e-mail pop.en.p@wxs.nl)

REDACTIERAAD Gunter De Smet, Ferdij Hieselaar, Diederik Kok, Peter Meininger, Gerald Oreel, George Sangster en Roland van der Vliet

REDACTIE-ADVIESRAAD Peter Barthel (Duitsland), Dick Forsman (Finland), Ricard Gutiérrez (Spanje), Lars Jonsson (Zweden), Paul Lehman (VS), Anthony McGeehan (Noord-Ierland), Killian Mullarney (Ierland), Hadoram Shirihai (Israël), Lars Svensson (Zweden) en Peter Symens (België)

REDACTIEMEDEWERKERS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Remco Hofland, Hans van der Meulen, Kees Roselaar en Peter de Rouw

PRODUCTIE EN LAY-OUT André van Loon en René van Rossum

ADVERTENTIES Ellen van der Plas, p/a Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam
e-mail advertising@dutchbirding.nl

ABONNEMENTEN De abonnementsprijs voor 2000 bedraagt: NLG 65.00 (Nederland), BEF 1320.00 (België), NLG 72.50 (overige landen binnen Europa) en NLG 77.50 (landen buiten Europa).

U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op girorekening 01 50 697 (Nederland), girorekening 000 1592468 19 (België) of bankrekening 54 93 30 348 van ABN•AMRO (Castricum), o.v.v. 'abonnement Dutch Birding'. Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association. Het abonnement gaat in na ontvangst van de betaling.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

De volgorde van vogels in Dutch Birding volgt in eerste instantie een klassieke 'Wetmore-indeling'. Binnen dit raamwerk worden voor taxonomie en naamgeving de volgende overzichten aangehouden: *Zeldzame vogels van Nederland* door A B van den Berg & C A W Bosman (1999, Haarlem) (taxonomie en wetenschappelijke, Nederlandse en Engelse namen van Nederlandse vogels); *Palearctic birds* door M Beaman (1994, Stonyhurst) (Engelse namen van overige Palearctische vogels); *Vogels van de wereld - complete checklist* door M Walters (1997, Baarn) (Nederlandse namen van overige vogels van de wereld); en *Birds of the world* door C G Sibley (1996, Version 2.0, Cincinnati) (taxonomie en wetenschappelijke en Engelse namen van overige vogels van de wereld). Afwijkingen van en aanvullingen op bovenstaande overzichten zijn gebaseerd op beslissingen van de CSNA (cf Dutch Birding 19: 21-28, 1997; 20: 22-32, 1998).

Een lijst met tarieven voor de vergoeding van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij de redactie.

Dutch Birding Association

BESTUUR Theo Admiraal (penningmeester), Gijsbert van der Bent (voorzitter, tel 071-4024547), Leon Edelaar, Rob Olivier en Marc Plomp (secretaris, tel 0348-433730); tevens is de redactie van Dutch Birding met een zetel vertegenwoordigd.

BESTUURSMEDEWERKERS Jeannette Admiraal, Ron van den Enden, Leo Heemskerk, Remco Hofland, Sander Lagerveld, Ger Meesters, Arnold Meijer, Leonie Olivier-van Hille, André van der Plas en Ellen van der Plas.

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

LEDEN Theo Bakker, Max Blijin, Ruud van Beusekom, Bert de Bruin, Jan van der Laan (voorzitter, tel 072-5203091), Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretaris, tel 030-2523801) en Roland van der Vliet (archivaris). De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA)

LEDEN Arnoud van den Berg, Cornelis Hazevoet, Kees Roselaar, George Sangster (secretaris, tel 071-5143790) en Ronald Sluys. De CSNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

© 2000 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij Rob Stolk bv, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Nederland

FOCUS

THOMSONLAAN 96
TEL: 070-3638398

2565 JE DEN HAAG
FAX: 070-3617147

DÉ SPECIAALZAAK OP HET GEBIED VAN KIJKERS - CAMERA'S - TELESCOPEN - STATIEVEN OPNAMEAPPARATUUR - VIDEO

VOOR DB-LEDEN DE LAAGSTE PRIJZEN

Kijkers

Minox 10 x 42 BR

Normaal
f 1249,-

DBA introductieprij BEL!

Kijkers 2 x booster

voor Swarovski kijkers

Normaal
f 640,-

DBA prijs f 545,-

Geluid Sony MZ-R37

minidisk-recorder

Normaal
f 599,-

de laatsten f 479,-

Telescopen

Kowa TSN 821+32W+50W
+Manfrotto 144B/128RC

Normaal

compleet f 2446,-

**Setprijsaanbieding
prijs f 1800,-**

Camera

Minolta 600si body
Zeer overzichtelijk en
eenvoudig instelbaar

Normaal
f 1299,-

DBA prijs f 1049,-

Objectief

Tamron 300/2.8 AF Nikon
Slechts 1 exemplaar!

Normaal
f 5995,-

DBA korting 25%

Alle apparatuur geleverd met Nederlandse garantie
Verzending mogelijk door heel Nederland
Met 20 jaar veldervaring geheid een goed advies
Inruil van camera's, kijkers e.d. mogelijk

BEL VOOR DE LAATSTE PRIJS!

Prijzen incl. BTW. excl. verzendkosten. Prijswijzigingen voorbehouden.

Bausch & Lomb • Bresser • Bushnell • Bynolyt • Canon • Gitzo • Kowa

Leica • Manfrotto • Minolta • Nikon • Novoflex • Olympus • Optolyth

Pentax • Sigma • Slik • Sony • Swarovski • Swift • Tamron • Zeiss e.v.a.

A SPECIAL NAMIBIAN BIRDING ADVENTURE

***Gespecialieerde trips naar
Namibië, Zuid Afrika, Botswana en Tanzania
onder leiding van "Chris Hynes".***

Voor meer informatie.

UNTAMEDWILDLIFE SAFARIS

Krijgsbaan 240

2070 Zwijndrecht/Antwerpen

Belgium

Tel.: +32.3.253.14.80

mail. jozef.verbruggen@untamedwildlife.com

www.untamedwildlife.com

DE TELESCOOP IN POCKETFORMAAT

DE SWAROVSKI VERREKIJKER BOOSTER

In een handomdraai meer zien: met de unieke verrekijker booster. Eenvoudig op één van de okularen van uw kijker schroeven en dan beschikt U over een verdubbelde vergroting. Bvb. de kijker booster verandert de SLC 15 x 56 WB in een monoculaire telescoop met een 30x vergroting. Bovendien is hij zo klein en licht dat hij geen merkbaar gewicht aan de kijker toevoegt.
De belangrijkste voordelen in een oogopslag:

- snelle montage: eenvoudigweg een van beide draaidoppen afschroeven en de booster in de plaats opschroeven.
- zeer licht, met slechts 175 gr. en toch uiterst robuust door zijn aluminium constructie.
- 7 lenzen en 2 prisma's zorgen voor een stukje optische spijtstechnologie. Haarscherp en contrastrijk beeld tot aan de rand.
- voor alle EL en SLC modellen (behalve de SLC 8 x 30 WB).

Meer informatie over de Swarovski verrekijker Booster bekomt U onder www.swarovskioptik.com of bij Uw Swarovski dealer.

SWAROVSKI
OPTIK

MET DE OGEN VAN EEN HAVIK

NV TYROLIT BELGIUM • Afd. Swarovski Optik • Bollinckxstraat 43 - B-1070 Brussel
Tel. 076 / 520 77 71 • Fax 076 / 520 87 17 (Nederlandse nummers) • e-mail: gino.merchiers@tyrolit.com

**BBWF 2000
SUPPORTING**

SAVE THE ALBATROSS CAMPAIGN
KEEPING THE WORLD'S SEABIRDS
OFF THE HOOK

MAIN SPONSORS

in focus

ALSO SPONSORED BY

JESSOPS

British BIRDWATCHING FAIR

Anglian Water Birdwatching Centre
Eggleton Nature Reserve, Rutland Water

Friday 18 August to Sunday 20 August 2000

9.30 am - 5.30 pm daily Adult £8 • Children free

All profits will be donated by Leicestershire Wildlife Sales to BirdLife International.
Leicestershire Wildlife Sales is a wholly owned subsidiary of LGWT. The RSPB, BirdLife International
and LGWT are UK registered charities. Illustration by Robert Gilmore, 9/2000/99-00

BIRD EXPEDITIONS INTERNATIONAL

WOLGA DELTA

1-12 september + 6-17 oktober 2000

De grootste en spectaculairste delta van Europa.
Steppe, halfwoestijn, rivierdelta, meren gebied.

Reuzenzwartkopmeeuw, Steppe-arend,
Jufferkraanvogel, Witvleugel Leeuwerik,
Zwarte Leeuwerik, en veel meer!

Vraag de gratis brochure aan.

Opgave voor 19/7 en 28/8

Programma 2001 Rusland en Siberie
beschikbaar vanaf september 2000

BIRD EXPEDITIONS INTERNATIONAL

Tel. +31- (0) 6-20 400 003

Droevendaalsesteeg 47

Website: www.birdexpeditions.nl

6708 PB Wageningen

E-mail: info@birdexpeditions.nl
The Netherlands

BIRD TOURS IN AFRICA

specialising in SOUTH AFRICA, NAMIBIA,
ZIMBABWE, TANZANIA, UGANDA,
MALAWI, BOTSWANA,
CAMEROON & MADAGASCAR.

Tailor-made small group birding and natural
history excursions; self-drive arrangements;
some scheduled departures

Uganda

JANUARY & FEBRUARY 2001

Tanzania

SEPTEMBER 2000 & JUNE & OCTOBER 2001

Contact IAN DAVIDSON Bird to Africa

Tel +27 11 791 0745

Fax +27 11 791 6404

E-Mail: bird2afr@global.co.za

P O Box 84367

Greenside 2034, South Africa

Dwergaalscholvers bij Montfoort in januari 1999 en in Oostvaardersplassen in juni 1999

Enno B Ebels, Wilco Stoopendaal, Cees Tims & Aart Vink

In het eerste halfjaar van 1999 werden in Midden-Nederland twee gevallen vastgesteld van Dwergaalscholver *Microcarbo pygmeus*. Dit betroffen de eerste waarnemingen voor Nederland. In dit artikel worden beide gevallen gedocumenteerd.

Montfoort, 23-24 januari 1999

Op zaterdagochtend 23 januari 1999 waren Wilco Stoopendaal en Cees Tims roofvogels aan het tellen in de Lopikerwaard, Utrecht. Vanwege de dichte mist stakten zij hun telling om 10:30 en gingen huiswaarts. Bij Montfoort werd besloten toch nog even via Mastwijk te rijden om dit stukje voor de roofvogeltelling te doen. Plotseling

105 Dwergaalscholver / Pygmy Cormorant *Microcarbo pygmeus*, Montfoort, Utrecht, 24 januari 1999
(René Pop)

viel hun oog op een kleine aalscholver die langs de Hollandse IJssel op de kant in het gras zat. Aanvankelijk werd de maar gedeeltelijk zichtbare vogel aangezien voor een onvolwassen Kuifaalscholver *Stictocarbo aristotelis* maar ook werd gedacht aan een Dwergaalscholver. Met uitzondering van de 'Bruun' (Bruun 1978) was geen literatuur voorhanden om de determinatie verder uit te pluizen en ook geen fototoestel om de waarneming te documenteren. Vanuit een café werden Gerrie Abel en Arjan Boele gebeld met de vraag om het nieuws van – toch maar – een mogelijke Kuifaalscholver op de Dutch Birding-vogellijn te zetten. Toen WS en CT waren teruggekeerd op de plek, was de vogel wat verderop tussen de Wilde Eenden *Anas platyrhynchos* gaan zitten en viel het geringe formaat pas goed op. Op dat moment kwam Cees Witkamp aangefietsd, iets later gevolgd door GA. Zij bevestigden wat WS en CT eigenlijk al vermoedden: het was écht een Dwergaalscholver. De vogel vloog even daarna twee keer op om telkens weer terug te keren. Om 12:05 vloog hij opnieuw op en verdween met hoge snelheid en op grote hoogte in oostelijke richting de mist in. Daarna werd de waarneming als 'zeker' doorgegeven.

In de loop van de middag werd de Dwergaalscholver door enkele toegesnelde vogelaars teruggevonden op de visvijver Mastgat, enkele 100en m van de plek van ontdekking. Meer dan 100 vogelaars konden de vogel die middag tot donker bekijken. De volgende dag werd hij rond 09:00 gezien op de visvijver en bleef tot in de middag hier of in de directe omgeving aanwezig zodat wederom een groot aantal mensen de vogel kon zien. Maandag 24 januari bleek de vogel onvindbaar en ook zoekacties later in de week leverden niets op (Stoopendaal & Tims 1999ab).

De beschrijving is gebaseerd op aantekeningen van WS en CT, video-opnamen van Marc Plomp (Plomp et al 2000) en foto's van Arnoud van den Berg, Rudy Offereins en René Pop (van den Berg & Bosman 1999; Dutch Birding 21: 58, plaat 48, 64, plaat 55, 1999).

Dwergaalscholvers bij Montfoort in januari 1999 en in Oostvaardersplassen in juni 1999

GROOTTE & BOUW Kleine aalscholver, formaat vergelijkbaar met Wilde Eend, met lange afgeronde staart, relatief korte vleugels, in zit korte hals en korte snavel met sterk afgeronde punt aan bovensnavel. Kopvorm hoekig met steil voorhoofd en duidelijke 'bult' bij overgang van voorhoofd naar bovenkop, ongeveer ter hoogte van oog. Snavellengte ongeveer eenderde van koplengte. Staartlengte ongeveer helft van lichaamslengte. Op vluchtfoto's buitenste staartpennen aanzienlijk korter dan middelste, ongeveer helft tot tweederde van staartlengte. Hals en kop samen in vlucht iets korter dan gedeelte van achterlichaam en staart voorbij vleugels.

VERENKLEED Overwegend dof zwart tot bruinzwart. Kop zacht bruin, bruiner dan rest van verenkleed; wangstreek iets lichter getekend. Oogring licht. Kin en deel van keel witachtig, overgaand in bruine hals en bovenborst met vage lichte vlekking. Bij strekken van hals (tijdens zwemmen) meer lichte tekening zichtbaar op hals en borst (Enno Ebels pers obs). Schouder- en dekveren met vaag zilverachtig of groenachtig waas.

NAAKTE DELEN Oog donker. Snavel bleek geelachtig of vleeskleurig tot grijs, met donkerdere bovenrand aan bovensnavel, vooral aan basis. Poot vuilgrijs tot zwart; beide poten ongeringd.

GELUID Niet gehoord.

GEDRAG Meestal rustend op paaltje in water, tak boven water of in gras langs water. Af en toe zwemmend met diepliggend lichaam. Vrij schuw, zelden dichterbij dan

106 Dwergaalscholver / Pygmy Cormorant *Microcarbo pygmeus*, Montfoort, Utrecht, 24 januari 1999
(Arnoud B van den Berg)

107 Dwergaalscholver / Pygmy Cormorant *Microcarbo pygmeus*, Montfoort, Utrecht, 24 januari 1999
(Rudy Offereins)

50 m. Overwegend solitair maar af en toe tussen eenden rustend.

VLUCHT Vleugelslag snel. Gestrekte hals in vlucht omlaag gebogen houdend; lange staart opvallend in vlucht. Bij dalen in steile vlucht naar beneden komend. **RUI & SLEET** In rechtervleugel op grens van arm- en handpennen één pen ontbrekend. Op zelfde locatie in linkervleugel inkeping zichtbaar maar minder opvallend. In beide vleugels bij binnenste armpennen onregelmatigheid zichtbaar, meest opvallend in rechtervleugel. Patroon van 'onregelmatigheden' in beide vleugels overwegend symmetrisch (plaat 107).

Oostvaardersplassen, 12 juni 1999

Op zaterdag 12 juni 1999 bezochten Aart Vink en Henny Vink Flevoland. Na een bezoek aan de Praamweg besloten zij 'toch maar' de wandeling van ongeveer een half uur naar observatiehut De Zeearend te maken. Daar aangekomen, zocht AV rond 12:00 met zijn telescoop het blikveld vanuit de hut af. Vrijwel direct kreeg hij, weliswaar op flinke afstand, een kleine aalscholver in beeld die door de combinatie van klein formaat, korte snavel en lange staart niets anders kon zijn dan een Dwergaalscholver, een soort die hij eerder in het jaar bij Montfoort had gezien. Enigszins ongelovig vroeg hij HV om de kenmerken te controleren. HV kon niet anders dan de kenmerken bevestigen en, definitief overtuigd, gaf AV de waarneming door per mobiele telefoon. De gehele middag bleef de Dwergaalscholver trouw aan een klein slikrandje zodat de 10-tallen vogelaars die op de melding afkwamen de vogel te zien kregen. De afstand (500-600 m) was voor de fotografen zo groot dat er alleen door de telescoop een paar 'bewijsplaatjes' gemaakt konden worden door Ferry Ossendorp. Rond 19:20

vloog de Dwergaalscholver op en verdween in de richting van de Knardijk (Gerald Oreel in litt). De volgende dagen werd de vogel niet meer aangetroffen (Vink & Ebels 1999). De afstand tussen de locatie van deze waarneming en Montfoort bedraagt hemelsbreed c 60 km.

De beschrijving is gebaseerd op veldnotities van Diederik Kok en AV en foto's van Ferry Ossendorp.

GROOTTE & BOUW Kleine aalscholver, formaat vergelijkbaar met Wilde Eend, met lange staart, relatief korte vleugels, korte hals en korte snavel. Kopvorm hoekig met duidelijke 'bult' bij overgang van voorhoofd naar bovenkop, ongeveer ter hoogte van oog.

VERENKLEED Overwegend zwart tot bruinzwart. Kop en hals meer bruinachtig dan rest van verenkleed. Witte pluimveren op kop en hals soms zichtbaar lijkend maar door grote afstand niet met zekerheid vastgesteld. Zwarte bovendelen met zilverachtige glans.

NAAKTE DELEN Oog donker. Snavel donker, grijszwart lijkend. Poot donker.

GELUID Niet gehoord.

GEDRAG Meestal rustend op slikrandje langs water in moerasachtig gebied, soms met vleugels gespreid. Af en toe zwemmend waarbij diep in water liggend.

Determinatie

De combinatie van grootte, lange staart, korte snavel en kopvorm sluit Aalscholver *Phalacrocorax carbo* en Kuifaalscholver zonder meer uit en past goed op Dwergaalscholver. Verwarring van Dwergaalscholver is mogelijk met niet-Europese soorten als Afrikaanse Dwergaalscholver *M. africanus* en Indische Dwergaalscholver *M. niger* die beide een vergelijkbare bouw hebben en theoretisch als ontsnapte vogel in Europa gezien zouden kunnen worden. Bij de waarnemingen in Nederland kunnen Afrikaanse en Indische Dwergaalscholver op geografische gronden worden uitgesloten, in combinatie met het feit dat alle soorten Dwergaalscholvers niet of nauwelijks als kooivogel te boek staan en in Europa, voor zover bekend, nooit als 'escape' zijn vastgesteld. Desalniettemin is het zinvol (en leerzaam) om op de onderlinge verschillen in te gaan.

Afrikaanse Dwergaalscholver heeft in winterkleed meer wit op de keel en lichtere bruinwitte onderdelen. In zomerkleed heeft deze soort een opvallende geeloranje snavel, een klein kuifje en opvallende zilverwitte dekveren die een licht veld op de bovenvleugel vormen (Harrison 1985).

Indische Dwergaalscholver is nauw verwant aan Dwergaalscholver en vertoont een vrijwel

identiek verenkleed. Omdat beide soorten geografisch gescheiden zijn, is er in de gangbare literatuur nauwelijks aandacht voor het onderscheid van beide soorten. Hüe & Etchécopar (1970) vermelden dat beide soorten niet te onderscheiden zijn in het veld maar geven wel aan dat in de hand de bruinere kop en het grotere aantal en de grotere verspreiding van de witte pluimveren Dwergaalscholver in zomerkleed van Indische Dwergaalscholver onderscheiden. Volgens Roberts (1991) zijn beide soorten in zomerkleed 'gemakkelijk te onderscheiden' – zonder dat overigens genoemd wordt aan de hand van welke kenmerken – maar in winterkleed 'niet te onderscheiden'. Grimmett et al (1998) geven aan dat Indische Dwergaalscholver in zomerkleed vrijwel geheel zwart is terwijl Dwergaalscholver in zomerkleed een kastanjebruine kop en bovenhals heeft (die evenwel vlak voor het broeden ook zwart worden). De witte pluimveren zijn bij Dwergaalscholver meer verspreid over kop, hals en onderdelen terwijl ze bij Indische Dwergaalscholver beperkt zijn tot voorhoofd en zijkop. In winterkleed zijn beide soorten uitermate lastig te onderscheiden omdat Indische Dwergaalscholver in winterkleed ook een bruinere kop en hals kan hebben (cf Alula 3: 109, 1998). In winterkleed loopt de lichte tekening op kin en keel bij Dwergaalscholver vlekkelig door over de hals tot op de borst terwijl de lichte tekening bij Indische Dwergaalscholver eerder beperkt blijft tot de kin en duidelijker wordt afgescheiden; bij onvolwassen vogels is ook op de keel en borst een iets lichter waas zichtbaar. Dit kenmerk is echter niet uitsluitend; bij onderzoek aan balgen in het

108 Dwergaalscholver / Pygmy Cormorant *Microcarbo pygmeus*, Oostvaardersplassen, Flevoland, 12 juni 1999 (Ferry Ossendorp)

museum van Tring, Engeland, stelde Ward Ver-cruysse overlap bij beide soorten vast (Gunter De Smet in litt). Op basis van de foto's in Harrison (1987) lijkt de snavel van Indische Dwergaalscholver in winterkleed donkerder te zijn dan van Dwergaalscholver; de lichte snavel van de vogel van Montfoort past dan beter op Dwergaalscholver. Concluderend kan gesteld worden dat de kenmerken in verenkleed en naakte delen van de vogel van Montfoort en de vogel van de Oostvaardersplassen (iets) beter passen op Dwergaalscholver dan op Indische Dwergaalscholver.

Het onregelmatige maar overwegend symmetrische patroon van ontbrekende of onvolgroeide pennen in de vleugel van de vogel van Montfoort geeft aan dat de vogel waarschijnlijk in de rui was. Adulte Dwergaalscholvers ondergaan een volledige rui in de periode juni-oktober met uitoop naar november; de vleugelpennen worden van binnen naar buiten vervangen. In decembermaart volgt een gedeeltelijke rui van kop, hals en onderdelen en waarschijnlijk de rest van het lichaam, eindigend met de ontwikkeling van de witte pluimveren. In het late voorjaar volgt opnieuw een gedeeltelijke rui waarin de zwarte kopveren vervangen worden door bruine en de meeste pluimveren verdwijnen. De postjuvenile rui van de vleugelveren bij eerstejaars vogels is minder goed bekend; mogelijk start deze na de rui van de lichaamsveren en loopt dan door tot in het tweede kalenderjaar (Cramp & Simmons 1977). De rui in de vleugels bij het exemplaar van Montfoort eind januari kan derhalve duiden op een onvolwassen vogel die net begonnen is de vleugelveren te vervangen. De mogelijkheid van een adulte vogel met een afwijkend rui-patroon kan echter niet worden uitgesloten. De onregelmatigheden in de vleugel lijken goed te verklaren door rui; er is daarom geen reden om het patroon als indicatie van een niet-wilde herkomst te beschouwen.

Verspreiding en voorkomen

Dwergaalscholver broedt in Zuidoost-Europa van Hongarije tot Turkije en verder naar het oosten rond de Zwarte Zee, Kaspische Zee en het (resterende deel van het) Aralmeer en zuidelijker in Iran. Voor zover bekend, zijn de Europese broedvogels vooral standvogels terwijl meer oostelijke broedvogels, met name die uit het noordelijke Kaspische-Zeegebied, trekvogels zijn die onder invloed van het weer verder of minder ver naar het zuiden trekken (Cramp & Simmons 1977). In de winter vindt in Europa wel dispersie plaats in

verschillende richtingen vanuit de broedgebieden; zo werden in Bulgarije in januari 1999 10 383 vogel geteld (hoogste aantal ooit) en in Roemenië in januari en februari 1999 650-1000 vogels (Br Birds 93: 116, 2000). Sinds de jaren 1980 is sprake van uitbreiding van het broedgebied; in Hongarije werd in 1985 voor het eerst gebroed sinds de 19e eeuw, in het oosten van Slowakije werd gebroed in 1992 en 1993, in Israël vond rekolonisatie plaats in 1992 na de laatste broedgevallen in de late jaren 1950, en in Noordoost-Italië (provincie Emilia-Romagna) wordt sinds 1982 onregelmatig gebroed en vanaf 1993 (zeven paar) regelmatig en in toenemende aantallen (30 paar in 1999) (Snow & Perrins 1998, van den Berg 1999).

Dwaalgasten zijn met enige regelmaat ten noorden en westen van de broedgebieden vastgesteld, soms met een invasieachtig karakter waarbij groepjes gezien werden (Cramp & Simmons 1977). Zo waren er onder meer dwaalgasten in Duitsland (onder meer kleine groepjes in Bayern in de herfst van 1957-58, met afnemende aantallen tot in het volgende voorjaar), Frankrijk (5 november 1856, Dieppe, Seine-Maritime; 24 maart 1990, Camargue, Bouches-du-Rhône), Oostenrijk (in sommige recente winters kleine overwinterende groepjes nabij Wenen), Polen (zes gevallen uit de 19e eeuw, enige recente geval op 15 juni 1997), Slowakije (onregelmatige gast, 40 exemplaren in september 1994), Tsjechië (zeven gevallen waarvan vier in de 20e eeuw; meest recente gevallen op 17 juli 1981 en in najaar 1998), Zweden (begin juli 1913, geschoten, Ljungbyholm, Småland) en Zwitserland (Bergström 1946, Cramp & Simmons 1977, Breife et al 1990, Tomiałojc 1990, Dubois & Yésou 1992, Snow & Perrins 1998, van den Berg & Bosman 1999; Br Birds 93: 116, 2000; Martin Vravik in litt). Buiten Europa is de soort als dwaalgast vastgesteld in Tunesië (Harrison 1985); Roberts (1991) vermeldt een geval van een Dwergaalscholver die op 3 september 1909 verzameld werd in Zuid-Baluchistan, Pakistan, dicht bij het normale verspreidingsgebied van Indische Dwergaalscholver – een opmerkelijk geval, gezien het lastige onderscheid tussen beide soorten buiten de broedtijd.

De grote zeldzaamheid van Dwergaalscholver in West-Europa maakt het minder waarschijnlijk dat er binnen een half jaar twee exemplaren naar Nederland afdwaalden. Aan de andere kant is juist van Dwergaalscholver en andere soorten uit de biotoop en het verspreidingsgebied van Dwergaalscholver bekend dat ze soms met meer-

dere exemplaren afdwalen zodat soms zelfs gesproken kan worden van een influx zoals bij Casarca *Tadorna ferruginea* en Zwarte Ibis *Plegadis falcinellus*. De Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) heeft mede daarom beide gevallen apart aanvaard ('mogelijk hetzelfde exemplaar') zodat er officieel twee Dwergaalscholvers op de Nederlandse lijst staan (Roland van der Vliet in litt).

Op 6 mei 2000 werd een adulte Dwergaalscholver waargenomen in Noord-Brabant, eerst boven het Soerendonks Goor en vervolgens boven het Ringselven bij Budel-Dorplein. Dit geval is onlangs ingediend bij de CDNA en betekent, indien aanvaard, het derde geval voor Nederland.

De Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA), verantwoordelijk voor de status van soorten die in Nederland zijn vastgesteld, heeft besloten dat Dwergaalscholver als (potentiële) dwaalgast beschouwd moet worden; er zijn geen argumenten tegen de stelling dat de soort hier op eigen kracht kan komen en de eerdere gevallen in Centraal- en Noord-Europa steunen het idee dat er sprake is van wilde vogels (George Sangster in litt).

Dankzegging

Wij danken Lena Dalerup, Teus Luijendijk, Rudy Offereins, George Sangster (CSNA) en Roland van der Vliet (CDNA) voor hun hulp bij de totstandkoming van dit artikel.

Summary

PYGMY CORMORANTS NEAR MONTFOORT IN JANUARY 1999 AND IN OOSTVAARDERSPLASSEN IN JUNE 1999 On 23 January 1999, a small cormorant was spotted on the bank of a small river near Montfoort, Utrecht, the Netherlands. At first, it was thought to be a European Shag *Stictocorbo aristotelis*, which would have been a very unusual inland record, but it soon proved to be a Pygmy Cormorant *Microcarbo pygmeus*. Later in the afternoon, the bird moved to a nearby fishing pond where it was seen by more than 100 birders until dusk. On 24 January, the bird was seen again from 09:00 and stayed for most of the day on the fishing pond. The next day, the bird could not be relocated.

On 12 June 1999, a small cormorant sitting on a muddy bank was discovered at the Oostvaardersplassen, Flevoland, the Netherlands. Its small size, long tail and small bill immediately reminded the observers of the Pygmy Cormorant seen in January and news of the presence of a Pygmy Cormorant was quickly spread. During the rest of the day, the bird remained present at considerable distance (500-600 m) and was seen by several 10s of birders. The distance prevented good documentation by photographs or video, apart

from a few 'record shots'. It was not seen after 12 June. The distance between Montfoort and Oostvaardersplassen is c 60 km.

In both cases, identification was straightforward on basis of small size, long tail, relatively short neck, 'full' head with steep forehead, short bill and dark plumage. The only problem is to exclude the remote possibility of an escaped Little Cormorant *M. niger* from the Indian region. This species lacks the chestnut-brown head and upper neck in summer plumage while in winter it often shows more restricted white on the chin, not extending to the throat and breast (although there is overlap).

It is well possible that both observations refer to the same bird. However, other vagrant species from the same area and habitat, such as Ruddy Shelduck *Tadorna ferruginea* and Glossy Ibis *Plegadis falcinellus*, sometimes appear in influxes. This suggests that more than one Pygmy Cormorant could disperse at the same time. Pygmy Cormorants are known to wander in small groups, with small numbers recorded in some recent years in winter in Austria (near Vienna). The species breeds in south-eastern Europe from Hungary to Turkey and further east around the Black Sea, Caspian Sea and remaining part of the Aral Sea and in Iran. European birds disperse in winter; birds breeding further east migrate south in winter. European countries where this species has been recorded as a vagrant are Austria, France (November 1856, March 1990), Germany (small groups in autumns of 1957-58), Italy (breeding since 1982, with increasing numbers in recent years), Poland (six 19th-century records, only recent record in June 1997), the Czech Republic (seven records), Slovakia (irregular guest), Sweden (July 1913) and Switzerland.

The Dutch rarities committee (CDNA) has accepted both observations as separate records, possibly referring to the same individual. The Dutch committee for avian systematics (CSNA) decided that the species must be regarded as a possible vagrant. There are no reasons to doubt the possibility that wild birds can reach the Netherlands unaided; the previous records in central and northern Europe support this decision.

Verwijzingen

- van den Berg, A B 1999. WP reports: November-December 1999. Dutch Birding 21: 351-359.
- van den Berg, A B & Bosman, C A W 1999. Zeldzame vogels van Nederland - Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Haarlem.
- Bergström, U 1946. Dvärgskarven *Phalacrocorax pygmaeus* Pall. anträffad i Sverige. Vår Fågelvärld 5: 192.
- Breife, B, Hirschfeld, E, Kjellén, N & Ullman, M 1990. Sällsynta fåglar i Sverige. Vår Fågelvärld Suppl 13.
- Bruun, B 1978. Gids van de vogels van Europa. Amsterdam.
- Cramp, S & Simmons, K E L (redactie) 1977. The birds of the Western Palearctic 1. Oxford.
- Dubois, P J & Yésou, P 1992. Les oiseaux rares en France. Bayonne.
- Grimmett, R, Inskipp, C & Inskipp, T 1998. Birds of the

- Indian subcontinent. Londen.
Harrison, P 1985. Seabirds: an identification guide. Tweede editie. Londen.
Harrison, P 1987. Seabirds of the world: a photographic guide. Londen.
Hüe, F & Etchécopar, R D 1970. Les oiseaux du Proche et du Moyen Orient. Parijs.
Plomp, M, Boon, L J R, Groenendijk, C, Groenewoud, E, Janse, W, Wassink, A & van den Berg, A B 2000. Dutch Birding video-jaaroverzicht 1999. Linschoten.
Roberts, T J 1991. The birds of Pakistan 1. Karachi.
Snow, D W & Perrins, C M 1998. The birds of the Western Palearctic: concise edition. Oxford.
Stoopendaal, W & Tims, C 1999a. DB Actueel: Dwergaalscholver bij Montfoort. Dutch Birding 21: 64.
Stoopendaal, W & Tims, C 1999b. Dwergaalscholver bij Montfoort. Kruisbek 42 (2): 17-19.
Tomiałojc, L 1990. Ptaki Polski [Poolse vogels. In Pools]. Warschau.
Vink, A & Ebels, E B 1999. DB Actueel: Dwergaalscholver in Oostvaardersplassen. Dutch Birding 21: 187-188.

Enno B Ebels, Joseph Haydnlaan 4, 3533 AE Utrecht, Nederland (ebels@wx.nl)

Wilco Stoopendaal, Jan Lievenshage 42, 3437 NE Nieuwegein, Nederland (w.thstoopendaal@freeler.nl)

Cees Tims, Lopikerschans 7, 3432 CM Nieuwegein, Nederland (ctims538@freeler.nl)
Aart Vink, Robijnenbosweg 59, 3903 DT Veenendaal, Nederland (avi@ede.ipcagro.nl)

Twée Brilzee-eenden te Oostduinkerke, België, in februari-maart 2000

Gunter De Smet

Op zaterdag 26 februari 2000 'besloten' Geert Spanoghe, Eef Thoen en ik (Gunter De Smet) een Brilzee-eend *Melanitta perspicillata* te vinden langs de Belgische westkust. GS had daar drie dagen eerder namelijk onder ongunstige lichtomstandigheden c 3000 Zwarte Zee-eenden *M nigra* en 450 Grote Zee-eenden *M fusca* geteld vanaf de duinen. Vooral het hoge aantal Grote Zee-eenden was uitzonderlijk voor België. Enkel op 16-17 januari 1956 en op 16 december 1990 werden hogere aantallen opgetekend, respectievelijk, c 500 exemplaren voor Oostende, West-Vlaanderen (Maertens 1989), en 540 exemplaren tussen De Panne en Nieuwpoort, West-Vlaanderen (K Devos in Symens 1991: 64). Er verblijven regelmatig grote concentraties Zwarte Zee-eenden rond de Vlaamse Banken maar deze vogels foerageren doorgaans te ver uit de kust om waarneembaar te zijn vanaf het vasteland. Maximumaantallen werden vanuit een vliegtuig geteld in januari 1994 toen er niet minder dan 15 500 Zwarte Zee-eenden verbleven (Offringa et al 1998). Wij begonnen onze zoektocht in Oostduinkerke, West-Vlaanderen, met de vastberadenheid toe te slaan én de zelfironie dat dergelijke ambitieuze voornemens tot mislukking zijn ge-

doemd. De omstandigheden waren ideaal; de zee-eenden waren talrijker en zaten dichterbij dan gewoonlijk. Het was bovendien zonnig, kalm en helder. Vanaf een duintop in de Schipgatduinen bekeken wij enkele 100en zee-eenden. Toen de best zichtbare groepen geen Brilzee-eend opleverden, besloot ik de zee-eenden aan de horizon te scannen. Na amper enkele minuten 'blunderde' ik op een afstand van 2-3 km tegen een 'witgestipte zwarte stip' aan. De vorm van de eend was met moeite te onderscheiden maar het wit bleek op de kop te zitten en glansde in de zon: 'Ik geloof dat ik een Brilzee-eend heb, een mannetje. Kijk maar in de tele'. ET keek door mijn telescoop en zag tot mijn opluchting wat ik zag: ik was niet aan het hallucineren. Toen GS keek, was de vogel verdwenen. Enkele minuten later slaagde hij erin het mannetje terug te vinden. De Brilzee-eend werd om 10:00 meteen doorgepiept. Later bleek het mannetje een fel gekleurde grote snavel en een witte voorhoofdband te hebben. In de loop van de voormiddag werd drie keer balts waargenomen met een ongedetermineerd vrouwtje. De afstand was nog te groot om het vrouwtje met zekerheid te determineren maar wij vermoedden reeds dat het een soortgenoot was. Het

vrouwkje had een enigszins Eider *Somateria mollissima*-achtig kopprofiel, zat qua formaat en vorm tussen Zwarte en Grote Zee-eend in en gaf de indruk twee lichte vlekken op de zijkop en een grijs achterhoofd te vertonen. De vogel dook met halfgeopende vleugels en er was zeker geen wit in de vleugels. De hele voormiddag hielden wij het mannetje in beeld. Hoewel hij in de loop van die tijd wel 15 keer vervloog, slaagden wij erin hem niet of nauwelijks uit het oog te verliezen. Tegen de tijd dat 10-tallen vogelaars waren toegestroomd, kregen wij stilaan honger en besloten wij een frituur op te zoeken. Daar vernamen wij via de mobiele telefoon dat de zee-eenden genaderd waren en het vrouwtje eveneens met zekerheid een Brilzee-eend was. De vogels zijn minimaal tot op een kleine kilometer gekomen maar ze kwamen nooit dichtbij genoeg om foto's van hen te kunnen maken. Leo Janssen en Koen Verbanck maakten video-opnamen van beide Brilzee-eenden. 's Avonds lieten de vogels zich bij hoogtij het beste bekijken. Ze werden vrijwel dagelijks waargenomen tot en met zondag 5 maart 2000. In totaal hebben meer dan 100 vogelaars de Brilzee-eenden gezien.

Dit geval werd door het Belgisch Avifaunistisch Homologatiecomité (BAHC) aanvaard in categorie A. Hiermee werd Brilzee-eend de 434e soort op de Belgische lijst.

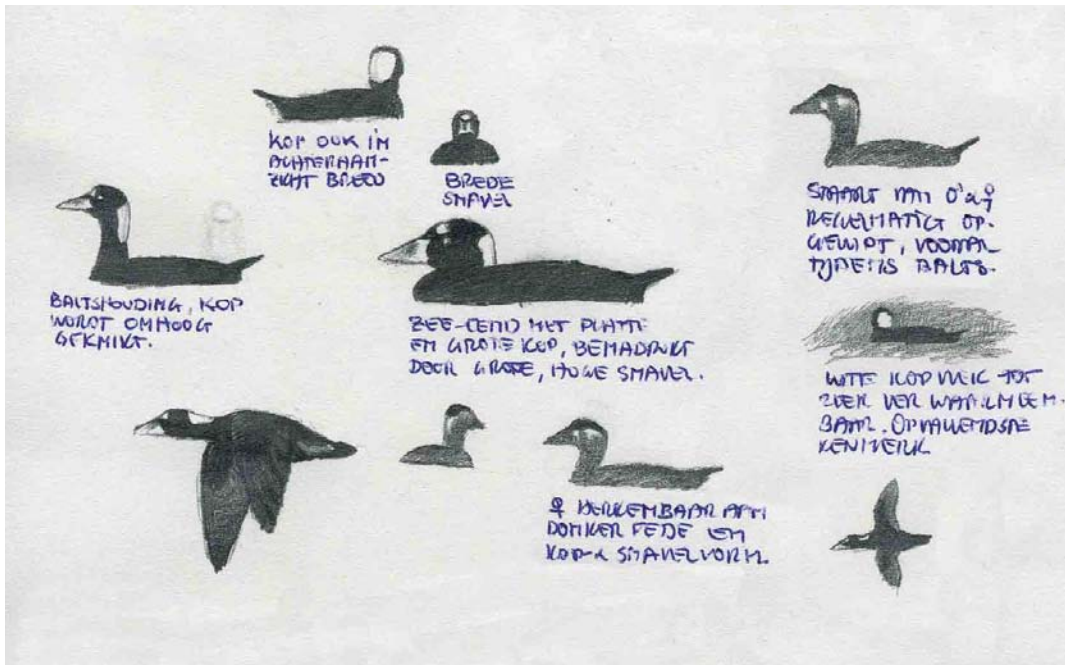
De onderstaande beschrijving is gebaseerd op de gemaakte veldbeschrijvingen, veldschetsen van Gerald Driessens en video-opnamen.

Beschrijving

GROOTTE & BOUW Tussen Grote en Zwarte Zee-eend in. Vollere en meer parallelle hals, langer dan bij Zwarte Zee-eend maar korter dan bij Grote Zee-eend, opvallend vaak opgericht gehouden. Puntige en vrij lange staart, vaak schuin opgericht (opvallender dan bij andere zee-eenden). Mannetje met massieve langwerpige halfbevederde hoge snavelknobbel. Vrouwtje met Eider-achtig kopprofiel. Grote snavel, slechts met licht knikje in schuin voorhoofd overlopend. Snavel met rechte snavelbasis (als 'feestneus'). Flinkke ovale deuk in bovensnavelbasis. Ook in vlucht in directe vergelijking met Zwarte Zee-eend zichtbaar iets groter, met robuuster lichaam en bredere vleugels.

KOP Mannetje met markant koppatroon. Zwarte kop met uitgebreide witte achterhoofdvlak en brede witte voorhoofdband, niet tot aan oog reikend. Vrouwtje met donkere kruin, contrasterend met lichterbruine rest van kop, lichtgrijze vlek tegen snavelbasis, lichtgrijze vlek

FIGUUR 1 Brilzee-eenden / Surf Scoters *Melanitta perspicillata*, Oostduinkerke, West-Vlaanderen, België, 26 februari 2000 (Gerald Driessens)

aan voorkant oorstreek en lichtgrijs achterhoofd. Donker petje tot onder oog reikend. Fijne donkere verticale scheidelingslijn centraal op achterhoofd.

LICHAAM Bij mannetje zwart en bij vrouwtje donkerbruin.

VLEUGEL Mannetje met zwarte bovenvleugel en kleine en middelste ondervleugeldekveren. Bovenzijde van handpennen fractie bruiner dan vleugeldekveren. Onderzijde van slagpennen en grote handdekveren effen dof grijs. (Geen donkere grote ondervleugeldekveren en zilverkleurige 'flash' over slagpenbasis als bij Zwarte Zee-eend.) Vrouwtje met effen bruine bovenvleugel. (Ondervleugelcontrast tussen donkerbruine kleine en middelste dekveren en grijsbruine rest van ondervleugel mogelijk iets opvallender dan bij Zwarte Zee-eend.) (Beide geslachten misten witte spiegel van Grote Zee-eend.)

NAAKTE DELEN Mannetje met driekleurige snavel. Overwegend geel, rood aangelopen tegen voorhoofd-bevedering aan. Snavelpunt (inclusief nagel) geel. Opvallende zwarte plaat, afgestompt vierkant van c 1 cm diameter vormend in rechthoekige bovensnavelbasis. Vierkant vooraan met witte begrenzing. Iris wit. Poot opvallend rood. Vrouwtje met donkergrijze (dichter bij zwart dan bij neutraal grijs) snavel. Iris donker. Poot doffer rood dan bij mannetje.

GEDRAG Duikend met halfgeopende vleugels (duikwijze niet verschillend van die van Grote Zee-eend), slechts af en toe met sprongetje. Bij balts hals opgericht en snavel in hoek van 45° omhoog gehouden waarna snavel snel weer in horizontale positie gebracht. Mannetje dit gedrag wegzwemmend van vrouwtje vertonend waardoor achterhoofdvlak geaccentueerd. Soms nam vrouwtje initiatief tot balts door boven beschreven snavelbeweging uit te voeren. Mannetje af en toe vervliegend, gevolgd door vrouwtje. Na landing baltsend mannetje vleugels enkele seconden uitgestrekt boven lichaam houdend, mogelijk om zijn positie aan vrouwtje kenbaar te maken. Paartje doorgaans zeer dicht bij elkaar verblijvend (vaak minder dan 1 m). Nu eens in gezelschap van Zwarte Zee-eenden, dan weer van minder talrijke Grote Zee-eenden. Zich soms met recht gehouden hals uit water oprichtend (dit in tegenstelling tot Zwarte Zee-eenden die in deze houding doorgaans lichte S-bocht in hals vertoonden). Iets tragere vleugelslag dan Zwarte Zee-eend.

Determinatie en leeftijdsbepaling

Uitmuntende afbeeldingen van eenden zijn te vinden in Gooders & Boyer (1986), een weinig bekend boek bij vogelaars. Het mannetje Brilzee-eend was onmiskenbaar door de witte achterhoofd- en voorhoofdvlak, de 'absurde' snavel en het ontbreken van wit in de vleugel. Het vrouwtje verschilde van andere zee-eenden door de opvallende lichte achterhoofdvlak gecombineerd met twee Grote Zee-eend-achtige lichte kopvlekken, de forse snavel met de rechte snavelbasis (als een 'feestneus'), de flinke ovale

deuk in de bovensnavelbasis en het ontbreken van wit in de vleugel. Op afstand was het vrouwtje vooral te onderscheiden door het Eider-achtig kopprofiel en het formaat (tussen Zwarte en Grote Zee-eend in). Beide vogels misten wit in de vleugel, dit in tegenstelling tot Grote Zee-eend. Brilzee-eenden duiken, in tegenstelling tot Zwarte Zee-eenden, met halfgeopende vleugels (om onder water te 'vliegen'). Een sprongetje voor de duik zou kenmerkend zijn maar werd in de meeste gevallen niet vastgesteld (cf Mullarney 1983, Svensson et al 1999).

Het mannetje werd altijd eerder opgemerkt dan het vrouwtje door de witte achterhoofdvlak. Vanaf 1.5-2 km was zelfs bij uitstekende belichting en een kalme zee een 30x vergroting vereist om deze vlek op te merken. Bij fel zonlicht was de achterhoofdvlak glanzend wit en tot op 3 km zichtbaar. Ook in vlucht was de achterhoofdvlak bij goede belichting op 1.5 km zichtbaar. Bij lage zon (met meer gele tinten) viel het mannetje in vooraanzicht doorgaans op door de overwegend gele snavel. Bij een bewolkte hemel kon de achterhoofdvlak met het achterliggende water versmelten. Soms leek het dan alsof er een hap uit het achterhoofd was waardoor de vogel een smallere hals scheen te hebben. De witte voorhoofdvlak was op meer dan 1.5 km ook bij goede belichting niet of nauwelijks zichtbaar.

Het vrouwtje werd in de eerste plaats opgemerkt door het baltsgedrag. Het verbleef vaak nabij het mannetje. Als de vogels zich verplaatsten, vloog het mannetje op kop. Bij de landing hield het mannetje soms de vleugels enkele seconden boven het lichaam uitgestrekt waarna het vrouwtje vlak naast hem landde. Dit gedrag was op grote afstand zichtbaar en een goede indicatie dat het vrouwtje in de buurt zat. Ook de combinatie van duiken met halfgeopende vleugels en het ontbreken van wit in de vleugel was op grote afstand verdacht. Mogelijk worden vrouwtjes van ver vaak over het hoofd gezien. In Brittannië werden in 1800-1990 slechts 19.6% (32 exemplaren) vrouwtjes of onvolwassen vogels gezien (Evans 1994).

Beide exemplaren waren adulte in zomerkleed (derde kalenderjaar of ouder). Een tweede-kalenderjaar mannetje verschildt doorgaans van het waargenomen exemplaar door het ontbreken van een witte voorhoofdband, een minder uitgebreide witte achterhoofdvlak, bruinere slagpennen en fletsere naakte delen. Een tweede-kalenderjaar vrouwtje verschilt van het waargenomen vrouwtje door een lichte buik, een vlekkerige borst en een minder uitgesproken lichte achterhoofdvlak.

Niet-aanvaarde meldingen in België

Er zijn drie eerdere maar niet-aanvaarde meldingen in België. Charles-Frédéric Dubois (1804-67) trof in 1845 op de markt van Brussel een Brilzee-eend aan. C-F Dubois was vooral een man uit de school van de ornitholoog-illustratoren met een hang naar het luisterrijke chique vogelboek waarin de prenten hoofdzaak en de inhoud bijzaak waren (Desmet 1987). In 1851 begon hij met de publicatie van zijn *Planches coloriées des oiseaux de la Belgique et de leurs oeufs* en in het derde en laatste deel van deze fraaie reeks prentenboeken vermeldt hij de vondst van deze Brilzee-eend (Dubois 1860). C-F Dubois publiceerde daarenboven regelmatig bijdragen over vogels in België in *Journal für Ornithologie*. Zijn toelichtingen in dit Duitse tijdschrift bij meerdere vondsten getuigen van een wetenschappelijke ingesteldheid. Pas later citeerde zijn zoon, Alphonse Dubois (1839-1921), de Belgische kust als plaats van herkomst van de geschoten Brilzee-eend (Dubois 1894). Nog later werd hieraan toegevoegd dat het in de winter was (van Havre 1928). A Dubois was een belangrijk man achter de schermen van het standaardwerk *Les oiseaux de la faune belge* (1928) van Ridder G C M van Havre (1871-1934). Het is niet te achterhalen of de toevoeging 'in de winter' door A Dubois werd ingegeven of gewoon een logische veronderstelling door van Havre was. C-F Dubois beschreef zelf zijn marktbezoek (vertaald uit het Frans): 'In Amerika trekken Brilzee-eenden weg in grote groepen; enkelingen die naar Europa afdwalen zoeken het gezelschap op van Grote en vooral van Zwarte Zee-eenden. Zo zagen wij in 1845 op onze markt in Brussel een vrouwtje tussen meerdere Zwarte Zee-eenden, dat waarschijnlijk niet eens zou zijn opgemerkt door de talrijke amateurs die gewoonlijk deze markt bezoeken, hoewel het voor een ornitholoog zeer eenvoudig te determineren was' (Dubois 1860). Als men bedenkt dat in het midden van de 19e eeuw paard en wagen nog het meest gebruikelijke vervoermiddel waren, dan wordt het duidelijk dat jachtwild dat via steenwegen en zandwegen naar Brussel diende te worden aangevoerd overwegend uit België kwam. Het is dan ook niet verwonderlijk dat C-F Dubois de soort op basis van dit bewijsstuk tot de Belgische avifauna rekende en opnam in zijn *Planches coloriées des oiseaux de la Belgique et de leurs oeufs*. Pas later werd gevogelte van veraf gelegen plaatsen voor consumptie ingevoerd. Zo beschreef van Havre in het begin van de 20e eeuw de import van diepgevroren

gevogelte uit de wijde wereld, zoals trappen en zandhoenders uit China (van Havre 1911). Normaal gezien, werden Zwarte Zee-eenden niet gegeten: 'Hun vlees smaakt onaangenaam en is omzeggens niet te pruimen, maar zij belanden desondanks af en toe bij onwetenden in de pot' (Dubois 1860). De zee-eenden die te koop werden aangeboden waren dus voornamelijk voor opzetters bestemd. In de 19e eeuw zeilden jagers langs de kust om zoveel mogelijk trekvogels te schieten en namen vissers wel vaker het geweer mee. Zwarte Zee-eenden waren tijdens deze vorm van jacht niet goed te benaderen. Hoewel het aannemelijk is dat de Brilzee-eend van 1845 inderdaad in België geschoten werd en C-F Dubois vermoedelijk bekwaam was om deze soort te determineren, blijft de herkomst van markt-specimens doorgaans raadselachtig. Het bewijsstuk raakte zoek zonder dat er ooit een beschrijving gepubliceerd werd. Het is niet duidelijk of dit vrouwtje Brilzee-eend model heeft gestaan voor de prent in Dubois (1860).

Daarna publiceerde A Dubois (Ornis 9: 131, 1897-98) een melding te Virelles, Hainaut, rond 1895: 'De heer O. De Dobbelaer heeft me geschreven gedurende de laatste jaren op het meer van Virelles volgende soorten geschoten te hebben: een Purperreiger *Ardea purpurea*, een vrouwtje Krooneend *Netta rufina* en een Brilzee-eend; helaas kreeg ik geen toelichtingen over deze laatste vangst, hoewel het pos om de tweede melding van deze zee-eend in België gaat'. Aan deze melding ontbreekt bijzonder veel en verwarring met een andere soort behoort dan ook tot de reële mogelijkheden. Binnenlandwaarnemingen van Brilzee-eend dienen in Europa als zeer uitzonderlijk beschouwd te worden. Zo werden er in Brittannië slechts zes opgetekend in 1800-1990, op doortrek met Zwarte Zee-eenden (Evans 1994). Aangezien dit het enige wapenfeit is van De Dobbelaer in de Belgische ornithologische literatuur, zijn de ornithologische kwaliteiten van de man niet verzekerd. Bij de beoordeling van dit geval dient men ook te weten dat in de gehele Belgische literatuur geen 19e eeuwse binnenlandwaarnemingen van zee-eenden met plaats en datum vermeld worden. Is het niet merkwaardig dat de Brilzee-eend van Virelles zo goed als de eerste melding van eender welke zee-eend in het Belgische binnenland is? De enige vroegere melding met een jaartal van een zee-eend in het binnenland is wederom een marktspecimen, een Zwarte Zee-eend aangekocht door J De Hemptinne op de markt van Gent, Oost-Vlaanderen, in 1890 (collectie van het Koninklijk Belgisch

Instituut voor Natuurwetenschappen te Brussel). De eerste Grote Zee-eend in Hainaut werd pas in de winter van 1906 te Quaregnon geschoten (Lippens 1941). In de 19e eeuw hadden zee-eenden trouwens veel minder mogelijkheden om in het binnenland te pleisteren: door grootschalige werken zijn er in de 20e eeuw heel wat plas-sen bijgekomen. Hieruit blijkt dat zee-eenden in de 19e eeuw in België nauwelijks in het binnenland geschoten werden, met hooguit enkele zeer vage meldingen (jaarlijks geschoten op de Schelde – wellicht voornamelijk stroomafwaarts van Antwerpen en op Nederlands grondgebied –, af en toe bij Brussel – wellicht marktspecimens – ...) (Dubois 1894). Toen tastte men op avifaunistisch vlak wel vaker in het duister. Er was nog heel wat onwetendheid over de status van soorten en zeldzaamheden werden nogal eens zonder sluitend bewijs in de literatuur geciteerd. Beide 19e eeuwse Belgische meldingen van Brilzee-eend werden terecht niet aanvaard door de Commissie voor de Belgische Avifauna (1967: 278). Naar huidige normen zijn ze onaanvaardbaar omdat ze ongedocumenteerd en onvoldoende precies gedateerd zijn (de datum niet tot op de maand nauwkeurige).

In de 20e eeuw is er een melding van een zuidwest-trekkend paartje Brilzee-eenden door E Everaerd op 29 maart 1977 te Oostende, West-Vlaanderen: 'Determinatie geschiedde aan de hand van volgende argumenten: (1) een tamelijk grote zee-eend (misschien beïnvloed door de geringe afstand, max 200 m verder in zee); (2) ontbreken van vleugelspiegel; (3) van het mannetje was ganse lichaam zwart (ook buik), met uitzondering van een witte vlek op zijkant van de kop voor het oog, een witte vlek op schedel boven het oog en een witte band in de nek die niet volledig doorliep; van het vrouwtje was het ganse lichaam donkerbruin (als vrouwtje Eider), een beetje gespikkeld (donker en bleek bruin), ten minste een witte vlek op zijkant kop (niet zo goed op gelet want meer aandacht voor mannetje en ganse waarneming duurde slechts 45 seconden). Mijn eerste indruk was misschien een IJseend *Clangula hyemalis*, ik had die nog nooit in vlucht gezien. Maar de buik was niet wit, echter zwart, een lange staart werd niet opgemerkt en het vliegbeeld van de IJseend, zoals in de vogelgids afgebeeld, leek er helemaal niet op' (Everaerd et al 1981). De enige waarnemer is nog steeds overtuigd van deze determinatie (Leo Janssen pers comm). Ook deze melding werd niet aanvaard. Het BAHC vond het verwonderlijk dat er vier jaar gewacht werd om deze waarneming bekend te maken. Bovendien zag het

BAHC als enige vorm van documentatie enkel de korte mededeling in Stentor en werden geen originele veldnotities voorgelegd. Als algemene regel beschouwt het BAHC onbevestigde eenmanswaarnemingen nooit als een bevredigend bewijs om een nieuw taxon aan de Belgische avifauna toe te voegen. Bij de beoordeling van dergelijke waarnemingen zou de factor geloofwaardigheid immers primeren boven objectieve bewijskracht. Dit is zowel voor de waarnemer als voor de zeldzaamhedencommissie een ongewenste situatie. De melding van een mannetje Brilzee-eend twee dagen later, op 31 maart 1977 te Cadzand, Zeeland, Nederland (Everaerd et al 1981), kan officieel niet als een onafhankelijke bevestiging geïnterpreteerd worden aangezien deze melding niet gedocumenteerd werd en nooit werd ingediend bij de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA).

Soorten worden vaak meermaals gemeld alvorens een eerste geval zodanig gedocumenteerd wordt dat het door een zeldzaamhedencommissie (als voorproever voor de ornithologische gemeenschap) formeel aanvaard kan worden. Géén van de eerdere meldingen van Brilzee-eend in België voldoet aan de strenge eisen voor een eerste geval.

Ten slotte is het interessant om op te merken dat de Vlaamse schilder Jan Brueghel de Oude (c 1568-1625) reeds een mannetje Brilzee-eend afbeeldde op twee van zijn schilderijen. Het ene schilderij bevindt zich in de Pinacoteca Ambrosiana te Milaan, Italië, en het andere in het Rijksmuseum te Amsterdam, Nederland (Vogeljaar 46: 125, 1998; 48: 29, 2000). Het is niet bekend hoe Jan Brueghel toen met de soort kennis heeft gemaakt.

Verspreiding en voorkomen in Noord-Amerika

Brilzee-eenden broeden in Alaska en Noord-Canada. Ze overwinteren langs de Noord-Amerikaanse westkust van de Aleoeten tot Baja California en in lagere aantallen langs de oostkust van Newfoundland tot Florida (Vinicombe & Cottridge 1996). Aan het begin van de 20e eeuw was er een sterke achteruitgang. Mogelijk veroorzaakt vervuiling tegenwoordig nog een achteruitgang in het noordwesten. In het midden van de jaren 1970 werd de populatie op 765 000 exemplaren geraamd. Ongeveer 650 000 exemplaren verzamelden zich alleen al in British Columbia in maart 1978 en vroeger kwamen in het voorjaar concentraties van maximaal 129 000 exemplaren voor bij Long Island (Todd 1996).

Voorkomen in Europa en Groenland

Brilzee-eend is een frequente dwaalgast in West-Europa. Ik kwam in totaal op meer dan 623 exemplaren in 14 landen. Mitchell & Young (1997) geven een overzicht van het aantal exemplaren per land tot en met 1994. Aangezien deze bron nogal eens verkeerde gegevens citeert, heb ik in de eerste plaats de dwaalgastenverslagen van de betrokken landen geconsulteerd. Via de mailing-list van de AERC werden recente gegevens opgevraagd. Bij correcties (tot en met 1994) en aanvullingen (vanaf 1995) op Mitchell & Young (1997) wordt toegevoegd tot wanneer de gegevens up-to-date zijn: België (twee in 2000), Brittannië (meer dan 275 tot en met 1994), Denemarken (19 tot en met 1999, Kasper Thorup in litt), Duitsland (vijf: één in 1851, drie samen in 1995 en één in 1999), Estland (twee in 1971), Faeröer (vier in 1847, 1896, 1979 en 1987), Finland (37 tot en met 1996), Frankrijk (43 tot en met 1999; Jean-Yves Frémont in litt), Groenland (zeven tot en met 1999; Kasper Thorup in litt), Ierland (100 tot en met 1998; Paul Milne in litt), IJsland (31 tot en met 1996), Nederland (zeven: meest recente in 1988), Noorwegen (35 tot en met 1994), Polen (één in 1988), Spanje (11 in 1983-99), Tsjechoë (één in 1967) en Zweden (45 tot en met 1997).

In Brittannië en Ierland samen werden tot en met 1990 461 exemplaren aanvaard (Br Birds 90: 466, 1997) (dit totaal komt overigens niet overeen met de hierboven genoemde aantallen voor Brittannië en Ierland). In Brittannië is Brilzee-eend sinds 31 december 1990 geen beoordeelsoort meer. Met name Schotland levert jaarlijks waarnemingen op. In goede jaren worden niet minder dan 20-30 exemplaren opgetekend. Terugkerende exemplaren en langdurige pleisteraars (tot 10 jaar na elkaar) maken een precieze telling onmogelijk. In de Firth of Forth is er een lange reeks waarnemingen met maximaal 13 gedurende de winter van 1988/89 (Vinicombe & Cottridge 1996). Vanaf de jaren 1980 is er een sterke toename merkbaar die mogelijk te verklaren is door meer en betere telescopen. De meeste Brilzee-eenden worden immers na heel wat moeite in de verte opgemerkt op traditionele pleisterplaatsen van zee-eenden. Er zijn waarnemingen in alle maanden maar er is een lichte piek merkbaar begin april en eind oktober. Een zeer opvallende januari piek heeft mogelijk te maken met strenge koude en een bevroren zee in Noordoost-Amerika rond die tijd van het jaar (Dymond et al 1989). In Ierland worden jaarlijks 5-10 gevallen opgetekend, met als grootste groep

zeven in Wexford in het voorjaar van 1984 (Paul Milne in litt). Er zijn twee intrigerende juni-waarnemingen op Lower Lough Erne, Fermanagh, de voornaamste broedplaats van Zwarte Zee-eend in Ierland (Vinicombe & Cottridge 1996).

In Denemarken zijn er 17 gevallen (19 exemplaren) tot en met 1999. Het eerste geval dateert van 26 november 1966 en de soort wordt er jaarlijks waargenomen sinds 1989. Er werden maximaal twee samen gezien op 19 februari 1979 te Hirthals Havn en op 11-12 oktober 1993 te Vorupør (beide in Nord-Jylland). De meeste Deense waarnemingen zijn van oktober-november maar er zijn waarnemingen over het hele jaar, met uitzondering van juli-augustus (één exemplaar op 20-22 juni en 16 september tot 15 oktober te Blåvands Huk, Vest-Jylland, wordt beschouwd als dezelfde vogel) en maart (hoewel één exemplaar bij Funen in februari en april wellicht ook in maart aanwezig was) (Kasper Thorup in litt).

In Estland is er één geval van een paartje op 7 juni 1971 in de baai van Käina, Hiiumaa. Twee gevallen uit 1999 zijn nog in onderzoek (Vilju Lilleleht in litt).

In Frankrijk schijnt er de laatste jaren een toename van het aantal gevallen te zijn. In de 19e eeuw werden 14 exemplaren geschoten waaronder een geval in de Middellandse Zee (december 1896). Tussen 1900 en 1980 werden er zes vastgesteld. Sinds 1981, het jaar van oprichting van het Comité d'Homologation National (CHN), werden 23 exemplaren aanvaard, inclusief een groepje van maximaal vijf in de winter van 1999/2000 voor Douarnenez, Finistère. De aanwezigheid van het groepje van vijf is mogelijk te verklaren door de zware decemberstormen die Frankrijk in 1999 teisterden (Jean-Yves Frémont in litt, cf Lippens & Wille 1986).

In West-Groenland zijn er vijf gevallen vóór 1880 waarvan slechts één gedateerd: in juni 1879 werd te Kangerluk/Diskofjord, Qeqertarsuaq/Julianehåb, een adult mannetje geschoten (dit mannetje zou in het gezelschap geweest zijn van een vrouwtje en twee pulli). Sinds 1880 werd in dit deel van Groenland nog één geval toegevoegd: een adult mannetje in 1967 of 1968 te Nanortalik, Qagortoq/Julianehåb. In Zuidoost-Groenland is er één enkel geval bekend: eind juli 1830, Kangerajik, een adult mannetje tussen 64 en 65° N (Kasper Thorup in litt).

Het laatste twitchbare exemplaar in Nederland dateert van november-december 1982 in de Eemshaven, Groningen (Vaughan & Bosman 1983).

In Spanje zijn alle gevallen op één na vastgesteld langs de Noord-Atlantische kust, voornamelijk van Galicië (de helft van alle gevallen komt uit Coruña). Dit is, samen met de Canarische Eilanden, het beste gebied in Spanje voor Amerikaanse dwaalgasten. In deze regio wonen weinig waarnemers en de soort zou er jaarlijks kunnen voorkomen. Het enige gegeven in Zuid-Spanje is een paartje op 6 november 1991 bij Coto Doñana (Ricard Gutiérrez in litt).

Aangezien het paartje Brilzee-eenden in België baltend waargenomen werd, kan men zich afvragen of het niet ergens binnen het Europese broedareaal van Grote Zee-eend tot broeden zal komen. Het aanzienlijke aantal exemplaren in West-Europa en het relatief groot aandeel voorjaarswaarnemingen rond de Oostzee wijzen op een trekroute in Europa. Dit maakt de kans op een broedgeval in Europa reëel.

Voorkomen in gevangenschap

In 1995 werden in de gehele wereld welgeteld drie Brilzee-eenden in gevangenschap gehouden, bij een Canadese eendenkweker (Todd 1996). Er zijn geen kweekresultaten in gevangenschap. Brilzee-eenden zijn bijzonder moeilijk te houden. Ten eerste, er is geen stam. In Europa moeten Brilzee-eenden in gevangenschap wettelijk van een gesloten pootring voorzien zijn (en bijgevolg in gevangenschap gekweekt zijn). Vaak zijn meerdere generaties in gevangenschap gekweekte vogels vereist voordat permanent kweeksucces bereikt wordt. Ten tweede, ze zijn immunologisch niet bestand tegen bepaalde bacteriën in parkvijvers. Ten derde, de zoutklier functioneert niet langer in een zoet milieu waardoor complicaties kunnen optreden. Ten vierde, de rui verloopt in gevangenschap vaak niet naar wens. In België is er tot nu toe slechts één kweker die succesvol Grote Zee-eenden in gevangenschap gekweekt heeft. Brilzee-eenden komen niet voor in annonces van Aviornis International, de grootste Europese vereniging van vogelhouders, gesticht in 1973 te Gent, Oost-Vlaanderen, met 7000 leden in acht Europese landen. In tegenstelling tot de meeste andere eendensoorten kunnen we daarom van Brilzee-eenden met een gerust geweten stellen dat ze altijd van wilde herkomst zijn.

Dankzegging

Dank aan Jean-Yves Frémont (Frankrijk), Ricard Gutiérrez (Spanje), Tibor Hadarics (Hongarije), Paul Milne (Ierland), Vilju Lilleht (Estland), Joe Sultana (Malta) en Kasper Thorup (Denemarken)

voor gegevens over het voorkomen van Brilzee-eend in hun land.

Summary

TWO SURF SCOTERS AT OOSTDUINKERKE, BELGIUM, IN FEBRUARY-MARCH 2000 An adult male and female Surf Scoter *Melanitta perspicillata* stayed at Oostduinkerke, West-Vlaanderen, Belgium, from 26 February to 5 March 2000. The birds, apparently forming a pair, were regularly seen displaying. This record, confirmed by more than 100 birders, constituted the first for Belgium. It was accepted by the Belgian rarities committee in category A. Three previous claims of the species in Belgium are discussed and reasons for their non-acceptance are given. The distribution and occurrence in North America, the occurrence in Europe and Greenland, and the occurrence in captivity are summarized.

Verwijzingen

- Commissie voor de Belgische Avifauna 1967. Avifauna van België: lijst van de in België waargenomen vogelsoorten en hun geografische vormen. Giervalk 57 (3-4): 1-99.
- Desmet, J 1987. Vogels, hun levensloop in België, hun wedervaren met de mens. Brugge.
- Dubois, A 1894. Faune illustrée des vertébrés de la Belgique: série des oiseaux 2. Brussel.
- Dubois, C-F 1860. Planches coloriées des oiseaux de la Belgique et de leurs oeufs 3. Brussel.
- Dymond, J N, Fraser, P A & Gantlett, S J M 1989. Rare birds in Britain and Ireland. Calton.
- Evans, L G R 1994. Rare birds in Britain 1800-1990. Little Chalfont.
- Everaerd, E, Lust, P & Vandepitte, B 1981. Twee waarnemingen van Brilzee-eend *Melanitta perspicillata*. Stentor 16 (3): 79.
- Gooders, J & Boyer, T 1986. Ducks of Britain and the Northern Hemisphere. Limsfield.
- van Havre, G C M 1911. À propos de la Sarcelle de Formose (*Querquedula Formosa* Bp ex. Georgi). Giervalk 1 (2): 5-10.
- van Havre, G C M 1928. Les oiseaux de la faune belge. Brussel.
- Lippens, L 1941. Les oiseaux d'eau de Belgique. Sint Andries.
- Lippens, L & Wille, H 1986. Uitzonderlijke vogels in België en West-Europa 1: watervogels, dagroefvogels en steltlopers. Gent.
- Maertens, L 1989. Grote Zee-eend *Melanitta fusca*. In: Vlaamse Avifauna Commissie (redactie), Vogels in Vlaanderen: voorkomen en verspreiding, Bornem, pp 108-109.
- Mitchell, D & Young, S 1997. Photographic handbook of the rare birds of Britain and Europe. Londen.
- Mullarney, K 1983. Diving and wing-flapping of scoters. Dutch Birding 5: 24-25.
- Offringa, H, Seys, J, Van Den Bossche, W & Meire, P 1998. Seabirds on the Channel doormat. Giervalk 86: 1-71.
- Svensson, L, Grant, P J, Mullarney, K & Zetterström, D 1999. Collins bird guide. Londen.

Symens, D (samensteller) 1991. Recente meldingen, periode maart-mei 1991. Oriolus 57: 63-68.
Todd, F S 1996. Natural history of the waterfowl. Vista.
Vaughan, R & Bosman, F E 1983. Surf Scoter at Eems-

haven in November and December 1982. Dutch Birding 5: 13-14.
Vinicombe, K & Cottridge, D M 1996. Rare birds in Britain and Ireland: a photographic record. Londen.

Gunter De Smet, Edmond Blockstraat 9, 9050 Gentbrugge, België
(gunter.de.smet@pandora.be)

Corrigenda

In WP reports in het vorige nummer zijn de bijschriften van plaat 93 en 94 (Dutch Birding 22: 120, 2000) per ongeluk omgewisseld.

In het bijschrift van plaat 103 (Dutch Birding 22: 126, 2000) moet de datum 30 april 2000 zijn (niet 27 april).

Bij de foto van de Siberische Waterpieper *Anthus rubescens japonicus* (Dutch Birding 22: 119, plaat 92, 2000) werd bij vergissing niet de juiste fotograaf vermeld. De foto werd gemaakt door Rudy Offereins.
REDACTIE

In last issue's WP reports, the captions for plates 93 and 94 (Dutch Birding 22: 120, 2000) have been switched by mistake.

In the caption for plate 103 (Dutch Birding 22: 126, 2000) the date should be 30 April 2000 (not 27 April).

In the caption of the photograph of Siberian Buff-bellied Pipit *Anthus rubescens japonicus* (Dutch Birding 22: 119, plate 92, 2000) the wrong photographer was mentioned by mistake. The photograph was taken by Rudy Offereins. EDITORS

Vale Gier met Franse ring in Zeeland in juni 1999

Op dinsdag 1 juni 1999, een zonnige dag met een zwakke noordoostenwind, liep ik (Mark Hoekstein) om c 16:50 de tuin in vanuit mijn huis te Goes, Zeeland. Mijn aandacht werd getrokken door een luid krijsende Kokmeeuw *Larus ridibundus*. Plotseling zag ik op korte afstand een zeer grote roofvogel vanachter de bomen verschijnen. De vogel vloog op nog geen 30 m hoogte. Het was mij snel duidelijk dat het een Vale Gier *Gyps fulvus* betrof. De vogel ging ter plaatse cirkelen en won langzaam hoogte. Dit gaf mij de gelegenheid een camera te halen en enkele foto's te maken. Met de vogel nog steeds in beeld werden enkele lokale vogelaars telefonisch gewaarschuwd, van wie één nog net een glimp van de vogel kon opvangen. Tevens werd de waarneming via de semafoons doorgegeven, terwijl de vogel in noordelijke richting verdween. Ook werd ten tijde van de waarneming door een inwoner van Goes op de Dutch Birding-vogellijn ingesproken dat op dat moment een zeer grote roofvogel aan het cirkelen was boven de stad. De volgende dag kwam mij ter

ore dat de vogel op de avond van 1 juni was neergestreken in een boom op de Goudplaat op Noord-Beveland, Zeeland, maar in de middag van 2 juni tegen 15:00 weer was verdwenen. Deze melding gaf ik ook weer door via het semafoonsysteem. De daarop gestarte zoekactie door Guido Davidse, Peter Meininger, Rob Sponselee en Jaco Walhout resulteerde enige uren later in het terugvinden van de vogel op een kale akker in de Anna Frisopolder op Noord-Beveland, net ten zuiden van de Oosterscheldekering. Die avond en de volgende morgen konden vele 10-tallen vogelaars de vogel aanschouwen. Toen werd ook aan de linkerpoot een witte kleurring met inscriptie 'PE' afgelezen; aan de rechterpoot zat een metalen ring (niet afleesbaar). Op donderdagochtend 3 juni bleef de vogel op de akker aanwezig tot c 10:00 toen André Hannewijk de vogel zag opvliegen, snel naar grote hoogte schroeven en vervolgens afglijden in noordelijke richting. Daarna zijn geen betrouwbare waarnemingen meer bekend.

De beschrijving is gebaseerd op veldnotities van MH, JW en foto's van MH en PM (Dutch Birding 21: 184, plaat 197, 1999).

109 Vale Gier / Eurasian Griffon Vulture *Gyps fulvus*, tweedejaars, Goes, Zeeland, 1 juni 1999 (Mark Hoekstein)

110 Vale Gier / Eurasian Griffon Vulture *Gyps fulvus*, tweedejaars, Wissenkerke, Zeeland, 3 juni 1999 (Peter L Meininger)

GROOTTE & BOUW Zeer grote roofvogel, spanwijdte c 2.50 m; spanwijdte onder meer geschat door directe vergelijking met attaquerende Kokmeeuwen en Kleine Mantelmeeuwen *L. graellsii*. In vlucht lange, zeer brede en sterke gevingerde vleugels, weinig uitstekende kop en korte afgeronde staart. Achterrand van armvleugel gebogen. In cirkelvlucht vleugels in ondiepe V, met hand iets naar voren gehouden.

VERENKLEED Zowel op boven- als ondervleugel duidelijk contrast tussen zeer donkerbruine slagpennen en lichter bruine dekveren. Staart donkerbruin, kop en hals grijswit. Halskraag, onderlichaam, rug, stuit en bovenstaartdekveren bruin tot lichtbruin.

NAAKTE DELEN Iris donkerbruin. Snavel en poot zeer donker grijsbruin tot zwart.

RUI & SLEET Relatief gaaf verenkleed, niet zo gerafeld als vaak voorkomend bij gieren en grotere roofvogels. Geen ruigaten of ontbrekende pennen in vleugel.

De determinatie als Vale Gier was vrij eenvoudig door de combinatie van groot formaat, brede en sterk gevingerde vleugels met gebogen achterrand, korte staart, lichte kop en hals, overwegend bruin verenkleed en duidelijk contrast op de vleugels. Voor het uitsluiten van Afrikaanse en Aziatische soorten die als ontsnapte vogels voor verwarring kunnen zorgen, zie Vlek & Ebels (1995) en de daarin opgenomen verwijzingen. Het gave verenkleed, de donkere snavel, bruine halskraag en relatief donkere bovenvleugeldeken wezen op een jonge vogel (Forsman 1999). Deze leeftijdsbepaling werd naderhand door de ringgegevens bevestigd.

Aangezien de vogel gekleurd was, lag de mogelijkheid voor de hand dat deze afkomstig was van een van de herintroductieprojecten in

Frankrijk, Italië of Oostenrijk. Hierbij worden vogels uitgezet in de hoop dat er zich weer vrijvliegende populaties ontwikkelen. De geringde vogel kon dus een uitgezette vogel zijn of een geringd jong uit een natuurlijk nest. 'Twitchend Nederland', en de ontdekker niet in het minst, moesten dus nog even in spanning afwachten of deze vogel al dan niet als wild kon worden beschouwd.

Na enkele maanden onzekerheid kwam de bevrijdende mededeling van Bertrand Eliotout van het Parc National des Cévennes, Frankrijk, dat de vogel op 16 april 1998 als nestjong was geringd in een natuurlijk nest in de Gorges de la Jonte, Lozère, binnen het Nationale Park. De herkomst van de oudervogels is niet bekend. Deze zouden kunnen behoren tot de ter plaatse uitgezette vogels die hun kleurringen nogal eens verliezen en dan dus niet meer als uitgezette exemplaren herkenbaar zijn. Niet-geringde vogels kunnen afkomstig zijn uit de Pyreneeën, Spanje, Italië, de Balkan of misschien zelfs uit Turkije of het Midden-Oosten. De in de Cévennes geboren Vale Gieren zwerven meestal uit naar de Pyreneeën en verder in Spanje; één vogel werd zelfs teruggemeld uit Senegal (Bertrand Eliotout in litt).

De laatste waarneming van 'PE' nabij de geboorteplaats, vóór zijn verschijning in Zeeland, was op 16 april 1999 (exact een jaar na de ringdatum) toen hij samen met andere gieren rond een karkas werdesignaleerd in de Cévennes. Het geslacht van de vogel is onbekend.

Tijdens het herintroductieproject in de Gorges du Tarn en de Gorges de la Jonte in de Cévennes zijn tussen 1981 en 1986 in totaal 61 Vale Gieren losgelaten. In 1982 werd reeds het eerste jong in een natuurlijk nest geboren. In 1988 kwamen de eerste in vrijheid uitgebroede Vale Gieren in het gebied tot broeden. Tegenwoordig bestaat de kolonie uit ten minste 75 broedparen. In 1999 vlogen 50 jongen uit. Enkele van de eerste losgelaten vogels vliegen nog steeds rond maar het grootste deel van de kolonie bestaat inmiddels uit ter plaatse in het wild geboren vogels en vogels van elders. De herintroductie van Monniksgieren *Aegypius monachus* in hetzelfde gebied is nog steeds gaande: 32 vogels zijn losgelaten en drie jonge vogels zijn in het wild uitgebroed. Het loslaten van Monniksgieren wordt voortgezet tot er 50 vrij rondvliegen (Bertrand Eliotout in litt).

Deze waarneming betrof het achtste geval (18 individuen) voor Nederland en de tweede twitchbare Vale Gier in 1990-99, na de eveneens gekleurde vogel bij Durgerdam, Noord-Holland, in april-mei 1993. Het lijkt mogelijk dat dankzij het succes van de herintroductieprojecten in de toekomst meer Vale Gieren en mogelijk ook Monniksgieren in Nederland opduiken. Ook Lammergieren *Gypaetus barbatus* van herintroductieprojecten in de Alpen hebben de weg naar Nederland al kunnen vinden; dit betrof overigens voornamelijk uitgezette, in gevangenschap uitgebroede vogels (cf van den Berg et al 1997, van den Berg & Bosman 1999, Ouweneel 1999, Wiegant et al 1999). Voor nadere analyses omtrent het voorkomen van Vale Gier in Nederland en Europa wordt verwezen naar Vlek & Ebels (1995) en van den Berg & Bosman (1999).

Bertrand Eliotout van het Parc National des

Cévennes verschaftte waardevolle informatie over de geringde vogel en de stand van zaken van het herintroductieproject. Enno Ebels speurde via Euro Bird Net naar de herkomst van de vogel.

Summary

EURASIAN GRIFFON VULTURE WITH FRENCH RING IN ZEELAND IN JUNE 1999 On 1 June 1999, a Eurasian Griffon Vulture *Gyps fulvus* was observed and photographed when it flew over Goes, Zeeland, the Netherlands. That evening and the next day, the bird was rediscovered on Noord-Beveland, Zeeland. In the morning of 3 June, it was seen flying off in a northerly direction. The identification was straightforward and was later confirmed by ringing data. The bird was wearing a white colour-ring on the left leg with inscription 'PE'. It had been ringed on 16 april 1998 as a chick in a natural nest in the Gorges de la Jonte, Lozère, France, within the Parc National des Cévennes. The origin of the parents is unknown. The nest was situated in a colony of at least 75 pairs, which had been established after the release of 61 birds between 1981 and 1986. This is the eighth record (18 individuals) for the Netherlands.

Verwijzingen

- van den Berg, A B & Bosman, C A W 1999. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Haarlem.
- van den Berg, A B, Goldbach, R, Louwman, J & Marcus, P 1997. Lammergieren in Nederland in mei 1997. Dutch Birding 19: 121-123.
- Forsman, D 1999. The raptors of Europe and the Middle East: a handbook of field identification. London.
- Ouweneel, G L 1999. Waarnemingen van Lammergieren in Nederland. Vogeljaar 47: 277-278.
- Vlek, R & Ebels, E B 1995. Vale Gier bij Durgerdam in april-mei 1993 en eerdere gevallen in Nederland. Dutch Birding 17: 133-140.
- Wiegant, W M, de Bruin, A & CDNA 1999. Rare birds in the Netherlands in 1997. Dutch Birding 21: 65-81.

Mark Hoekstein, 's Heerhendrikskinderendijk 60, 4461 DX Goes, Nederland
(mhoekstein@wish.net)

Zwartkeellijster op Terschelling in april 1998

Op zondag 12 april 1998 fietste Kees de Vries met enkele familieleden door West-Terschelling op Terschelling, Friesland. Bij het verzorgingshuis 'de Stilen' trok een overvliegende lijster *Turdus* met een zwarte borst en lichte onderbuik zijn aandacht. De vogel vloog richting de boeienopslag nabij de haven. Korte tijd later vond hij de

vogel terug en werd zijn vermoeden bevestigd: het was een mannetje Zwartkeellijster *T. ruficollis atrogularis*! Even later vloog de lijster naar het rozenhaagje tussen de jacht- en werkhaven. Terwijl een paar familieleden bij de vogel bleven, ging KdV enkele telefoontjes plegen. De op het eiland aanwezige vogelaars waren snel ter plaatse. Inmiddels was de Zwartkeellijster rustig gaan foerageren in het kort tevoren gespitte strookje grond en slaagde er in grote hoeveel-

heden regenwormen te verorberen. De vogel bleek goed benaderbaar en kon uitgebreid worden gefotografeerd. De volgende twee dagen bleef de Zwartkeellijster het rozenhaagje afzoeken naar regenwormen, tot grote opluchting van c 30 mensen die speciaal overkwamen om deze prachtige vogel te zien. In de avond van 14 april werd hij voor het laatst gezien (Bakker et al 1998).

De beschrijving is opgesteld aan de hand van aantekeningen en foto's van Ruud Brouwer, Erik Koops en Arie Ouwerkerk (cf Dutch Birding 20: 99, plaat 57, 1998, Limicola 13: 230, 1999; van den Berg & Bosman 1999).

GROOTTE & BOUW Iets kleiner dan Merel *T merula* waarmee direct te vergelijken. In vlucht vrij puntige vleugels, lijkend op Bellijster *T torquatus* en Kramsvogel *T pilaris*. Staartpennen iets gepunt.

KOP Zwart, tot op borst doorlopend; bovenkop, achterhals en oorstreek met grijs gevlekt, teugel zwart. Oorstreek en bovenkop gescheiden door zwarte 'wenkbrauwstreep'.

BOVENDELEN Mantel, schouder en rug grijs met bruinig waas; stuit onder sommige lichtomstandigheden iets lichter. Stuit contrasterend met donkerdere uiteinden van handpennen en binnenvlaggen van tertials.

ONDERDELEN Borst zwart, sterk contrasterend met vuilwitte buik. Onderste borstveren met witte rand. Flank grijzer dan buik.

VLEUGEL Overwegend grijs met bruin waas, als bovendelen. Duimvleugel duidelijk donkerder grijsbruin. Buitenvlag van handpennen lichter grijs. Uiteinde en binnenvlag van handpennen donker grijsbruin, als duimvleugel. Uiterste top/rand van handpennen en tertials lichtgrijs. Grote vleugeldekveren zonder lichte top. Ondervleugel zeemkleurig, alleen zichtbaar bij wegvliegen.

STAART Effen donker grijsbruin, uiteinde iets lichter. Bovenstaartdekveren iets donkerder dan stuit. Onderstaartdekveren vuilwit met aan uiteinden donkere vlekken.

NAAKTE DELEN Oog zeer donker bruin. Snavel donkerbruin, aan basis en snijranden opvallend geel. Poot roodbruin.

GELUID Bij alarm soms snel herhaald *tak-tak-tak*.

GEDRAG Gedurende verblijf veelvuldig foeragerend in c 100 m lange strook rozen waartussen recent gespit was. Grote hoeveelheden regenwormen vangend. Producenten van braakballetje meerdere keren waargenomen. Na regen- en nattesneeuwbuien ook op gazon foeragerend. Regelmatig dorp in vliegend. Ook waargenomen op plat dak van verzorgingshuis 'de Stilen', daar waarschijnlijk drinkend en wassend. Ergens in dorp slapend.

De determinatie van dit mannetje Zwartkeellijster leverde geen enkel probleem op. De zwarte kop, keel en borst in combinatie met vuilwitte onder-

delen en grijze bovendelen en grijsbruine bovenstaart sluiten alle andere lijsters uit, inclusief een hybride Zwartkeellijster x Roodkeellijster *T ruficollis*. Op grond van het ontbreken van lichte toppen aan de grote vleugeldekveren en de weinige sleet aan hand- en staartpennen kon de vogel gedetermineerd worden als adult (Cramp 1988, Clement 1999, Svensson et al 1999).

Zwartkeellijster en Roodkeellijster worden meestal als ondersoorten beschouwd vanwege het regelmatig voorkomen van hybriden, al is hun broedbiotoop op sommige plaatsen anders. Binnen het fylogenetische soortbegrip (PSC) is waarschijnlijk eerder sprake van twee soorten. Zwartkeellijster broedt in allerlei taigahabitats in Rusland, vanaf de Oeral in het westen tot Centraal-Siberië, zuidelijk tot de Altai (Rogacheva 1992); Roodkeellijster broedt meer zuid-oostelijk, van de Altai tot aan de oostzijde van het Baikalmeer, noordelijk tot 60° N en zuidelijk tot in Noord-China, in spaarzaam begroeide bergbossen en mosachtige toendra (Cramp 1988; zie verder ook informatie in Brouwer et al 1997). Zwartkeellijster overwintert in Arabië, Oost-Irak, Iran, Afghanistan, Pakistan en India tot in Myanmar (Birma) en Zuidwest-China. In West-Europa is Zwartkeellijster vrij vaak als dwaalgast vastgesteld, vooral in herfst en winter, met bijvoorbeeld in Groot-Brittannië tot en met 1998 45 gevallen (Rogers & Rarities Committee 1999).

Het geval van Terschelling is het vierde voor Nederland. Eerdere gevallen betroffen een vrouwtje van 31 maart tot 3 april 1981 in de binnenstad van Groningen, Groningen, een eerstejaars mannetje op 9 oktober 1982 op Schiermonnikoog, Friesland, en een eerstejaars vrouwtje van 4 januari tot 24 maart 1996 in Den Helder, Noord-Holland (van den Berg & Bosman 1999).

In tegenstelling tot Nederland dateren alle gevallen van Zwartkeellijster in België van (ver) voor 1972, het jaar waarin de vogelvangst werd afgeschaft. Het betreft een eerstejaars vrouwtje op 15 oktober 1904 bij Hasselt, Limburg, een eerstejaars mannetje op 21 oktober 1904 te Bastogne, Luxembourg, en een mannetje op 17 oktober 1936 te Wilrijk, Antwerpen. Een bewijsstuk op de markt van Namur – waarvan de determinatie zeker is – uit de herfst van 1844 is onvoldoende nauwkeurig gedateerd om voor aanvaarding in aanmerking te komen en vijf meldingen uit 1968-93 bleken onvoldoende gedocumenteerd om aanvaard te kunnen worden. In 1967 werd de lijstervangst met paardenharen strikken in België afgeschaft; in 1972 volgde de algehele afschaffing van de vogelvangst. Het ontbreken van voorjaars-

111 Zwartkeellijster / Black-throated Thrush *Turdus ruficollis atrogularis*, adult mannetje, West-Terschelling, Terschelling, Friesland, 13 april 1998 (Ruud E Brouwer)

112 Zwartkeellijster / Black-throated Thrush *Turdus ruficollis atrogularis*, adult mannetje, West-Terschelling, Terschelling, Friesland, 12 april 1998 (Arie Ouwerkerk)

113 Zwartkeellijster / Black-throated Thrush *Turdus ruficollis atrogularis*, adult mannetje, West-Terschelling, Terschelling, Friesland, 13 april 1998 (Arie Ouwerkerk)

gevallen in België houdt mogelijk verband met het feit dat de voorjaarsvangst van lijsters reeds in 1875 werd afgeschaft (Gunter De Smet in litt).

Summary

BLACK-THROATED THRUSH ON TERSCHELLING IN APRIL 1998 From 12 to 14 April 1998, an adult male Black-throated Thrush *Turdus ruficollis atrogularis* was present in West-Terschelling, Terschelling, Friesland, the Netherlands. This record constitutes the fourth for the Netherlands. Earlier records were a female from 31 March tot 3 April 1981 in Groningen, Groningen, a first-year male on 9 October 1982 on Schiermonnikoog, Friesland, and a first-year female from 4 Januari to 24 March 1996 in Den Helder, Noord-Holland. In Belgium there are three accepted records, all dating from the period 1904-36.

Verwijzingen

Bakker, T, Ouwerkerk, A & de Vries, K 1998. DB

Actueel: Ross' Meeuw en Zwartkeellijster op Terschelling. Dutch Birding 20: 100.
van den Berg, A B & Bosman, C A W 1999. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Haarlem.
Brouwer, R E, Halff, R A C & Harder, N 1997. Zwartkeellijster in Den Helder in januari-maart 1996. Dutch Birding 19: 269-272.
Clement, P 1999. Kennzeichen und Taxonomie von Bechsteindrossel *Turdus ruficollis* und Naumannsdrossel *T. naumanni*. Limicola 13: 217-250.
Cramp, S (redactie) 1988. The birds of the Western Palearctic 5. Oxford.
Rogacheva, H 1992. The birds of central Siberia. Husum.
Rogers, M J & Rarities Committee 1999. Report on rare birds in Great Britain in 1998. Br Birds 92: 554-609.
Svensson, L, Mullarney, K, Grant, P J & Zetterström, D 1999. Collins bird guide. Londen.

Kees de Vries, Wederikstraat 41, 2403 CB Alphen aan den Rijn, Nederland (vroes@nl.packardbell.org)
Arie Ouwerkerk, p/a Lergerbosweg 2, 8896 JM Terschelling-Hoorn, Nederland
(a.ouwerkerk@sbb.agro.nl)

Leucistic Northern Chiffchaff in Spain in November 1999

Although recorded frequently in many non-passerines (for example, ducks, herons, rails, waders, gulls and owls), plumage abnormalities, such as albinism, leucism or the reduction or total lack of some pigments ('schizochroism', affecting the plumage evenly), are more rarely recorded in passerines (Campbell & Lack 1985) and sometimes create identification problems (eg, Cramp 1992, Jacobs 1999).

A leucistic leaf warbler *Phylloscopus* was discovered on 1 November 1999 at Remolar-Filipines reserve, Llobregat delta, Barcelona, Spain, by Rafael Armada who immediately called Ricard Gutiérrez and Xavier Larruy to see it. Initially, it was thought to be a leucistic Willow Warbler *P. trochilus* because of the suggestion of slender build, probably caused by its whitish appearance. However, after it was trapped on 2 November by RG, XL and Ferran López, it was identified as a Northern Chiffchaff *P. collybita*. After being ringed and photographed, it was released. The following description was taken. All feathers are numbered ascendently (cf Svensson 1992)

STRUCTURE Typical *Phylloscopus* but overall white colour affecting perception of size and structure. Tip of p2 (primaries numbered from outside) falling between that of p7 and p8. Wing-tip at p4. Outer web of p3-6 emarginated.

HEAD Crown white with yellow streaks in centre of feathers. Ear-coverts grey and asymmetrical with no uniform pattern. Rest of head white.

UPPERPARTS Upper mantle pale grey. Lower mantle and rump uniformly pale yellow.

UNDERPARTS Belly white. Rest of lower parts white with pale yellow streaks on centre of feathers.

WING All primaries white with hint of pale yellow wash on outer web. Secondaries on left wing white with pale yellow wash on outer web, three innermost showing well-defined greyish-brown tip, unlike more diffusely tipped three outer ones; on right wing, secondaries also white with pale yellow wash on outer web; s1 and s5 (numbered from outside) showing greyish-brown tip. Tertiaries on both wings tipped grey with white inner web and outer web with faint yellow tones. Primary-coverts pale yellow on both wings. Alula white with pale yellow edges on both wings. Greater coverts white with yellow edge, except two grey central greater coverts on left wing. Median coverts on left wing showing mixture of yellow and grey; on right wing almost all yellow with innermost grey. Lesser coverts on left wing grey on yellow base; on right wing basically yellow with little grey. Underwing-coverts grey with yellow tones in both wings.

TAIL Mostly white, outer webs of feathers showing

subtle yellow wash. Upper- and undertail-coverts pale yellow.

BARE PARTS Eye dark. Bill pale orange with paler tip. Foot and leg pale orange, claws yellow.

BIOMETRY Wing (maximum chord; cf Svensson 1992) 59.5 mm, tail 44.5 mm, bill (to skull) 12.3 mm, tarsus 18.8 mm, weight 8.4 g.

Although the bird at first appeared to have a slender build, probably caused by its whitish appearance (see, for example, Svensson et al 1999 for discussion of this phenomenon), it was identified in the hand as Northern Chiffchaff by the combination of wing structure and biometrics (cf Cramp 1992). It seemed to have lost all of its normal colour, except part of the yellow and some grey areas in the plumage (especially feather-tips) and the dark eye. Therefore, it was not an albino (grey areas would have been completely absent and the eye would have been red) or schizochroic bird (the reduction or total absence of one of the melanine pigments would have affected the plumage evenly) but a leucistic individual. In most variants of leucism, the feathers are usually either white or normally coloured, but rare variants occur with feathers that are partly white and partly coloured (Hein van Grouw in litt, cf van Grouw 2000). No green tones were present at all. From a distance, it recalled the pattern of some domesticated Atlantic Canaries *Serinus canaria*.

Leucistic Northern Chiffchaffs have been rarely recorded, for example, in Belgium (white-capped bird; Gunter De Smet in litt) and in Spain (bird in March 1999 at Henares river, Torrejón de Ardoz, Madrid, with vanilla-coloured neck, flanks and part of the wing, and bare parts as the Remolar-Filipines bird; Santiago Villa Méndez in litt). However, unlike other warblers, such as Wood *P. sibilatrix* and Willow Warblers, in which colour aberrations are already known to occur (Cramp 1992), neither albino, leucistic nor schizochroic Northern Chiffchaffs have ever been cited (Williamson 1967, Campbell & Lack 1985, Cramp 1992, Baker 1997, Snow & Perrins 1998).

I thank Rafael Armada who found the bird and came to call us. The enthusiasm of Ferran López and Xavier Larruy helped in the final trapping and ringing of the bird. Gunter De Smet provided comments on the bird as well as information on the Belgian sighting. Different members of the *Avesforum* mailing list commented on the sighting and added references. Mike Lockwood improved the English in an earlier draft. Hein van Grouw is kindly acknowledged for commenting on the photographs and supplying information on colour aberrations in birds.

114 Leucistic Northern Chiffchaff / leucistische Tjiftjaf *Phylloscopus collybita* with normal Northern Chiffchaff, Remolar-Filipines reserve, Llobregat delta, Barcelona, Spain, 2 November 1999 (Ricard Gutiérrez)

115 Leucistic Northern Chiffchaff / leucistische Tjiftjaf *Phylloscopus collybita*, Remolar-Filipines reserve, Llobregat delta, Barcelona, Spain, 2 November 1999 (Ricard Gutiérrez)

References

- Baker, K 1997. Warblers of Europe, Asia and North Africa. London.
- Campbell, B & Lack, E 1985. A dictionary of birds. Calton.
- Cramp, S (editor) 1992. The birds of the Western Palearctic 6. Oxford.
- van Grouw, H 2000. Kleurmutaties bij vogels. Vogeljaar 48: 6-10.
- Jacobs, M 1999. Partially albinistic Common Swift in France in July 1996. Dutch Birding 21: 29.
- Snow, D W & Perrins, C M (editors) 1998. The birds of the Western Palearctic. Concise edition. Oxford.
- Svensson, L 1992. Identification guide to European passerines. Fourth edition. Stockholm.
- Svensson, L, Grant, P J, Mullaney, K & Zetterström, D 1999. Collins bird guide. London.
- Williamson, K 1967. Identification for ringers 2: the genus *Phylloscopus*. Second edition. Tring.

Ricard Gutiérrez, Reserves Naturals Delta del Llobregat, Apartat de Correus 99, 08840 Viladecans, Spain (GUTARB@santandersupernet.com)

Distribution of Mongolian Finch in Turkey

The occurrence of Mongolian Finch *Bucanetes mongolicus* in eastern Turkey has been well documented in recent years (Barthel et al 1992, Kirwan & Konrad 1995). As noted previously, there are records from the early 20th century in the Turkey-Armenia border region. Since 1988, its presence has been established at a total of 12 localities in Turkey (Kirwan & Martins 1994, 2000). All are within an area bounded by Van in the south, Doğubayazıt in the north-east and Tuzluca in the north-west. In addition, there are records at a further three sites within the same area (Guy Kirwan pers obs). All records are at levels between 800 and 2700 m. Our main purpose here is to provide evidence that the species is considerably more widespread in eastern Turkey than previously supposed, based on the following records.

On 1 May 1977, Siegfried Willig observed and photographed a flock of c 10 Mongolian Finches c 30 km south-east of Van (alongside the road to Hosap). This becomes the first modern record for Turkey. Subsequently, Matthias Bechtolsheim discovered three birds, including a fledged juvenile, on Sultanabadagi, Tunceli, on 23 August 1982. These were also photographed. MB was confused as to the birds' identity and showed his photographs to the late Hans Kumerloeve who considered them to be Desert Finches *Rhodospiza obsoleta*, a conclusion that MB doubted. Occasional further attempts to obtain a satisfactory identification proved inconclusive or went unanswered. It was only in 1999, when he sent a computer scan of one photograph to Peter Clement and subsequently GK, that their true identity was confirmed. Finally, GK found a female or juvenile just below the south side of

the pass at Sivrikaya, north-eastern Turkey, on 25 June 1999, at c 2500 m.

The 1982 and 1999 records considerably extend the known range of Mongolian Finch within Turkey. The Tunceli sighting is the westernmost to date, being c 200 km west of its previous known occurrence while the Sivrikaya report is the first from the Pontic mountains and extends the species' range within Turkey by more than 100 km to the north-west. These observations suggest that the species should be searched for throughout the montane east, west as far as the fringes of the Central Plateau. In this respect, and given Kumerloeve's identification of MB's birds as Desert Finch, it is interesting to recall that Kumerloeve (1970) recorded Desert Finch at Soğanlı Dağları, south-east of Kayseri, and an adult with fledged juvenile on the east side of Tuz Gölü in mid-May 1967. There have been very few records of this species in Turkey away from the lowland south-east, and no subsequent reports from the Central Plateau. Roselaar (1995) already remarks that confusion with Crimson-winged Finch *Rhodopechys sanguinea* could have occurred but it now also appears possible that Kumerloeve actually saw Mongolian Finch. SW's record in 1977 makes it likely that Mongolian Finch will be found throughout much of the Hakkâri mountain range, south of Lake Van. Unfortunately, at present, ornithological surveys of this region are stymied by the ongoing political crisis in eastern Turkey.

Previous observations of juveniles in Turkey were in mid-June to mid-July, with courtship also observed in early June (GK pers obs). Breeding data are remarkably scant. Birds were apparently ready to lay in Afghanistan in the first week of June while others had completed clutches by mid-June (Roberts 1992) but Vaurie (1949) mentioned the discovery of nests in eastern Iran in

116 Mongolian Finch / Mongoolse Woestijnvink *Bucanetes mongolicus*, male, Ishak Pasa Sarayi, Turkey, 29 May 1994 (Leo J R Boon/Cursorius)

mid-May, and Snow & Perrins (1998) report eggs in the second half of April and fledged young in mid-May in Azerbaijan. These latter data accord more strongly with Turkish observations although, given the occurrence of dependent young until mid-July and, based on MB's observation above, even late August, it is possible that the species has a remarkably protracted breeding season, or that more than one clutch is attempted. Climatic factors may plausibly influence the timing of breeding.

References

- Barthel, P H, Hanoldt, W, Hubatsch, K, Koch, H-M, Konrad, V & Lannert, R 1992. Der Mongolengimpel *Bucanetes mongolicus* in der Westpaläarktis. Limicola 6: 265-286.
- Kirwan, G & Konrad, V 1995. Little known Western Palearctic birds: Mongolian Trumpeter Finch. Birding World 8: 139-144.
- Kirwan, G M & Martins, R P 1994. Turkey bird report 1987-91. Sandgrouse 16: 76-117.
- Kirwan, G M & Martins, R P 2000. Turkey bird report 1992-96. Sandgrouse 22: 13-35.
- Kumerloeve, H 1970. Zur Kenntnis der Avifauna Kleinasiens und der europäischen Türkei. Istanbul Fen Fak Mecm 3-4: 85-160.
- Roberts, T J 1992. The birds of Pakistan 2. Karachi.
- Roselaar, C S 1995. Songbirds of Turkey: an atlas of biodiversity of Turkish passerine birds. Haarlem.
- Snow, D W & Perrins, C M (editors) 1998. The birds of the Western Palearctic: concise edition. Oxford.
- Vaurie, C 1949. Notes on some Asiatic finches. Am Mus Novit 1424: 1-63.
- Guy M Kirwan, 74 Waddington Street, Norwich NR2 4JS, UK (GMKirwan@aol.com)
Matthias Bechtolsheim, Schlossweg 1, D-97337 Mainsondheim, Germany
Siegfried Willig, Birkenstrasse 74, D-97422 Schweinfurt, Germany

Brieven

Unidentified dark petrel at Oostende, Belgium, in February 1999

In view of the promising (stormy) weather forecast, Bram Ferdinande, Miel Ferdinande and I (Johan Buckens) decided to go seawatching at the eastern pier of Oostende, West-Vlaanderen, Belgium, on 7 February 1999. There was a strong north-westerly wind to a moderate gale (force 6-7 Beaufort), bringing in good numbers of Black-legged Kittiwakes *Rissa tridactyla* and fair numbers of Northern Fulmars *Fulmarus glacialis*. Around 10:15, BF noticed 'something odd'. A split second later he shouted: 'It's a petrel!'. Suspiciously, MF and I searched for the bird and soon caught up with it as it was flying from north-east to south-west just beyond the surf, c 2000 m away from us. We were struck by its peculiar flight and fairly small size (significantly smaller than Northern Fulmar and also smaller than Sooty Shearwater *Puffinus griseus*). We instantly agreed that it was not a shearwater or a jaeger *Stercorarius* but a dark petrel. The bird did not look like Bulwer's Petrel *Bulweria bulwerii* (shape-wise), pushing the initial identification towards a 'soft-pumaged petrel' *Pterodroma feae/madeira/mollis*, assuming that its totally dark plumage was caused by the distance and dull light conditions under an overcast sky. The petrel approached quickly and passed the jetty head at a mere 200 m distance. At that time, I managed to take a single photograph. We saw the bird very well and, to our surprise, the plumage proved to be entirely dark. Soon afterwards, we consulted two seabird guides (Harrison 1985, 1987). Based on size, totally dark plumage and flight, we decided to broadcast the news as a possible Jouanin's Petrel *B fallax* but doubts about that identification persisted and rose even more when we examined the slide. Notably, the tail length differed from what we believed to have seen in the field and Jouanin's Petrel no longer seemed the right solution.

The photograph and the description were shown to several American and European seabird experts at the meeting of the Association of European Rarities Committees (AERC) in the Czech Republic and at the gull meeting at Le Portel, France, both in 1999. A number of putative identifications were suggested (including several dark *Pterodroma* petrels), none of which

we had previous field experience with. Therefore, we would greatly appreciate advice and comments on the identification of this true mystery bird. The following description is based on our field observation and the single slide.

SIZE Significantly smaller than Northern Fulmar and also smaller than Sooty Shearwater but obviously larger than Leach's Petrel *Oceanodroma leucorhoa*, so nearing Manx Shearwater *P puffinus* in size. (I had the impression that it was slightly smaller than Manx Shearwater.) Black-headed Gull *Larus ridibundus* clearly bigger in direct comparison (MF). From slide, size not possible to judge.

SHAPE Head shape reminding of Manx Shearwater, only slightly more powerful, not nearly as bull necked or big-headed as Northern Fulmar. Fairly short-necked, reminding of Northern Fulmar or *Pterodroma*. Hand possibly more pointed than in Northern Fulmar. On slide, tail appearing squarish, less rounded than in Northern Fulmar. Protruding central rectrices seen in field but not visible on slide. Distance of rear wing to tip of tail about equal to width of base of wing. Therefore, showing average tail length. Head projection barely half this distance.

HEAD & NECK Dark grey-brown; side of neck (below ear-coverts) with grey cast (this being only contrast in plumage, confirmed by all three observers).

BODY & TAIL Entirely dark grey-brown.

WING Dark grey-brown. Upperwing without pale feathers. No pale base to primaries. No contrast in underwing. Despite paying attention to underwing pattern, no white was noticed on under primary-coverts.

BARE PARTS Bill short and dark.

FLIGHT Especially at start of observation, showing odd erratic flight in bouncing vertical arcs. Wing-beats strikingly fast and almost uninterrupted. Flight with sudden changes of direction (buoyant flight reminding of Leach's Petrel but much faster and higher above surface). From c 2-3 m above waves at bottom of arc, swirling up to possibly as high as 10-15 m in Sooty Shearwater-like motion, often swerving slightly backward at apex of movement. During flight, wings kept nearly constantly bent and bowed, only stretched when changing direction. When passing our viewpoint, bird once seen against sky, indicating arcs of at least 6 m. By then, taking to gliding, rather than beating wings actively (possibly because of weaker wind near pier).

Colour, shape, size and flight exclude all seabird species recorded in Belgium. An extremely dark Northern Fulmar may be similar to the mystery petrel but differs in several ways: 1 dark Northern Fulmars in Belgium range from grey to pale brown (similar in tone to the underparts of a juvenile European Herring Gull *L argentatus*), not

117 Dark gadfly-petrel / donkere stormvogel *Pterodroma*, Oostende, West-Vlaanderen, Belgium, 7 February 1999 (Johan Buckens)

nearly as dark as the mystery petrel; 2 even the darkest individuals show contrastingly pale primary bases; 3 in Northern Fulmar, the bill is paler; 4 the flight was strikingly different from nearly 30 Northern Fulmars seen that day; and 5 the petrel was smaller than Northern Fulmar. Shearwaters have flatter stiffer wings and a more slender body than the mystery petrel. Jaegers have a more falcon-like shape, with more obviously hooked wings. According to Klaus Malling Olsen (pers comm), the bird was definitely not a jaeger. All jaegers show at least some pale shafts (and many also pale bases) to the primaries. There is no reason to consider the Oostende petrel as a melanistic or oiled individual of a regularly occurring species.

Two other genera are easily distinguished from *Pterodroma* petrels. *Bulweria* petrels (Bulwer's and Jouanin's Petrels) are considerably smaller and have a long pointed tail. The Oostende bird was not a Bulwer's Petrel as indicated by the photographic evidence: Bulwer's Petrel tends to look proportionately longer winged (like a miniature jaeger) and the tail is not long enough for this species although it could be in tail moult during winter. The four species (three dark) of the genus *Procellaria* are larger and are shaped more like large Northern Fulmars.

In conclusion, the Oostende petrel must have been a dark gadfly-petrel *Pterodroma*. The only dark gadfly petrel regularly occurring in the northern Atlantic is the nominate subspecies of Herald Petrel (possibly a full species, Trinidad Petrel) *P (a) arminjoniana* *arminjoniana* (Brooke & Rowe 1996). The Oostende bird shows a com-

bination of features indicative of this taxon: 1 buoyant flight; 2 small size; 3 small bill; 4 plain upper primaries; 5 lack of dorsal 'M'; 6 dark under primaries; 7 no white throat (can be present in this species); 8 lack of white malar region; 9 lack of white forehead; 10 lack of dark hood; 11 dark brown upperparts; 12 average tail shape. The only feature which is lacking in the description is the whitish colour of the primaries and under primary-coverts. Bailey et al (1989) did not treat *P (a) arminjoniana* found in the Atlantic and Indian Oceans but differences between *P (a) arminjoniana* and Pacific Herald Petrel *P (a) heraldica* were discussed by Brinkley & Patteson (1998). *P (a) arminjoniana* averages larger than *P (a) heraldica* and has more white in the underwing in its dark morphs (Dubois & Seitre 1997). However, the white lesser and/or marginal coverts appear to be diagnostic for most *P (a) heraldica* and are presumably always absent in *P (a) arminjoniana* (Brinkley & Patteson 1998). It should be noted that the amount of white on the underwing is variable and may even be absent and that, in dull light (as during our observation), any white on the underwing may not be visible in the field (Dubois & Seitre 1997). Herald Petrel (presumably *P (a) arminjoniana*) has been recorded once in the Western Palearctic: a bird was photographed on 18 July 1997 10 sea miles south of Pico, Azores (Dubois & Seitre 1997, cf Brinkley & Patteson 1998). Bourne (1992) mentioned three possible records (all unsubstantiated or doubtful) from England. There are several records of *P (a) arminjoniana* from the east coast of the USA, mostly off North

Carolina (48 between May 1991 and September 1998, now almost 100 records in total; Brinkley & Patteson 1998, Ned Brinkley in litt).

Tony Marr, chairman of the BOURC Seabirds Panel (pers comm), agreed that the bird on the photograph is neither a common Atlantic species nor a Bulwer's Petrel. Of the species of dark petrel he observed in the field, the description of the flight of the Oostende petrel reminded him of Kerguelen Petrel *P brevirostris*. Although this species, which nests on Tristan da Cunha, has not yet been recorded in the Western Palearctic, its range (sympatric with Soft-plumaged *P mollis* and Great-winged Petrels *P macroptera*) makes it a hypothetical candidate for vagrancy (it has been recorded in the Red Sea; cf Enticott & Tipling 1997). Furthermore, it would look completely dark plumaged in dull light conditions. The grey patch under the ear-coverts may point to this species which often looks dark hooded in bright light. The size also fits this species well (length 33 cm). Kerguelen and Great-winged Petrels are widespread; for their identification, see Harrison (1985, 1987). Great-winged Petrel is also well depicted in Simpson & Day (1991); it differs from the Oostende petrel in its larger size (length 41 cm), more wheeling flight with wings held forward and a pale face in the subspecies *P m gouldii* (Simpson & Day 1991).

Four dark gadfly-petrels are regularly encountered in the northern Pacific: Pacific Herald, Kermadec *P neglecta*, Murphy's *P ultima* and Solander's Petrels *P solandri*. Solander's Petrel is a much larger bird with a languid flight and, among other features, white bases to the under primaries. The medium-sized Kermadec Petrel shows white shafts to the upper primaries, white bases to the under primaries and a shortish squarish tail. Murphy's Petrel is also medium-sized and always shows a white throat and malar

region as well as silvery under primaries (Harrison 1985, 1987).

The rare and enigmatic dark morph of Soft-plumaged Petrel *P mollis* is depicted by Harrison (1985) with a pied underwing pattern. Such an extensive pattern would not have gone unnoticed in the Oostende petrel. Sinclair et al (1997), however, depict this morph with a dark underwing but mention this it can be separated from similar petrels by its mottled belly. Other species, such as Mascarene *P aterrima* and Fiji Petrels *P macgillivrayi*, were only recently rediscovered and remain little known.

Any further comments on the identity of the Oostende petrel would be greatly appreciated on the address below.

References

- Bailey, S F, Pyle, P, & Spear, L B 1989. Dark *Pterodroma* petrels in the North Pacific: identification, status and North American occurrence. *Am Birds* 43, 3: 400-415.
- Bourne, W P R 1992. Debatable British and Irish seabirds. *Birding World* 5: 382-390.
- Brinkley, E S & Patteson, J B 1998. Gadfly petrels in the western North Atlantic. *Birding World* 11: 341-354.
- Brooke, M de L & Rowe, G 1996. Behavioural and molecular evidence for the specific status of light and dark morphs of the Herald Petrel *Pterodroma heraldica*. *Ibis* 138: 420-438.
- Dubois, P & Seitre, R 1997. Herald Petrel: a new species for the Western Palearctic. *Birding World* 10: 456-459.
- Enticott, J & Tipling, D 1997. *Photographic handbook of the seabirds of the world*. London.
- Harrison, P 1985. *Seabirds: an identification guide*. Second edition. Boston.
- Harrison, P 1987. *A field guide to seabirds of the world*. New York.
- Simpson, K & Day, N 1991. *Field guide to the birds of Australia: a book of identification*. London.
- Sinclair, I, Hockey, P & Tarboton, W 1997. *Sasol guide to birds of southern Africa*. Second edition. Cape Town.

Johan Buckens, Albertstraat 9, bus 12, 8430 Middelkerke, Belgium
(johanbuckens@hotmail.com)

Bill shape and nose-band in 'large skuas'

When trying to establish differences in size and structure between bird species, one should always bear in mind that there is considerable variation, especially due to individual variation and sexual dimorphism. A reversed sexual dimorphism is encountered in 'large skuas' *Stercorarius*, females being larger than males.

Females also show on average a larger bill than males, although individual variation includes large-billed males and small-billed females, with considerable overlap in bill measurements between the sexes (Malling Olsen & Larsson 1997). This holds true for all 'large skuas', for example, Great *S skua*, South Polar *S macrorhynchos* and the subspecies *S antarcticus lonnbergi* of Brown Skua, known as Subantarctic Skua. Presented here are a few photographs of male

118 South Polar Skuas / Zuidpooljagers *Stercorarius maccormicki*, Adelie Land, Antarctica, January 1998 (*Christophe Barbraud*). Note large and huge bill of female in background and slimmer and smaller bill of male in foreground

119 Subantarctic Skua / Lönnsbergs Grote Jager *Stercorarius antarcticus lonnbergi*, female, Mayes Island, Kerguelen Archipelago, December 1995 (*Frédéric Jiguet*). Very large and powerful female with huge deep bill

120 Subantarctic Skua / Lönnsbergs Grote Jager *Stercorarius antarcticus lonnbergi*, male, Kerguelen Archipelago, September 1996 (Frédéric Jiguet). Compare bill of this male with that of female in plate 119

121 Subantarctic Skua / Lönnsbergs Grote Jager *Stercorarius antarcticus lonnbergi*, immature female, Kerguelen Archipelago, January 1997 (Frédéric Jiguet). Pale nose-band is visible on this bird

122 Subantarctic Skua / Lönnerberg's Grote Jager *Stercorarius antarcticus lonnbergi*, immature female, Kerguelen Archipelago, October 1996 (Frédéric Jiguet). Plain brown immature with pale nose-band

123 Subantarctic Skua / Lönnerberg's Grote Jager *Stercorarius antarcticus lonnbergi*, Kerguelen Archipelago, January 1997 (Frédéric Jiguet). Bird with very worn and abraded plumage, showing obvious pale blaze at base of bill

and female South Polar and Subantarctic Skuas, showing how bill shape varies within these species. Individual and sex-related variations should be considered when taking into account bill size and shape of suspected South Polar Skua in the North Atlantic (Newell et al 1997, Ullman 1999). Concerning the head pattern of large skuas, it has long been stated that a pale nose-band or a conspicuous pale blaze at the base of the bill were typical of South Polar Skua (eg, Gantlett & Harrap 1992, Beaman & Madge 1998). However, a pale nose-band is also common in immatures and adults of other large skua species (cf Jiguet 1997, Malling Olsen & Larsson 1997, Newell et al 1997). In Subantarctic Skua, at the end of the pre-breeding moult (involving head and neck), the feathers at base of the upper mandible are retained, old, abraded (thus pale) feathers which are replaced last or even left unmoulted. In South Polar Skua, a pale nose-band occurs probably for the same reason, as some birds do not show a pale band at the base of the bill. Extreme wear of head-feathers can also create a pale blaze effect in Great or Subantarctic Skuas (see plate 123).

Therefore, a pale nose-band on a large skua is neither diagnostic of South Polar if present nor excluding that species if absent. Nose-bands occur in all 'large skuas', but not at the same time of the year. At least Great Skua, breeding in the northern hemisphere at another time of the year than skuas in the southern hemisphere, should differ in the timing of the moult, wear and bleaching.

References

- Beaman, M & Madge, S 1998. The handbook of bird identification for Europe and the Western Palearctic. London.
- Gantlett, S & Harrap, S 1992. Identification forum: South Polar Skua. *Birding World* 5: 256-270.
- Jiguet, F 1997. Identification of South Polar Skua: the Brown Skua pitfall. *Birding World* 10: 306-310.
- Malling Olsen, K & Larsson, H 1997. Skuas and jaegers: a guide to the skuas and jaegers of the world. Mountfield.
- Newell, D, Porter, R & Marr, T 1997. South Polar Skua – an overlooked bird in the eastern Atlantic. *Birding World* 10: 229-235.
- Ullman, M 1999. Bill shape of South Polar Skua. *Dutch Birding* 21: 160.

Frédéric Jiguet, CEBC-CNRS, 79360 Villiers-en-Bois, France (jiguet@cebc.cnrs.fr)

Masters of Mystery

SWAROVSKI
OPTIK

Solutions of second round 2000

The solutions of mystery photographs III and IV of second round of the 2000 competition (*Dutch Birding* 22: 112, 2000) appear below.

III The broad wings with deeply cut fingers and large bill of this raptor point towards one of the eagles. The even trailing edge of the wing without any sign of moult and the unworn tips to the flight-feathers indicate a juvenile bird. Those parts of the bird that are visible appear very dark, with the exception of a paler area on the undertail-coverts and a flashy pale area on the underwing near the carpal joint. Although the darkness of the plumage is clearly partly due to the light conditions, a first reaction may well be Greater Spotted Eagle *Aquila clanga*. The presence of

seven fingered primaries and a rather short tail fits this species, but several other features shown by the mystery bird seem wrong. In the mystery bird, the bill seems too heavy and the neck too long and too thick for this species. Furthermore, on juvenile Greater Spotted Eagle, one would expect a uniform pale area on the undertail-coverts (rather than mixed with dark as in the mystery bird), a pale trailing edge to the wing and paler inner primaries, all of which appears to be absent in the mystery bird.

The mystery bird's large and heavy bill with nearly straight basal part of the culmen, short tail in relation to the broad wings, vulture-like pointed secondaries, mottled undertail-coverts, lack of a pale trailing edge and pale lore (just visible in the photograph) all indicate a juvenile White-tailed Eagle *Haliaeetus albicilla*. The apparent

absence of a pale axillary-patch and pale centres to the tail-feathers, both typical of juvenile White-tailed Eagle, can be explained by the light conditions.

Juvenile Bald Eagle *H leucocephalus* shows many similarities to juvenile White-tailed Eagle but differs by larger pale bases on the underwing-coverts (though this might not have been visible in the mystery photograph), a relatively longer tail, narrower wings and often just six fingered primaries (often seven in White-tailed Eagle). Juvenile Pallas's Fish Eagle *H leucoryphus* can easily be ruled out by its prominent pale area on the inner primaries, as well as narrower wings and a longer tail than the mystery bird.

This juvenile White-tailed Eagle was photographed in Flevoland, the Netherlands, in February 1998 by Chris Schenk. Plate 124 shows another photograph of the same bird. Most entrants (56%) identified it as a Greater Spotted Eagle and just 37% of the entrants identified it correctly. Pallas's Fish, Bald, Lesser Spotted *A pomarina*, Steppe *A nipalensis*, Golden *A chrysaetos* and Verreaux's Eagle *A verreauxii* were also mentioned by some entrants.

IV This mystery bird's basically dark brown plumage and bill profile with deep base and sloping upper mandible indicate a female-type eider. The sloping bill profile can be shared by some species of scoter *Melanitta*, but the fine pattern of dark and pale spots on particularly the head is not found in this group. The three obvious candidates are then Common *Somateria mollissi-*

ma, King *S spectabilis* and Steller's Eider *Polysticta stelleri*, since Spectacled Eider *S fischeri* can easily be ruled out by its characteristic large pale eye-patches. The noticeably sloping bill profile without an obvious angle where it reaches the forehead suggests Common and King rather than Steller's. Indeed, the eider-like first impression of the mystery bird does not indicate Steller's, of which the head and bill shape are more reminiscent of the dabbling ducks than of the other eiders. On the other hand, close inspection reveals that the facial feathering does not extend far enough along the bill side for both Common and King. Admittedly, the exact border between facial feathering and bill is hard to discern in the photograph as some grass is blocking the view, but it can be seen that the feathering does not come close enough to the nostril for King, nor reaches as far as the nostril as in Common. Furthermore, Common would show a more triangular head shape and larger and a slightly paler bill than the mystery bird, while female-type King would show feathering on top of the bill as well, a 'smiling' gape line and a more rufous overall plumage. This brings us back to Steller's. The lack of feathering on the bill sides, flat crown, relatively short dark bill, dark area on the nape and dark and relatively unbarred body plumage together add up to a female-type Steller's.

This female Steller's Eider was photographed at its nest in the Indigirka Delta, Yakutia, Russia, in July 1999 by Chris Schenk. Plate 125 shows another photograph of the same bird. 48% of the entrants identified it correctly, while King, Com-

124 White-tailed Eagle / Zeearend *Haliaeetus albicilla*, juvenile, Praamweg, Flevoland, Netherlands, February 1998 (Chris Schenk)

125 Steller's Eider / Stellers Eider *Polysticta stelleri*, female, Indigirka delta, Yakutia, Russia, July 1999 (Chris Schenk)

mon and Spectacled Eider were mentioned by 34%, 25% and 5% of the entrants respectively.

This round was clearly more difficult than the previous one, since only eight fully correct entries were received. The entrants who identified both mystery birds correctly are Peter Adriaens, Han Buckx, Miguel Demeulemeester, Mark Gal, Ralf Hand, Frédéric Jiguet, Pat Lonergan and Daniele Occhiato. Unfortunately, an error occurred in the text in the previous issue which announced three copies of *The handbook of bird identification* by Mark Beaman and Steve Madge to be available this round, but in reality there is just one copy available (as usual with books with a value of about three times that of 'normalized' bird books). We apologize for the mistake. From the entrants with two correct identifications, Frédéric Jiguet was drawn as the winner of the book, donated by Christopher Helm (Publishers) Ltd.

After two rounds, there are seven entrants which identified all four mystery birds correctly. This international company of leaders consists of Peter Adriaens (Belgium), Han Buckx (Netherlands), Miguel Demeulemeester (Belgium), Mark Gal

(Netherlands), Frédéric Jiguet (France), Pat Lonergan (Ireland) and Daniele Occhiato (Italy). They are closely followed by 23 entrants with three correct identifications. The names of these 30 entrants are available at <http://www.dutchbirding.nl>.

Third round 2000

Photographs V and VI represent the mystery photographs of the third round. Please study the rules below carefully and identify the birds in the photographs. Solutions can be sent in three different ways:

- by *postcard* to Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands
- by e-mail to masters@dutchbirding.nl
- from the Internet site of the Dutch Birding Association at <http://www.dutchbirding.nl>

Entries for the third round have to arrive by **25 August 2000**. From those entrants having identified both mystery birds correctly, one person will be drawn who will receive a copy of *Birds of the Indian subcontinent* by Richard Grimmett, Carol Inskipp and Tim Inskipp, donated by A & C Black (Publishers) Ltd.

Diederik Kok, Pelmolenvweg 4, 3511 XN Utrecht, Netherlands (d.s.kok@chem.uu.nl)
 Nils van Duivendijk, Guldenhoeve 34, 3451 TG Vleuten, Netherlands (duivendijk@multiweb.nl)

Total birding

by Anthony McGeehan

Le Twitch

A Little Bunting in Northern Ireland. How rare would that be? Oh, about as rare as a mountain range in Holland. That explained the late night heavy breathing phone call I got on Sunday 19 October 1997. A bird answering to the description of *Emberiza pusilla* – a mouse-like bunting creeping along the ground and going ‘tick’ every time it was nearly stepped on – was on Rathlin Island, five miles off the north coast of County Antrim. Not exactly convenient. Rathlin is a long lump of grey rock stuck out in the Atlantic embroidered with small green fields and smothered in rarity habitat. Yet nobody goes there. Why? Remember this is Ulster where there are fewer twitchers than there are moons around Saturn. Who found it? The honour went to young Liam McFaul, RSPB warden on the island. This was his first blockbuster and he was reputed to be incandescent with delight. However, he desperately wanted someone to travel over and confirm his suspicions.

126 Some rarities mimic people. This one modelled itself on Harry Houdini (Anthony McGeehan)

That will do for the plot. Would I go for it, twitch it in other words? Well, it all depended. Mainly it depended on weighing up the chances of not seeing it. Was I prepared to devote a whole day to a long drive, a boat crossing, a stiff trek and hours of waiting and chewing nails only to taste the numbing disappointment of failure? Of course, the bird might be there and connecting with it could be as easy as, say, twitching a Rembrandt or a Van Gogh. You get directions to the museum, walk up a few flights of stairs and stand in line to get a guaranteed tickable view. The Old Master doesn't slink off and hide in an air conditioning duct, nor does it fly out of a window moments before you shuffle to the front of the queue. In betting terms, twitching an Old Master is a racing certainty. Which also means that, even though you are sure to clap eyes on the masterpiece and can commune with it for hours, the buzz of anticipation isn't anything like as memorable because the risk of not seeing it is nil. In the case of rarities, you are forced to gamble that the bird will remain long enough for you to bag it, which adds to the feeling of fulfilment when you do.

So, if tension matters, what makes a perfect day? Overcoming adversity for one thing. Think how Portugal must have felt when they came from behind to beat England 3–2 or France, equalizing against Italy in the 94th minute and then winning the final by a Golden Goal. A triumph made sweeter because it was uphill all the way. Plus, the storyline has to be good. There ought to be unexpected twists, victory should be snatched from the jaws of defeat and, at the very end, a wild coups de grace to make the experience an indelible one for you and prompt those who weren't present to wet themselves. It doesn't necessarily follow that an inauspicious beginning is the perquisite of a successful twitch. In fact, this time there was no ominous start – there was simply no start at all. For two days people hedged their bets and didn't go, convinced that the bird wouldn't be seen again. It was, of course. Each morning it was there, as regular as a clockwork mouse, scurrying up and down Liam's driveway until it received the fateful accolade of 'showing well and looking settled', announced on the Irish birdline on Tuesday night. That did it; it was nowhere to be seen next day. And the day after that? Naturally that was when I planned to

go. Okay, even I was a bit slow off the mark, but it's hard to be Speedy Gonzalez when your legal team is out of town and you have to represent yourself in a matrimonial hearing to plead for a day off housework.

Thursday morning saw Dundee Douglas and me crouching behind the pier wall in Ballycastle sheltering from the breakers that were pounding the strait between us and Rathlin. However, the weather was the least of our problems. Shepherded on to the boat with us was the Reverend Brendan Mulcahy, Ireland's only twitching minister. At the risk of sounding uncharitable, Blind Brendan was the last person we wanted to see. Don't get me wrong. He's a very nice man and mad keen on running for rarities. The difficulty is that rarities are even keener on running from him. He is the ultimate jinx. When, in conversation, he intimated that Little Bunting was his 'number one bogey bird' Dundee nearly leapt off the boat. But it was too late – we were adrift in the gale by that stage.

Maybe it was the battle against heavy seas that made the island's boatmen look like a bunch of sulky old lions. Probably not – grumpiness is the normal Rathlin phenotype. The place has been invaded, sacked and occupied so many times that the locals don't know if they're descended from Scots, Irish, Asterix the Gaul or Palestinians. Given the Yasir Arafat dress sense of the guy we hired to transport us to Liam's house and the Arabic-like knotwork of fishing rope and clothesline that held his car together, I think a Middle East ancestry is most likely. Actually, he turned out to be a Tasmanian who left Tasmania because it was bleak and damp, wandered the planet and wound up living on Rathlin because it reminded him so much of home. He was pretty friendly and left us right outside Liam's door. When he left and we spoke to Liam we wished the driver hadn't been so obliging. Liam said the Little Bunting invariably fed on the road, so our first task was to retrace the car's tracks and check if we'd run the bird over.

The big sit

Well, it was neither dead nor alive on its favourite piece of terra firma, which amounted to about the size of a penalty box. Furthermore, if gravel and grass verges were preferred habitat then we were looking oblivion in the face. Have a look at the maths. Rathlin covers an area of 48 square miles. That's 64 480 square yards. Even if we divided up and gave Blind Brendan half to search, confident that with his record the bird

was bound to be in our half, that still left 32 240 square yards to flog. And in only two hours before dark. Don't you just hate situations like this? Blitzkrieg is over and stalemate has begun. What should you do – embark on a cold search of endless habitat or stay put and endure the big sit? Logic dictates that if the bird liked one particular spot for three days then it will return; rarities are usually creatures of habit. You try hard to believe this. You concentrate on every movement. Over there – the flick of something small and brown in the undergrowth. This is the only action in an hour and it isn't even feathers. It's the swishing of a cat's tail in prime bunting habitat.

The big sit gets harder. Your mind drifts to other topics. Such as the plight of the Euro or that recent polls show fewer than one in four Britons remain in favour of continued membership of the EU. If I have a problem here on Rathlin then think of Tony Blair and the mountain of public opinion he has to climb. Actually, I made that bit up. I didn't want you imagining me as a zealot who thought only about birds. I think about religion too. After 90 desperate minutes I turn to prayer. I start to go gaga and promise God that I'll be a better person if I see the bird. I drew the line at that. Dropping hints to the Almighty wasn't going to make any difference, otherwise Blind Brendan would have found the bird ages ago.

And so the final curtain fell. Blind Brendan never did see a Little Bunting on Rathlin that day. His one hundred percent record was maintained. He saw a Rustic Bunting instead. Fed up with sitting in one spot and doing an impression of Lot's wife, I went for a tramp further up the road. Just beyond where our taxi had turned lurked the bird. It hopped up, called, flashed its telltale rusty flank streaks and sherry-coloured rump and a thundering extra time winner slammed home. Liam had misidentified the bird (unlike you?) but he'd been damn close; remarkably close when you consider he didn't have any field guide illustrations to base his guess on. That meant a great deal. Little Bunting would have been a major coup – but Rustic Bunting was a first for Northern Ireland. Aye carumba! Could a day that ended on a meteoric high possibly get better? That weekend it did. Rearrange these well-known terms to discover how: 1) dip 2) complete 3) mass. Excuse me for not putting the words into a proper sentence. It's just that some people over here are a bit touchy on the subject – you know what twitchers can be like.

Recensies

PHIL CHANTLER & GERALD DRIESSENS 2000. *Swifts: a guide to the swifts and treeswifts of the world*. Second edition. Pica Press, The Banks, Mountfield, Nr Robertsbridge, East Sussex TN32 5JY, UK. 272 pp. ISBN 1-873403-83-6. GBP 28.00.

Although several of the earlier successful identification guides in the Cristopher Helm and Pica Press series have been reprinted as well, some of them as cheaper paperback editions, this second edition of the swifts guide deserves special mentioning since it has undergone major improvements and changes. First of all, the printing quality is much better than in the first edition, visible in both the black-and-white drawings and the colour plates. It all looks much less heavy, cleaner and clearer, resulting in more details of the original drawings being visible. Also, plate 10 (African spinetails) has been completely repainted. In the introductory texts, a chapter has been added on roosting, and the species accounts have been updated or revised (both texts and maps). ANDRÉ J VAN LOON

PETER L MEININGER, W (TED) HOOGENDOORN, RENAUD FLAMANT & PASCAL RAEVEL 1999. *Proceedings of the 1st International Mediterranean Gull Meeting, Le Portel, Pas-de-Calais, France, 4-7 September 1998*. EcoNum, Bailleul, France. 239 pp. EUR 25.00.

Until the late 1970s, the European breeding range of Mediterranean Gull *Larus melanocephalus* was virtually confined to Ukraine and Greece, with very small numbers elsewhere. Through range extensions in the 1980s and 1990s into southern, central and western Europe, numbers there increased from less than 100 to over 3000 pairs. In the 1990s, colour-ringing programmes were installed in 12 European countries, producing a flood of information. This triggered the organization on 4-7 September 1998 of the 1st International Mediterranean Gull Meeting (1st IMGM) at Le Portel, Pas-de-Calais, north-western France, the Mediterranean Gull hotspot of western Europe.

These proceedings contain 25 papers (most of them in English with a summary in French, for a few it is the other way round), divided into four sections: 1 National breeding populations; 2 Migration and colour-ringing; 3 Local studies and breeding biology; and 4 papers resulting from the 1st IMGM. The first three sections document most of the current knowledge on population numbers, distribution and movements and breeding biology of Mediterranean Gull. The last section has a paper on counts and colour-ring readings carried out during the 1st IMGM, a paper on seabird observations at Cap Gris Nez during the 1st IMGM, and a report on a workshop during the 1st IMGM on, amongst others, future publications and communication between birders, researchers and other 'Med Gull

aficionados'. This resulted, for instance, in the development of a new internet website on Mediterranean Gull: <http://go.to/medgull>.

Needless to say that these proceedings are essential reading for anyone interested in Mediterranean Gull. Copies can be ordered by paying EUR 25 (including p & p) to Postbank account 2032703 of 'Working Group Melano', Lisztlaan 5, 4384 KM Vlissingen, Netherlands, or by sending a Eurocheque or International Money Order to that address. ANDRÉ J VAN LOON

NICHOLAS B DAVIES 2000. *Cuckoos, cowbirds and other cheats*. T & AD Poyser Ltd, Harcourt Place, 32 Jamestown Road, London NW1 7BY, UK. 310 pp. ISBN 0-85661-135-2. GBP 24.95.

In a time of the publication of a seemingly endless series of yet another identification guide of a particular bird group, it is sometimes a relief to encounter something completely different but equally impressive and interesting, also for the most ardent twitcher. The present book is the perfect example. Under the daring title *Cuckoos, cowbirds and other cheats* Nick Davies, renowned for his research on the evolutionary ecology of mating systems in Dunnock *Prunella modularis*, describes and reviews the natural histories of all known interspecific avian brood parasitic species (100) and examines the exciting questions connected with the evolution of the cheating behaviour and the arms race between parasites and their hosts.

Most attention is given, of course, to the cuckoos Cuculidae. After all, they form the majority of brood parasites with 57 species (54 Old World cuckoos Cuculinae and three American ground-cuckoos Neomorphinae). However, brood parasitism is found in four other families as well: cowbirds (Icteridae; five species), honeyguides (Indicatoridae; 17), estrildid finches (Estrildidae; 20) and ducks (Anatidae; one). Apart from that, there are numerous birds that 'cheat on their own kind', ie, parasitize on conspecifics. All of these groups are described, by presenting old folkloristic 'knowledge' and reviewing published work of both pioneering workers in the early 20th century and present day researchers, and discussed within an evolutionary perspective.

The book is illustrated by David Quinn, nicely depicting several key moments in the life of brood parasitic birds. There are also some colour photographs in the centre of the book, showing a few parasitic species (adults) as well as some eggs and nestlings.

One point of criticism concerns the chosen way of referencing: it is very awkward and elaborate to find a cited reference. These references are indicated in the text by a superscript number. These numbers are then 'explained' for each chapter separately on pp 257-262, but only as a list of author(s) and year of publication.

So, one has to thumb even further to the complete list of references in the back to find the full details. At least the explanation of the superscript numbers could have been listed at the end of each chapter (this would not have taken more space), but I certainly would have preferred direct reference to author(s) and year in the main text (as is done in most other Poyser books).

Apart from that, this book provides fascinating reading, and I would be very much surprised if it will not become a bestseller! ANDRÉ J VAN LOON

ALLEN JEYARAJASINGAM & ALAN PEARSON 1999. *A field guide to the birds of West Malaysia and Singapore*. Oxford University Press, Great Clarendon Street, Oxford OX2 6DP, UK. xxiv + 464 pp. ISBN 0-19-854963 (hardback), 0-19-854962 (softback). GBP 55.00 (hardback) or GBP 29.95 (softback).

Does any young birdwatcher realise how it was to watch and identify birds in tropical areas a long, long time ago, eg, in the year 1970 (AD)? Looking back, it is still amazing that resident or travelling ornithologists could have something like a complete picture of a tropical avifauna without the books, journals and options in communication that we have today. Before the publication in 1975 of *A field guide to the birds of South-East Asia* by Ben F King and Edward C Dickinson, illustrated by Martin W Woodcock, there was, except for some expensive scholarly works and unattractive and incomplete books, just nothing about the birds of this region. Ben King's book was so good and complete that it was reprinted many times, but it never saw a new edition. It also was typically the kind of book that makes itself out-of-date because it set a new and high standard which many visiting birdwatchers took on for collecting a wealth of new data. The publication in 1991 of *A guide to the birds of Thailand* by Boonsong Lekagul and Philip D Round was another great stride forward. This publication was very useful in West Malaysia, but left out a number of local species. Recently, several books about South-East Asian birds were published and the present book is one of these.

Well, for a summary: this is a very good book. If there are nice illustrations in a book, I am elated and even if the whole text is nonsense, you won't hear a word of criticism from me. I don't know what is going

on in Britain and Ireland, I don't know how they do it, but British and Irish bird painting is going through something like a Golden Age at the moment. And this is now going on for years. Some of their products leave me gasping. I remember instances in the field that I was a bit disappointed because the birds were not as beautiful as the plates suggested, although the concerning plates were correct in all details. Even if Alan Pearson's illustrations are possibly not all on this very high level, most of his work is just brilliant, especially his babblers and monarchs. Allen Jeyarajasingam's text in this book is also on a high level. The introduction and several appendices cover more than 80 pages and include much useful information for both beginning and advanced birdwatchers. There is an extended glossary and a chapter about key birdwatching sites, with several maps. There are no distribution maps, but the authors give detailed range and status descriptions.

How does this book compare with the two other recently published books about birds in this region? First there is David R Wells's *The birds of the Thai-Malay Peninsula, volume 1*. This is, however, not a field guide but more a scholarly work, also beautifully illustrated – and with a stiff price. And then there is the true successor of King's book, covering the whole of continental South-East Asia, Craig Robson's *A field guide to the birds of South-East Asia*. A comparison of these books is very instructive. The latter covers many more species, almost all of them illustrated, and many subspecies are treated in the text and the plates. This is very useful for those interested in detailed taxonomy and keen listeners anticipating the 'upgrading' to species level of many taxa. I wish any novice birder much strength with Robson's book; illustrations of 1240 species and many more races by 14 different artists will leave him dizzy. Although these illustrations are mostly really good and the present book covers 'only' 648 species, there is more coherence in Alan Pearson's plates, also because in the printing process the colours lost nothing of their brilliance. I suppose the ardent birdwatcher wants to have both books. After so many years of often incomplete, inadequate and unattractive books about Asian birds, we are now in the middle of an avalanche of comprehensive and well-illustrated publications treating this subject and for the first time everybody who is interested has easy access to the dazzling variety and beauty of Asian birds. JACQUES RUINAARD

WP reports

This review lists rare and interesting birds reported in the Western Palearctic mainly in **May-June 2000** and focuses on north-western Europe. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by the rarities committee of the relevant country. Observers are requested to submit records to each country's rarities committee. Corrections are welcome and will be published.

GEESSE TO DUCKS For central China, a 90% decline in wintering geese *Anser* numbers since the early 1990s has recently been reported. A **Siberian White-fronted Goose** *Anser albifrons albifrons* stayed at Pykkvibær, Iceland, on 8 April. Also in Iceland, a first-summer **Dark-bellied Brent Goose** *Branta bernicla* was seen at Leirarvogur on 24 May. A female **Canvasback** *Aythya valisineria* was reported at Loch of Rummie, Sanday, Orkney, Scotland, on 22-23 June. A **Redhead** *Americana* of unknown origin was photographed at Rieselfelder Munster, Nordrhein-Westfalen, Germany, on 21 April. The second and third **Lesser Scaups** *A. affinis* for Iceland were males on Snæfellsnes on 11 May and at Nesjar on 13-15 May. A male **Ruddy Duck** *Oxyura jamaicensis* stayed in Myrar, Iceland, on 19-28 May. If accepted, a male **Harlequin Duck** *Histrionicus histrionicus* at Lago di Garda on 13 May will be the fifth for Italy. From 6 May to 1 June, five single males **Surf Scoter** *Melanitta perspicillata* were reported in Norway. Five individuals were also seen in Scotland during May. The long-staying (since 1993) male **Black Duck** *Anas rubripes* in Iceland was still present in Gardur on 31 May (paired with a Mallard *A. platyrhynchos*). During June, another long-stayer was at Stithians Reservoir, Cornwall, England. From 15 April into May, a **Baikal Teal** *A. formosa* stayed at Haademeste, Estonia. From 9 May to 3 June, seven **Green-winged Teals** *A. carolinensis* were seen in Iceland. The first for Switzerland was at Bannwil on 30-31 March.

GREBES TO HERONS The first **Pied-billed Grebe** *Podilymbus podiceps* for Poland was an adult in summer plumage photographed on 15-18 April at Vistula river, Gdansk-Pleniewo. In Norway, one was discovered at Herøysund, Herøy, Nordland, on 7 May. From 24 June onwards, one stayed at Saint-Denis d'Orques, Sarthe, France. In the eastern USA, a **Yellow-nosed Albatross** *Diomedea chlororhynchos* flew over Penikese Island, Massachusetts, on 9 May. The same bird (unless there is more than one of this North Atlantic rarity around) lingered for a few days in New Jersey; for instance, on 23 May, it was seen at Reed's Beach. The bird's proximity to land when seen was striking; once, an observer saw it flying above the Garden State Parkway. In June, it was reported up north again, at Rhode Island and Nantucket. A **Swinhoe's Storm-petrel** *Oceanodroma monorhis* was trapped in a mist-net on Great Skelling Island, Kerry, Ireland, in the early hours of 1 July. The

third **Pygmy Cormorant** *Microcarbo pygmeus* for the Netherlands, if accepted, was briefly seen at Soerendonks Goor and Budel-Dorplein, Noord-Brabant, on 6 May. Apparently, breeding numbers are increasing in north-eastern Italy (more than 60 were counted at Mandriole, Po delta, in May). Two **Red-billed Tropicbirds** *Phaethon aethereus* were seen off Maspalomas, Gran Canaria, Canary Islands, on 28 March. If accepted, a **Pink-backed Pelican** *Pelecanus rufescens* at Aqaba sewage works from 29 April to 7 May is the first for Jordan (perhaps, it was the same bird seen earlier in Israel). In Spain, at least 60 breeding pairs of **Glossy Ibis** *Plegadis falcinellus* were found at Coto Doñana in May and six pairs at Buda island, Ebro delta, in June. This spring, the population of **Northern Bald Ibis** *Geronticus eremita* in south-western Morocco is said to be c 370 individuals after a good breeding season in 1999. On 8 June, a **Squacco Heron** *Ardeola ralloides* was photographed at Egmond-Binnen, Noord-Holland, the Netherlands. In the Camargue, Bouches-du-Rhône, France, a dark-morph **Western Reef Egret** *Egretta gularis* was present on 6 May. The second for Portugal was a dark-morph from 9 May onwards at Carrapateira, north of Cabo de São Vicente, Algarve (the first was a dark-morph in Algarve in May 1995). In mid-June, a dark-morph was still present at Punta de la Banya, Ebro delta. A **Little Egret** *E. garzetta* stayed at Trepassey, Newfoundland, Canada, from May to at least 12 June. In the Souss estuary, Agadir, Morocco, a **Great Egret** *Casmerodius albus* was seen during March-April. The first for Iceland was present at the western tip of the Snæfellsnes peninsula on 1-5 May (reportedly, it concerned the European subspecies).

RAPTORS Two to three different **Turkey Vultures** *Cathartes aura* were seen wandering in the Netherlands in Achterhoek, Gelderland, on 23 April; at Wilsum, Overijssel, on 29 April; at Monster, Zuid-Holland, on 30 April; at Werkhoven, Utrecht, on 1 May (subadult); in Westvoorne, Zuid-Holland, on 5-6 May; in Wieringen, Noord-Holland, on 13 May; at Bakkeveen, Friesland, on 13 May; at Eemshaven and Haren, Groningen, on 14 May; on Texel, Noord-Holland, on 14-16 May; probably at Rosmalen, Noord-Brabant, on 23 May; at Hartwerd, Friesland, on 3-4 June; on Vlieland, Friesland, on 8-27 June; and at Paddestoeelsterweg, Groningen, Groningen, from late June into July (cf Dutch Birding 20: 45, 1998). In Israel, a total of 11 **Crested Honey Buzzards** *Pernis ptilorhynchus* was reported from Eilat and Kibbutz Lotan on 8-15 May. If accepted, two **Black-winged Kites** *Elanus caeruleus* at Monte Conero on 24 April will be the third and fourth for Italy. The third for the Netherlands stayed from 4 June to at least mid-July at Meerstalblok, Bargerveen, Drenthe (only 200 m from the German border). On 2 July, an adult **Lesser Spotted Eagle** *Aquila pomarina* was seen over Focant, Namur, Belgium. In eastern Slovakia, 21 breed-

127 Western Reef Egret / Westelijke Rifeiger *Egretta gularis*, Carrapateira, Cabo de São Vicente, Algarve, Portugal, May 2000 (Ray Tipper)

128 Western Reef Egret / Westelijke Rifeiger *Egretta gularis*, Ebro delta, Spain, 19 May 2000 (Mariano Cebolla Borrell)

ing pairs of **Imperial Eagle** *A heliaca* were found during May. There were several reports of **Booted Eagles** *Hieraetus pennatus* in north-western Europe, including a pale-morph on North Ronaldsay, Orkney, on 22 June, and several in the Netherlands (including one twitchable bird at Rhenen, Gelderland). In Italy, c 10 breeding pairs of **Egyptian Vulture** *Neophron percnopterus* were present this spring. In Sweden, a subadult was seen at Lomma, Skåne, on 21 May, at Söderhamn, Hälsingland, on 14 June, and on Öland on 8 July. The 10th **Eurasian Griffon Vulture** *Gyps fulvus* for Finland was seen intermittently from 30 April into July at Lappeenranta, Helsinki and Korppoo. In the Netherlands, one flew past Julianadorp, Noord-Holland, on 19 June. From 13 July onwards, an immature (and unringed) **Eurasian Black Vulture** *Aegypius monachus* stayed in the Bildtpollen area along the Wadden Sea coast of Friesland; there was one previous record for the Netherlands (a bird shot in Gelderland in October 1948). The 10th **Lesser Kestrel** *Falco naumanni* for Sweden was a second-year male in Skåne from 10 June to at least 18 June. On Helgoland, Schleswig-Holstein, Germany, a pale-morph **Eleonora's Falcon** *F eleonora* turned up on 13 May. In north-eastern Spain, closer to the Pyrenees than to the coast, a party of up to 40 was feeding on insects at Solsona, Lleida, on 21-26 June. On 23 April, a **Saker Falcon** *F cherrug* flew past Messina, Sicily, Italy.

CRANES TO WADERS The ninth **Demoiselle Crane** *Anthropoides virgo* for Finland was briefly seen at Kemijärvi on 27 May. In Poland, a spring influx of a dozen **Black-winged Stilts** *Himantopus himantopus* resulted in the fifth breeding record ever, near Przemyśl. In the Netherlands, it was one of the best springs for this species with more than 100 individuals in May alone, including many breeding pairs. On 5-7 May, a **Cream-coloured Courser** *Cursorius cursor* stayed at Akrotiri, Cyprus. The sixth **Lesser Sand Plover** *Charadrius mongolus* for Sweden was an adult summer seen near Abbekås, Skåne, on 17-19 June. An adult **Sociable Lapwing** *Vanellus gregarius* at Gilleleje, Nordsjælland, from 29 June into July was (only) the third for Denmark and the first in 70 years; possibly, it was the same individual as one at nearby Getterön, Halland, Sweden, on 28 June. In Israel, three single **White-tailed Lapwings** *V leucurus* were seen in the Eilat and Nizana area from 24 March into April and, in Jordan, one was at Azraq on 23 April. Two adults and three fledglings were seen at Dubai sewage works, United Arab Emirates (UAE), on 18 June. In Greece, up to three were on Lesbos during April and, in Crete, a pair was found at the Aposelemis near Gouves on 7 May. In Cyprus, one stayed at Sotira pools on 10-11 May. In Rumania, six breeding pairs were reported. In north-western Europe, c 15 individuals turned up from late April to June. In Sweden, singles were seen at Uvängen, Södermanland, on 20-22 April, at Långö, Bohuslän on 29 April, at Utklippan, Blekinge, on 13 May and on Fåro, Gotland, on 19 May. The third for France was at Martainneville, Somme, on 13-14 May. On 21 May, the fourth for Finland was photo-

graphed at Merikarvia. In Hungary, one was at Jászkóhalma on 28-29 April and again from 5 May; at Miklapuszta, Kiskunság, from 7 May; and at Agota, Hortobágy, on 24 May. In Germany, singles were reported at Koldingen, Niedersachsen, on 2 May, at Giessen-Westzlar, Hessen, on 6 May, and at Marburg, Hessen, on 3-5 June. In Denmark, after two individuals on 28-29 April, one stayed at Lemvig, Vestjylland, on 8-10 June and, probably, the same individual flew past Hanvejle, Fjerritslev, Nordjylland, on 17 June; moreover, one was at Thisted, Nordjylland, from 8 June into July. The first for Norway was at Indre Billefjorden, Porsanger, Finnmark, on 24-26 June. If accepted, an adult summer **Pacific Golden Plover** *Pluvialis fulva* on 14-15 May at Fertoujlaq will be the first for Hungary. In Ireland, a **Great Knot** *Calidris tenuirostris* was reported in late June at Tacumshin, Wexford. On 8 May, a **Semipalmated Sandpiper** *C pusilla* was at Les Hemmes de Marck, Pas-de-Calais, France. On 11 May, one was found at Embalse de Los Molinos, Fuerteventura, Canary Islands. There were also claims for Poland on 1-14 May. The first **Red-necked Stint** *C ruficollis* for Norway was an adult summer at Karmøy, Rogaland, from 30 June to 1 July. The bird seen in June on Monomoy Island, Massachusetts, conceivably involved the same individual as in previous years. If accepted, an adult **Least Sandpiper** *C minutilla* at Spytkowice near Krakow from 30 April to 2 May will be the first for Poland. On 15 May, one was seen in the Camargue. A **White-rumped Sandpiper** *C fuscicollis* was reported at Cuxhaven, Schleswig-Holstein, on 23 May. The 11th for Denmark and the first for Skagen, Nordjylland, was an adult summer at Nordstrand on 1 July. Single **Baird's Sandpipers** *C bairdii* were reported at Rohrspitz, Rhine delta, Austria, on 6 May and near Meldorf, Schleswig-Holstein, on 19 or 21 May. Two **Buff-breasted Sandpipers** *Tryngites subruficollis* were seen in Sweden around 27 May (one at Skälderviken, Skåne, and one at Högby, Öland). The first-winter **Short-billed Dowitcher** *Limnodromus griseus* in Meath and Louth, Ireland, stayed from 16 March to 16 May. The third **Hudsonian Whimbrel** *Numenius phaeopus hudsonicus* for Britain was at Goldcliff, Gwent, Wales, on 6-7 May. **Lesser Yellowlegs** *Tringa flavipes* stayed in Dorset, England, on 7-19 May and at Maspalomas, Gran Canaria, on 14 May. If accepted, six **Terek Sandpipers** *Xenus cinereus* during 20-28 May will be the 11th-16th for Austria. During 13-21 May, up to five were reported also from Hungary. Several were in north-western Europe, including Britain, Germany and the Netherlands. An adult summer **Spotted Sandpiper** *Actitis macularia* turned up in Derbyshire, England, on 30 May.

GULLS TO TERNS On 23 May, an adult summer **Laughing Gull** *Larus atricilla* was discovered at Nollhagaviken, Alingsås, Västergötland, Sweden; on 26 May, the bird was found dead. In France, a **Bonaparte's Gull** *L philadelphia* stayed on Ile de Ré, Charente-Maritime, from 19 May to 8 June. In England, first-summers were in Oxfordshire on 17-18 May and at Seaforth, Merseyside, on 24-25 May. Also in England, two adult

129-130 Elegant Tern / Sierlijke Stern *Sterna elegans* with Sandwich Terns / Grote Sterns *S. sandvicensis*, Langli, Vestjylland, Denmark, June 2000 (*Jens Ryge Petersen*)

Slender-billed Gulls *L. genei* were at Cley, Norfolk, on 5 May (at the same site as a pair in May 1987) and one was reported here on 22 May. A single adult was seen at Dungeness, Kent, England, on 30-31 May. Two adult **Audouin's Gulls** *L. audouinii* were found at Ouarzazate, Morocco, on 10 April, 260 km from the nearest sea shore. Curiously, a pair was also seen at this unlikely spot in April 1997 and in April 1999. At Ebro delta, Catalunya, a **Lesser Crested Tern** *Sterna bengalensis* paired with a Sandwich Tern *S. sandvicensis* was seen in a tern colony. On 27 May, one was reported at Bodensee, Switzerland. In western Morocco, a few **Royal Terns** *S. maxima albidorsalis* were reported in April, for instance, at Tamri (two on 15 April), Souss (one on 1 April, two on 18 April) and Aghroud (one on 19 April). The first **Elegant Tern** *S. elegans* for Denmark was an adult male displaying in a Sandwich Tern colony on Langli near Esbjerg, Vestjylland, from 30 May to 11 June. The long-staying **Forster's Tern** *S. forsteri* in Essex, England, was still seen in June. Another was reported at Store Færder, Tjøme, Vestfold, Norway, on 28 May. The 10th **Whiskered Tern** *Chlidonias hybridus* for Finland (and the first twitchable since May 1992) was found on 6 July at Kodisjoki, Otajärvi. The sixth and seventh **White-winged Tern** *C. leucopterus* for Iceland were found in Melrakkaslétta on 31 May and on Snæfellsnes on 1 June.

DOVES TO WOODPECKERS Two **African Collared Doves** *Streptopelia roseogrisea* on 28 May at Wadi Le'thei north of Sharm-el-Sheikh were the first for the Sinai, Egypt. For the third consecutive year, an **Oriental Cuckoo** *Cuculus saturatus* was calling at Lieksa, Savijärvi, Finland, from 24 May into July. There was also a claim in Doubs, France, on 15 June. During June, in the aftermath of this winter's invasion, several **Snowy Owls** *Nyctea scandiaca* were encountered in northern Finland (20; none breeding) and northern Norway (20 in Finnmark and one in Nord-Trøndelag). A **Great Grey Owl** *Strix nebulosa* at an accessible spot at Skummeslövstrand, Halland, Sweden, in the first half of June attracted many birders; it was the most southerly in over 100 years. In Norway, a **Chimney Swift** *Chaetura pelagica* was found in Lærdal, Sogn og Fjordane, on 26 May (there was an influx of c 25 individuals in Azores, Britain, Ireland, Portugal, Spain and Sweden in late October and early November 1999). A **White-throated Needletail** *Hirundapus caudacutus* photographed at Mykines on 19-20 June was the first for the Faeroes. The first **Pallid Swift** *Apus pallidus* for Helgoland was photographed on 9 June; additionally, several other alleged Pallid Swifts were seen in Germany during May-June. On 22 June, one was reported at Salthouse, Norfolk, England. In the Netherlands, a record eight **Alpine Swifts** *A. melba* were reported from 17 April until 4 May and the fourth for Helgoland was

131 Snowy Owl / Sneeuwuil *Nyctea scandiaca*, Kuusamo, Finland, 2 June 2000 (*Kris De Rouck*) **132** Bonaparte's Gull / Kleine Kokmeeuw *Larus philadelphia*, first-summer, with Black-headed Gulls / Kokmeeuwen *L. ridibundus*, Farmoor Reservoir, Oxfordshire, England, May 2000 (*Iain H Leach*)

133 Great Grey Owl / Laplanduil *Strix nebulosa*, Skummeslövstrand, Halland, Sweden, June 2000
(Felix Heintzenberg)

seen on 4 June. If accepted, a **Little Swift** *A. affinis* in Gironde on 3 May will be the first for France. The second **White-throated Kingfisher** *Halcyon smyrnensis* for Azraq, Jordan, was seen on 26 April (the first was in 1922). In Vestjylland, Denmark, a flock of 12 **European Bee-eaters** *Merops apiaster* migrated north past Blåvands Huk on 5 June and past Vesterlund Kro on 6 June. Possibly, this was the same flock (originally 13, one being killed by a car) seen from 31 May to 3 June at Oudeschip and Nooitgedacht, Groningen, the Netherlands. The fourth **Grey-headed Woodpecker** *Picus canus* for the Netherlands was an adult male drumming and calling from at least 8 May to 11 June at Oosterbeek, Renkum, Gelderland.

LARKS TO THRUSHES Two **Bar-tailed Larks** *Ammodramus cincturus* were reported from Akgöl, Turkey, on 27 April. On 13 May, a **Calandra Lark** *Melanocorypha calandra* was present on Fair Isle, Shetland, Scotland. A **Plain Martin** *Riparia paludicola* turned up at Embalse de Los Molinos, Fuerteventura, on 20 April. A **Red-rumped Swallow** *Hirundo daurica* at Brzeszcze near Oswiecim on 3 May was (only) the fourth for Poland. The 10th **Olive-backed Pipit** *Anthus hodgsoni* for Sweden was trapped at Landsort, Södermanland, on 11-14 June. **Black-headed Wagtails** *Motacilla feldegg* were seen at Cuxhaven on 8 April, on Helgoland on 10 May and at Avesnois, Nord, France, on 10 May. In Denmark, singles stayed from 29 April to 3 May in

Vestjylland and on 13 May in Nordjylland. In Sweden, singles were on Öland on 2-28 May and at Turkiesjön, Västmanland, on 4 May. In Norway, the species was reported at Verdal, Nord-Trøndelag, on 20 May and at Elverum, Hedmark, on 21 May. On 25-28 May, a male was present at Maer Lake, Bude, Cornwall. In western Latvia, a male paired with a possible Black-headed female was present from 22 May to at least 4 June (when a nest with eggs was found). If accepted, a **Bohemian Waxwing** *Bombicilla garrulus* shot this winter and kept in a refrigerator at Collserola Park headquarters, Barcelona, will be the first for Spain. Interestingly, a **Northern Mockingbird** *Mimus polyglottos* was seen at Anchorage, Alaska, USA, on 2 July (the species was first reported here in July 1998). The third **Alpine Accentor** *Prunella collaris* for the Netherlands stayed on 16-17 April at Den Helder, Noord-Holland, and the fourth was on Terschelling, Friesland, on 1-4 May. On 26 April, one turned up on Helgoland. In England, one was found at St Margaret's, Kent, on 6 May and possibly the same bird was at Corton, Suffolk, on 13 May. In Sweden, an adult male **White-throated Robin** *Irania gutturalis* was trapped at Utklippan on 20 May and still present on 21 May. A **Blackstart** *Cercomela melanura* on Lesvos on 5 May was the first for Greece. The first successful breeding of **Common Stonechat** *Saxicola rubicola* for Sweden occurred in Skåne in June (three fledglings). If accepted, a male **Isabelline Wheatear** *Oenanthe isabellina* at Lodri-szek,

134 Booted Warbler / Kleine Spotvogel *Acrocephalus caligatus*, Värtsilä, Finland, June 2000
(Pekka Komi)

135-136 Blackpoll Warbler / Zwartkopzanger *Dendroica striata*, Seaforth Docks, Merseyside, England, 2 June 2000
(Steve Young/Birdwatch)

137 African Desert Warbler / Afrikaanse Woestijngrasmus *Sylvia nana deserti*, Merzouga, Morocco, 20 April 2000
(Markus Roemhild)

138 Asian Desert Warbler / Aziatische Woestijngrasmus *Sylvia nana nana*, Spurn, East Yorkshire, England,
May 2000 (Iain H Leach)

139 Royal Tern / Koningsstern *Sterna maxima*, Agadir, Morocco, 1 April 2000 (*Michiel van den Bergh*) **140** Eurasian Griffon Vulture / Vale Gier *Gyps fulvus*, Korppoo, Finland, 3 May 2000 (*Henry Lehto*) **141** Redhead / Amerikaanse Tafelend *Aythya americana*, male, with Common Pochard / Tafelend *A. ferina*, female, Rieselfelder, Münster, Germany, 21 April 2000 (*Holger Schielfeth*) **142** Pied-billed Grebe / Dikbekfuut *Podilymbus podiceps*, Vistula river, Gdąnsk-Pleniewo, Poland, April 2000 (*Arkadiusz Sikora*) **143** Black-faced Bunting / Maskergors *Emberiza spodocephala*, male, Spurn, East Yorkshire, England, May 2000 (*Iain H Leach*)

Szeged, from 26 May will be the first for Hungary. A first-summer male **Pied Wheatear** *O. pleschanka* was seen at Azraq on 2-3 and 14 April. The second spring record for the Netherlands concerned a first-summer male near Formerum, Terschelling, Friesland, on 27 June. An adult male **black-eared wheatear** *O. hispanica/melanoleuca* occurred at Ottenby, Öland, on 31 May. A first-summer male stayed at Upton Heath, Dorset, on 25-26 June. The fifth to seventh **Rufous-tailed Rock Thrush** *Monticola saxatilis* for the Netherlands were males at Wapenveld, Gelderland, on 25 April (briefly seen), at Maasvlakte, Zuid-Holland, on 27 April and at Blaricum, Noord-Holland, on 4 May. Also on 4 May, a male stayed at Meissendorf, Niedersachsen, Germany. In England, a first-summer female **Blue Rock Thrush** *M. solitarius* was present at Pendeen, Cornwall, on 14-18 May.

WARBLERS TO FLYCATCHERS The first British **Zitting Cisticolas** *Cisticola juncidis* for 23 years were singing in Dorset at Portland Bill (on 15-16 May) and Hengistbury Head (on 20-30 May). In Baden-Württemberg, Germany, one was singing from 20 June onwards at Donaueschingen. Several remained in the southern Netherlands (five in May) and north-western Belgium (seven in April). A singing **Paddyfield Warbler** *Acrocephalus agricola* was claimed at Tohmajärvi, Finland, on 10 June. In May, at least three **Blyth's Reed Warblers** *A. dumetorum* were found in Poland. On 15 May, one turned up on Fair Isle and, on 4 June, another was reported on Helgoland. From 12 June onwards, one was singing at Nigg Ferry, Highland, Scotland. On 14 May, an **Olivaceous Warbler** *A. pallidus* was seen at Galeria in southern Corse, France. The first **Sykes's Warbler** *A. rama* for England was trapped at Portland Bill on 1 July and seen during the rest of the day. During June and the first week of July, at least seven **Booted Warblers** *A. caligatus* (five or six at Värtsilä) and 16 **Lanceolated Warblers** *Locustella lanceolata* were singing in Finland; most of the Lanceolateds stayed for only a couple of nights. Three **River Warblers** *L. fluviatilis* on 24-26 May were the third to fifth for the UAE. On Helgoland, a record six **Subalpine Warblers** *Sylvia cantillans* (including two females) were seen during May and early June. The third **Sardinian Warbler** *S. melanocephala* for Sweden was a second-year male trapped at Utklippan on 8-13 May. On 7-11 May, an **Asian Desert Warbler** *S. nana nana* stayed at Easington, East Yorkshire, England. The 12th for Sweden was discovered at Ledskärsvikén, Uppland, on 29 May. The first **Western Bonelli's Warbler** *Phylloscopus bonelli* for Finland was discovered on 17 June at Hanko Tulliniemi; it was trapped on 20 June and still present on 24 June. The first

nest of **Collared Flycatcher** *Ficedula albicollis* for Latvia was discovered on 27 June.

SHRIKES TO BUNTINGS In Scandinavia, three **Lesser Grey Shrikes** *Lanius minor* turned up in Sweden on 26 May, 2 June and 25-26 June and one was at Råde, Østfold, Norway, on 4 June; nine individuals were recorded in Finland from 30 May onwards. A **Long-tailed Rosefinch** *Uragus sibiricus* on Christiansø, Bornholm, Denmark, on 6-9 May was a presumed escape. The second **Spanish Sparrow** *Passer hispaniolensis* for the Netherlands was a singing male at Camperduin, Noord-Holland, on 13 May. On 2 June, a male **Black-poll Warbler** *Dendroica striata* was singing at Seaforth, Merseyside, England. The upper mandible and plumage of a singing male **Black-faced Bunting** *Emberiza spodocephala* at Spurn, Yorkshire, on 13 May showed signs of a captive origin. A singing first-summer male **Chestnut Bunting** *E. rutila* at Whitburn, Tyneside, England, on 17-20 May was also thought likely to be an escape. In southern Italy, a population of 100-150 breeding pairs of **Black-headed Bunting** *E. melanocephala* has been discovered in Basilicata in June.

For a number of reports, publications in Birding World, Birdwatch, British Birds, Winging It and World Birdwatch were consulted. News from Britain was kindly supplied by Birdline (0891-700-222 or 0891-700-242), Rare Bird News (0881-888-111) and Oriental Bird Club. I wish to thank Ian Andrews (Jordan), Mindy Baha El Din, Sherif Baha El Din, Geoff Carey (China), Agris Celmins (Latvia), Alain Chappuis, Rolf Christensen, Tony Clarke (Canarian Nature Tours), Sean Cole, Andrea Corso, Jochen Dierschke, Joakim Djerf, Hugues Dufourny, Annika Forsten, Alain Fossé, Peter Fraser (UK), Bernt Godin, Gerard Gorman (Hungary), Andrew Gouldstone, Marcello Grusso, Morten Günther, Ricard Gutiérrez, Cornelis Hazevoet, Martin Helin, Erik Hirschfeld, Remco Hofland, Gert Huijzers (Crete), Erling Jirle, Adrian Jordi (Switzerland), Yves Kayser, Fares Khoury, Guy Kirwan, Yann Kolbeinsson, Paul Lehman, Pierre Le Maréchal (France), Anthony McGeehan, Richard Millington, Hans Mittendorf, Geir Mobakken, Colm C Moore, Micha Neumann, Mika Ohtonen, Arie Ouwerkerk, Colin Richardson (UAE), Gerd Rotzoll (Iran), Luciano Ruggieri, Thomas Sacher (Iran), Dick Schut (Crete), Bob Scott, Arkadiusz Sikora, C Soldatini, Tadeusz Stawarczyk, Tim Strudwick, Barbara Thomas, Pam Thomson (Kuwait), Ray Tipper, Pierre Unge, Wim Verachttert, Luc Verroken (Belgium), Ruud Vlek and Carl Zuhorn for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands
(arnoud.vandenberg@inter.nl.net)

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat voornamelijk de periode **mei-juni 2000**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt.

Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland, e-mail cdna@dutchbirding.nl. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres, of via de homepage van de DBA op <http://www.dutchbirding.nl>.

Nederland

GANZEN TOT VALKEN De **Ross' Gans** *Anser rossii* van de Hellegatsplaten, Zuid-Holland, bleef daar tot 3 mei en waarschijnlijk dezelfde vogel werd op 31 mei gezien op de Slikplaat/Beninger Slikken in het Haringvliet, Zuid-Holland. **Sneeuwganzen** *A caerulescens* verbleven in de Workumerwaard, Friesland, en bij Den Bommel, Zuid-Holland, tot ten minste 13 mei en vlogen op 15 mei langs Breskens, Zeeland, en over de Oostvaardersplassen, Flevoland. Op 13 mei werden nog **Dwergganzen** *A erythropus* waargenomen in de Workumerwaard en in de Bijland bij Zevenaar, Gelderland. **Witbuitkrosganzen** *Branta hrota* waren nog aanwezig tot 9 mei op Terschelling, Friesland, en tot 12 mei op Texel, Noord-Holland. Twee **Zwarte Rotganzen** *B nigricans* werden tot 9 mei gezien op Terschelling. Twee verschillende werden op 6 respectievelijk 11-15 mei waargenomen op Schiermonnikoog, Friesland. Tot 12 mei verbleven exemplaren op Texel en bij het Rammegors, Sint Philipsland, Zeeland. In de tweede helft van juni werden grote aantallen **Casarca's** *Tadorna ferruginea* gemeld bij de Steile Bank, Friesland, met een maximum van 45 op 22 juni. De **Wit-ooggeend** *Aythya nyroca* van het Ringselven, Budel-Dorplein, Noord-Brabant, bleef tot 26 mei gezien worden. Een andere zwom op 3 juni bij Hengstdijk, Zeeland. Een mogelijke **Amerikaanse Zee-eend** *Melanitta americana* werd op 8 januari gefotografeerd aan de Brouwersdam, Zuid-Holland. De waarneming werd helaas op die datum niet als zodanig onderkend. Het mannetje **Amerikaanse Wintertaling** *Anas carolinensis* dat in de Ezumakeeg, Friesland, verbleef werd nog gezien tot 8 mei en opnieuw van 10 tot 18 juni. Tussendoor zat de vogel wellicht op het Jaap Deensgat, Groningen, getuige een waarneming aldaar op 6 juni. Een andere zwom op 4 en 5 mei afwisselend in de Heksloot- en Gruijterspolder bij Spaarndam, Noord-Holland. Een **Parelduiker** *Gavia arctica* in eerste zomerkleed pleisterde tot ten minste 14 mei op de

'surfplas' bij Reeuwijk, Zuid-Holland. Een **Dwerg-aalscholver** *Microcarbo pygmeus* die op 6 mei rondvloog boven het Ringselven bij Budel-Dorplein werd eerder die dag al gezien op het nabijgelegen Soerendonks Goor, Noord-Brabant. Deze toch wel verrassende waarneming betreft, indien aanvaard, het derde geval voor Nederland in korte tijd. Helaas werd de vogel de volgende dag niet meer aangetroffen. Een **Woudaap** *Ixobrychus minutus* verbleef van 15 tot 18 mei in het Quackjeswater bij Oostvoorne, Zuid-Holland, en een andere werd kort gezien op 20 mei in de Lauwersmeer, Groningen. Elders in het land werden ten minste twee broedgevallen gemeld. **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* vlogen op 5 en 16 mei langs Breskens, op 23 mei langs Lopik, Utrecht, en op 26 mei langs Nieuwvliet-Bad, Zeeland. In de Blauwe Kamer bij Rhenen, Utrecht, pleisterde een exemplaar van begin mei tot 13 mei en werden er maximaal twee gezien van 5 tot 8 juni. Daarnaast waren er nog acht losse gevallen op uiteenlopende locaties. Een **Ralreiger** *Ardeola ralloides* werd gefotografeerd te Egmond-Binnen, Noord-Holland, op 8 juni. **Koereigers** *Bubulcus ibis* verbleven van 7 tot 23 mei in de Oostvaardersplassen, met op 13 mei maar liefst vier, van 18 tot 31 mei maximaal twee in het Quackjeswater, en op 18 en 19 mei één in de oostelijke Lauwersmeer, met op 28 mei mogelijk dezelfde aan de westkant bij Oostmahorn, Friesland. Losse exemplaren werden gezien op 2 mei bij Strijen, Zuid-Holland, en in het Wormeren Jisperveld, Noord-Holland, op 18 mei in de Eemshaven, Groningen, en op 16 juni in De Wieden, Overijssel. Trekkende Koereigers werden waargenomen op 11 mei langs Breskens, en op 15 mei over Middenbeemster, Noord-Holland. De trek van **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* ging door tot ten minste 11 mei met in totaal c 26, waarvan alleen al bij Breskens 19. Daarnaast liep het aantal her en der in het land ter plaatse verblijvende exemplaren op tot c 50. Zo waren er bijvoorbeeld rond het Quackjeswater vanaf 18 mei maximaal 11. In de Oostvaardersplassen werden uiteindelijk zes nesten van Kleine Zilverreiger en maar liefst 10 van **Grote Zilverreiger** *Casmerodius albus* vastgesteld! Buiten de Oostvaardersplassen werden Grote Zilverreigers gezien op 6 mei in de Engbertsdijksvenen, Overijssel, en bij de Philipsdam, Zeeland, en op 1 juni bij Haastrecht, Zuid-Holland. Op trek werden 11 **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* doorgegeven, voornamelijk begin mei. De rond Petten en Burgervlotbrug, Noord-Holland, overwinterende **Zwarte Ibis** *Plegadis falcinellus* bleef tot 5 mei in het Zwanenwater. Op 8 mei vond aanvulling plaats: één over Groningen, Groningen, één bij de Hellegatsplaten en maar liefst zes noordwaarts over Julianadorp, Noord-Holland. Op 9 juni streek er één neer in de plasjes bij hut De Zeearend in de Oostvaardersplassen; deze vogel bleef tot 11 juni. Op 13 juni werd er één gemeld in het gebied tussen Delft en Schipluiden,

144 Grijskopspecht / Grey-headed Woodpecker *Picus canus*, mannetje, Oosterbeek, Gelderland, 31 mei 2000
(Henk Harmsen)

145 Alpenheggenmus / Alpine Accentor *Prunella collaris*, Formerum aan Zee, Terschelling, Friesland, 4 mei 2000
(Arie Ouwerkerk)

146 Zwarte Wouwen / Black Kites *Milvus migrans*, Breskens, Zeeland, 16 mei 2000 (Norman D van Swelm)
147 Morinelplevier / Eurasian Dotterel *Charadrius morinellus*, Hargen, Noord-Holland, 7 mei 2000 (Sander Lagerveld) **148** Grijskopspecht / Grey-headed Woodpecker *Picus canus*, mannetje, Oosterbeek, Gelderland, 15 mei 2000 (Arnoud B van den Berg)

149 Dwergarend / Booted Eagle *Hieraaetus pennatus*, adult, donkere vorm, Rhenen, Gelderland, 24 juni 2000 (Jan Wierda) **150** Grijsze Wouw / Black-winged Kite *Elanus caeruleus*, Meerstalblok, Drenthe, 12 juni 2000 (Dirk Moerbeek) **151** Amerikaanse Wintertaling / Green-winged Teal *Anas carolinensis*, mannetje, Spaarndam, Noord-Holland, 5 mei 2000 (Arnoud B van den Berg) **152** Griel / Stone-curlew *Burhinus oedicnemus*, Maasvlakte, Zuid-Holland, 13 mei 2000 (Marten van Dijl) **153** Baltische Mantelmeeuw / Baltic Gull *Larus fuscus*, subadult, Steenwaard, Houten, Utrecht, 30 april 2000 (Marc Plomp) **154** Krekelzanger / River Warbler *Locustella fluviatilis*, Australiëhaven, Amsterdam, Noord-Holland, juni 2000 (Jan den Hertog)

Zuid-Holland. Deze vogel zou al enkele weken aanwezig zijn geweest. Op 14 juni vloog een exemplaar naar zuid over afslag Spaanse Polder bij Schiedam, Zuid-Holland. Aanvullingen en vervolgaarnemingen van **Roodkopgieren** *Cathartes aura* (zie ook Dutch Birding 22: 122, 2000) waren: Achterhoek, Gelderland, op 23 april; één op 13 mei bij Stroe en Den Oever op Wieringen, Noord-Holland; één bij Bakkeveen, Friesland, op 13 mei; van 14 tot 16 mei op Texel en van 9 tot 21 juni op Vlieland, Friesland. Andere werden gezien op 14 mei in de Eemshaven, op 14 mei en vanaf 21 juni bij de stad Groningen, op 24 mei bij Rosmalen, Noord-Brabant en op 16 juni bij Maassluis, Zuid-Holland. Een grote verrassing was het langdurige verblijf van de derde **Grijze Wouw** *Elanus caeruleus* voor Nederland in het Bargerveen, Drenthe. Deze was aanwezig vanaf in ieder geval 4 juni en trok veel belangstelling tot ten minste 8 juli. Ongeveer 40 **Zwarte Wouwen** *Milvus migrans* werden gezien voornamelijk in de eerste week van mei. Er waren vier juniwaarnemingen. Daarnaast waren er nog c. 20 **Rode Wouwen** *M. milvus* waarvan eveneens het merendeel in de eerste week van mei doortrok. Op 17 juni vloog er één over Middelburg, Zeeland. Twee **Zeearenden** *Haliaeetus albicilla* zouden op 7 mei gezien zijn bij Ouddorp, Zuid-Holland. Een mogelijke werd op 31 mei gezien bij Hardervijk, Gelderland, en op 18 juni werd er één gezien op Vlieland. Dit zijn wel erg late waarnemingen voor deze soort. Volgens een lokale krant zou op 26 april een **Vale Gier** *Gyps fulvus* gezien zijn bij Emmeloord, Flevoland. Verwarring met Roodkopgier is misschien niet geheel onmogelijk. De Vale Gieren die op 13 mei over Enkhuizen, Noord-Holland, en op 19 juni over Julianadorp vlogen werden in ieder geval gefotografeerd. Na een waarneming van een mannetje **Steppiekendief** *Circus macrourus* op 9 april over het Geuldal, Limburg, werd op 11 april eveneens een mannetje over De Doort bij Echt, Limburg, gezien. Op 6 mei vlogen mogelijke vrouwtjes langs Dokkumer Nieuwe Zijlen, Friesland, langs de Kievitsweg, Flevoland, en langs de Maasvlakte, Zuid-Holland. Een jong mannetje werd op diezelfde dag gemeld van het Kootwijkerzand, Gelderland. Een exemplaar dat op 10 mei langs de trektelpost in de Eemshaven vloog werd door diverse vogelaars gezien en kon worden gefotografeerd. Ongeveer 60 doortrekkende **Grauwe Kiekendieven** *C. pygargus* werden gemeld tot midden mei. De helft hiervan werd in de eerste week gezien. Broedparen werden vastgesteld in de Zuidelijke Flevopolder, Flevoland, het Lauwersmeergebied en in de Carel Coenraadpolder in Noordoost-Groningen. Er waren dit voorjaar weer de nodige meldingen van **Dwergarenden** *Hieraetus pennatus*, voornamelijk vogels van de donkere vorm: op 6 mei over Hoogeveen, Drenthe, Schiermonnikoog (lichte vorm) en Leersum, Utrecht, op 7 mei over Soest, Utrecht, en op 14 mei over de Ooypolder, Gelderland, en Almere, Flevoland. Op 3 en 4 juni werd een exemplaar met zekerheid vastgesteld in de omgeving van hut De Zeearend in de Oostvaardersplassen. Deze vogel zou daar op 17 juni ook nog gezien zijn. Verdere meldin-

gen kwamen op 16 juni van de Akerdijkse Plassen, Zuid-Holland, en op 18 juni over zowel de Kollumerwaard in de Lauwersmeer als over Musselkanaal, Groningen. Van 23 tot 25 juni verbleef een goed gefotografeerd exemplaar bij Rhenen, Utrecht. Deze vogel werd daar ook op 2 en 8 juli gemeld. In totaal c. 70 **Visarenden** *Pandion haliaetus* trokken door. Dit geschiedde voornamelijk in de eerste helft van mei, terwijl negen exemplaren nog voor een klein 'piekje' zorgden tussen 3 en 11 juni. Er was dit voorjaar weer eens een redelijke influx van **Roodpootvalken** *Falco vespertinus*: c. 50 werden er gezien, voornamelijk in de eerste helft van mei en met name in de eerste week. Er volgden drie waarnemingen in juni.

RALLEN TOT STERNS Er waren meldingen van **Klein Waterhoen** *Porzana parva* op 20 mei bij Koedijk, Noord-Holland, op 7 juni bij Grouw, Friesland, en op 27 juni bij Amerongen, Utrecht. Een **Kleinst Waterhoen** *P. pusilla* liet zich vanaf 29 juni horen bij Hilversum Meent, Noord-Holland. Het was een erg goed voorjaar voor **Kwartelkoningen** *Crex crex*, een feit dat zelfs de landelijke pers haalde. Uiteraard sprong Noordoost-Groningen eruit maar ook langs de rivieren was het blijkbaar goed toeven. **Kraanvogels** *Grus grus* werden gemeld op 6 mei over Texel en Vlieland, op 7 mei twee over de Eemshaven, op 9 mei bij Groede, Zeeland, en op 15 en 16 mei langs de Noorderweg in de Wieringermeer, Noord-Holland. Daarnaast verbleef er één van 12 tot 19 mei op het Dwingelder Veld bij Dwingelo, Drenthe, en waren er ten minste twee in de eerste helft van juni in de omgeving van het Fochteloöer Veen, Friesland. Trek van **Steltkluten** *Himantopus himantopus* was opvallend tot ongeveer 12 mei met c. 23. Daarnaast waren er c. 65 aanwezig op diverse plekken. Zo liep het aantal in de Ezumakeeg op tot 14 in begin mei en tot 20 (waaronder juveniele) vanaf de tweede week van juni. Op het Rammegors verbleven er maximaal acht, in de Zuidelijke Oostvaardersplassen startten half mei 10 paren een broedpoging en ook bij De Rijk, Noord-Holland, werd gebroed. Een **Griël** *Burhinus oediacnemus* werd aangetroffen op 13 mei op de Maasvlakte en één werd 's nachts gehoord op 15 mei over Goes, Zeeland. Een **Steppevorkstaartplevier** *Glareola nordmanni* werd op 7 mei gemeld in de noordelijke Oostvaardersplassen. Een ongedetermineerde **vorkstaartplevier** *Glareola* werd op 8 mei gezien vanuit een rijdende trein ter hoogte van Dronrijp, Friesland. **Morinelplevieren** *Charadrius morinellus* werden slechts op de volgende locaties waargenomen: twee op 4 mei bij Den Hoorn op Texel, zeven op 7 mei in Zuid-Eierland op Texel, één op 7 mei bij Hargen aan Zee, Noord-Holland, vijf op 8 mei in de Eemshaven, twee op 13 en 14 mei op Schiermonnikoog en twee op 16 mei bij Waal en Burg op Texel. **Gestreepte Strandlopers** *Calidris melanotos* verbleven van 2 tot 4 mei bij Zoutkamp, Groningen, op 10 mei op de Hilversumse Meent bij het Naardermeer, Noord-Holland, van 10 tot 13 mei bij Stevensweert, Limburg, van 15 tot 23 mei in de Ezumakeeg, met op 16 mei zelfs twee, en hier werd er op 18 juni nogmaals

155 Roodkopklauwier / Woodchat Shrike *Lanius senator*, Maasvlakte, Zuid-Holland, 14 mei 2000
(Marten van Dijl)

156 Spaanse Mus / Spanish Sparrow *Passer hispaniolensis*, adult mannetje, Camperduin, Noord-Holland,
13 mei 2000 (Jan van Holten)

157 Roodsterblauwborst / Red-spotted Bluethroat *Luscinia svecica svecica*, mannetje, Vlieland, Friesland, 5 mei 2000 (Mark Zekhuis) **158** Rode Rotslijster / Rufous-tailed Rock Thrush *Monticola saxatilis*, mannetje, Blaricum, Noord-Holland, 4 mei 2000 (Arnoud B van den Berg) **159** Bijeneters / European Bee-eaters *Merops apiaster*, Oudeschip, Groningen, 2 juni 2000 (Roef Mulder) **160** Zwartkopgors / Black-headed Bunting *Emberiza melanocephala*, mannetje, Midland, Terschelling, Friesland, 30 juni 2000 (Theo Bakker/Cursorius)

één gezien. **Breedbekstrandlopers** *Limicola falcinellus* werden ontdekt op 5 mei bij Den Oever en op 22 mei bij Holwerd, Friesland. Een **Poelsnip** *Gallinago media* vloog op 9 juni langs trektpost Breskens. Op 5 mei werd een **Grote Grijs Snp** *Limnodromus scolopaceus* in zomerkleed aangetroffen in een natuurontwikkelingsproject aan de Beerze bij Spoorndonk, Noord-Brabant. Mogelijk verbleef deze er al vanaf 1 mei.

Poelruiters *Tringa stagnatilis* werden gezien op 3 mei op de Krammerse Slikken, Zuid-Holland, op 5 mei in de Hilversume Meent, op 7 mei in de Eemshaven, op 8 mei op de Hellegatsplaten, op 9 mei bij Harlingen, Friesland, op 11 mei op het Rammegors, van 4 tot 17 juni in de Ezumakeeg en op 16 juni twee in het Witte Veen ten oosten van Buurse, Overijssel. Op 5 mei werd een **Terekruiter** *Xenus cinereus* met kleurringen en zonder linkervoet waargenomen in de Steenwaard bij Schalkwijk, Utrecht. Een andere liep op 7 mei eerst bij Westerland, Noord-Holland, en later die dag bij Den Oever. Tot 10 mei werd een **Grauwe Franjepoot** *Phalaropus lobatus* gezien op de Prunjeplas bij Moriaanshoofd, Zeeland. Andere verbleven op 14 mei op het Jaap Deensgat, van 15 tot 19 mei in de Ezumakeeg, op 7 juni op de Slikken van Bommede, Zeeland, op 11 juni op Texel, op 17 en 18 juni in het Bargerveen en op 18 juni wederom op het Jaap Deensgat. Op 6 mei vloog een **Middelste Jager** *Stercorarius pomarinus* langs Enkhuizen. In het Deltagebied (Zeeland/Zuid-Holland/Noord-Brabant) werd eind mei het recordaantal van net over de 800 broedparen **Zwartkopmeeuw** *Larus melanocephalus* vastgesteld. Op 1 mei werd een **Baltische Mantelmeeuw** *L. fuscus* waargenomen in de Steenwaard bij Schalkwijk. Volgens sommigen zou het om een ander exemplaar zijn gegaan dan dat van 29-30 april. De **Kleine Burgemeester** *L. glaucoides* van Oudeschild op Texel bleef tot 1 mei. Een onvolwassen **Grote Burgemeester** *L. hyperboreus* bleef tot 7 mei in IJmuiden, Noord-Holland, en twee andere werden op 3 mei kort gezien op de Maasvlakte. Er werden in de eerste helft van mei 21 doortrekkende **Lachsterns** *Gelochelidon nilotica* waargenomen. Op 3 juni was er een melding van de Kwade Hoek, Zuid-Holland, en er waren reeds vanaf 15 juni Lachsterns terug in het noorden: op 15 juni drie bij Camperduin, Noord-Holland, op 16 juni drie en op 25 juni één bij 't Zand, Noord-Holland, op 18 juni twee in de Ezumakeeg en op 22 en 24 juni één tot twee bij de Steile Bank, Friesland. Acht à negen **Reuzensterns** *Sterna caspia* werden doorgegeven met op 5 en 9 mei één en van 1 tot 16 juni maximaal twee in het Lauwersmeergebied. **Dougalls Sterns** *S. dougallii* werden gemeld op 5 en 6 mei langs Huisduinen in Noord-Holland. De meeste van de c. 50 **Witwangsterns** *Chlidonias hybridus* die ons land bezochten werden in de eerste helft van mei gezien. Hiervan is een groep van 17 op 7 mei bij Oost-Maarland, Limburg, redelijk spectaculair te noemen. Hier volgen de blijvers: van 6 tot 8 mei drie op de Ventjagersplaten, Zuid-Holland, op 7 mei één en op 3 en 4 juni twee op het Soerendonks Goor, van 17 tot 19 mei drie in de Ezumakeeg, van 1 tot 7 juni één op de Hellegatsplaten en op 25 en 26 juni twee bij Oost-

mahorn. Waarnemingen van **Witvleugelstern** *C. leucopertus* waren er minder: op 6 mei langs Huisduinen, op 8 en 14 mei in de Lauwersmeer, op 11 mei langs Camperduin, op 12 mei in de Jan Durkzspolder bij Oudega, Friesland, op 14 mei één op de Mokkebank, Friesland, en twee op de Steile Bank, op 9 juni in de Ezumakeeg en in de Tienhovense Plassen, Utrecht, en op 17 juni twee bij Den Oever.

UILEN TOT GORZEN Er waren berichten dat de **Oehoes** *Bubo bubo* van de Sint Pietersberg bij Maastricht, Limburg, twee jongen grootbrachten. **Alpengier-zwaluwen** *Apus melba* werden gemeld op 2 mei over De Hoge Veluwe, Gelderland, op 4 mei twee in de buurt van het Naardermeer, op 11 mei bij Gerkesklooster, Friesland, op 13 mei over Hilversum, Noord-Holland, en op 28 juni bij Harderwijk. Een zo goed als zeker ontsnapte **Smyrnaïjvogel** *Halcyon smyrnensis* met ring werd begin juni gezien op Griend, Friesland, en op Vlieland. Op 6 mei werden **Bijeneters** *Merops apiaster* gezien bij Breskens, bij het Quackjeswater, op de Maasvlakte, bij Den Oever en op Texel. Bij Breskens vlogen vervolgens op 7 mei één en zowel op 15 als op 16 mei twee exemplaren voorbij! Toen bleef het een tijd rustig, maar wie dacht dat we het met deze soort wel gehad zouden hebben zat verkeerd: op 31 mei vloog er één langs Bergen aan Zee, Noord-Holland, en werd een groep van 13 ontdekt bij Oudeschip en Nootgedacht, Groningen. Deze groep, waarvan er één werd doodgereden, bleef tot 4 juni, maakte uitstapjes naar Uithuizermeden, Groningen, en de Eemshaven en trok uiteraard veel bekijks. Eind mei-begin juni waren er 20 bij Bostel, Noord-Brabant. Op 2 juni vlogen er 11 over het Kootwijkerzand, Gelderland, op 3 juni drie over Vledder, Drenthe, op 8 juni één over de Kennerduinen, Noord-Holland, en op 16 juni waren er twee kort ter plaatse in Den Haag, Zuid-Holland. Al met al gaat het om c. 55 exemplaren. Een **Scharrelaar** *Coracias garrulus* werd op 9 juni geclaimd bij het Jaap Deensgat. **Hoppen** *Upupa epops* verbleven op 7 mei bij Paal, Zeeland, en op 14 juni op Vlieland. Bij Oosterbeek, Gelderland, werd de vierde **Grijskop-specht** *Picus canus* voor Nederland door velen gezien van 8 mei tot ten minste 16 juni. Deze vogel, die eveneens de landelijke pers haalde, riep en roffelde regelmatig. Dit exemplaar zou al geruime tijd vóór 8 mei op deze locatie verblijven. Er waren meldingen van **Kortteenleeuweriken** *Calandrella brachydactyla* op 13 mei op Schiermonnikoog (gefotografeerd), op 15 mei op de Maasvlakte en op 27 mei in de Eemshaven. **Roodstuitzwaluwen** *Hirundo daurica* werden waargenomen op 6 en 8 mei langs Breskens, op 7 mei op Vlieland, op 14 mei op Terschelling en op 22 mei enkele uren lang in de Steenwaard bij Schalkwijk. Er was ook een melding van de Eemshaven op 8 mei. Een **Grote Pieper** *Anthus richardi* werd op 5 mei kortstondig gezien bij het Jaap Deensgat en een andere vloog op 6 mei langs Breskens. Tot 10 mei werden c. 11 doortrekkende **Duinpiepers** *A. campestris* gemeld. De **Roodkeelpieper** *A. cervinus* van Meers was nog aanwezig op 1 mei. Nog 15 andere werden in de eerste helft van

Recente meldingen

mei gezien, voornamelijk bij Breskens en in de Eemshaven. Een mogelijke **Balkankwikstaart** *Motacilla feldegg* liep op 7 mei bij Katwijk aan Zee, Zuid-Holland, maar werd door vele waarnemers gediskwalificeerd. Er verbleven nog eenzame **Pestvogels** *Bombicilla garrulus* op 5 mei op Vlieland en van 5 tot 7 mei op Schiermonnikoog. Een **Roodbuikwaterspreeuw** *Cinclus cinclus aquaticus* werd op 25 juni gezien in de Geul bij Epen, Limburg. De herkansing voor velen om alsnog een **Alpenheggemus** *Prunella collaris* in Nederland te zien kwam op 3 en vooral 4 mei bij Formerum aan Zee, Terschelling. De vogel, de vierde voor Nederland, was overigens al vanaf 1 mei aanwezig. Samen met de vogel van Den Helder in april zijn dit weer twee gevallen in één voorjaar. Net als in het voorjaar van 1986 werd ook nu weer één van de twee op Terschelling gevonden! Een zingende **Noordse Nachtegaal** *Luscinia luscinia* verbleef van 13 tot 20 mei bij Swolgen, Limburg. Alleen op Vlieland werden **Roodsterblauwborsten** *L. svecica svecica* aangetroffen en wel op 5 en 8 mei. Een **Bonte Tapuit** *Oenanthe pleschanka* werd op 27 juni waargenomen op Terschelling. Er waren claims van een **Oostelijke Blonde Tapuit** *O. melanoleuca* op 5 mei bij Oldenzaal, Overijssel, en van een **Izabeltapuit** *O. isabellina* op 9 mei bij Rozenburg, Zuid-Holland. Na de twee **Rode Rotslijsters** *Monticola saxatilis* van eind april was het nog niet op getuige het mannetje dat op 4 mei enige uren aanwezig was bij Blaricum, Noord-Holland. Een melding van een mogelijk vrouwtje van

19 tot 22 mei bij Metslawier, Friesland, werd te laat doorgegeven om gecontroleerd te kunnen worden. De **Cetti's Zanger** *Cettia cetti* bleef aanwezig aan het Oostvoornse Meer, Zuid-Holland, tot ten minste 28 juni. Drie **Graszangers** *Cisticola juncidis* werden vanaf 7 mei gezien en gehoord bij Kruispolderhaven, Zeeland. Van 8 mei tot 1 juni zong er één in De Zoom ten noordwesten van Roggel, Limburg (de eerste voor deze provincie), vanaf 24 mei één bij de Hellegatsplaten en op 29 mei één bij Ovezande, Zeeland. Een **Krekelaar** *Locustella fluviatilis* zong van 2 tot 15 juni aan de Australiëhavenweg in het Westelijk Havengebied van Amsterdam, Noord-Holland. Na kort blijvende **Orpheusspotvogels** *Hippolais polyglotta* op 8 mei bij Huizen, op 9 mei in het Westduinpark bij Den Haag en op 20 mei bij Budel-Dorplein volgden in juni exemplaren vanaf 8 juni bij Epen (die van 14 tot 18 juni gezelschap kreeg van een tweede, enkele kilometers verderop), begin juni bij Roosendaal, Noord-Brabant, op 12 juni bij Vijlen, Limburg, op 21 juni bij Maastricht en vanaf 29 juni in de omgeving van Heibloem, Limburg. Op 7 mei werd zowel op Vlieland als op Terschelling een mannetje **Baardgrasmus** *Sylvia cantillans* gevonden. Zingende **Bergfluiters** *Phylloscopus bonelli* werden gezien op 1 mei in De Dorst bij Rijen, Noord-Brabant, en van 14 tot 22 mei in het Harderbos, Flevoland. Er was tevens een melding op 3 mei op landgoed Duno bij Doorwerth, Gelderland. Een onvolwassen mannetje **Kleine Vliegenvanger** *Ficedula parva*

161 Baardgrasmus / Subalpine Warbler *Sylvia cantillans*, mannetje, Maasvlakte, Zuid-Holland, 30 april 2000
(Jan van Holten)

werd op 6 mei aangetroffen bij het Willemsduin op Schiermonnikoog. Er werden maar liefst zeven **Roodkopklauwieren** *Lanius senator* gezien: op 14 mei op de Maasvlakte, op 22 mei aan de Knardijk, Flevoland, op 24 en 25 mei op de Robbenjager op Texel, op 25 mei in Het Twiske bij Oostzaan, Noord-Holland, op 3 en 4 juni bij Huisduinen, op 3 juni bij Uithuizermeeden, Groningen, en ten slotte van 23 tot 26 juni in de Bovenpolder bij Amerongen. Een adulte **Roze Spreeuw** *Sturnus roseus* was in de ochtend van 5 juni kort ter plaatse ten noordoosten van het Dijksgatsbos in de Wieringermeer, Noord-Holland. Tijdens een 'big day' op 13 mei werd de tweede **Spaanse Mus** *Passer hispaniolensis* voor Nederland ontdekt bij Camperduin; de vogel bleef tot in de avond te bezoeken. Drie late

Fraters *Carduelis flavirostris* passeerden Breskens op 11 mei. Een jong mannetje **Roodmus** *Carpodacus erythrinus* hield territorium bij het Kennemermeer bij IJmuiden van 29 mei tot 9 juni en kreeg op 2 juni gezelschap van een vrouwtje. Eind mei/begin juni werden verder slechts exemplaren opgemerkt in de Brabantse Biesbosch, bij Almere, op Terschelling en op Texel. In de eerste helft van mei werden c 30 **Ortolanen** *Emberiza hortulana* gezien. Enkele hiervan werden kortstondig zingend aangetroffen, de meeste waren op trek. Twee laatkomers werden op 30 mei gezien bij de Thoonpolderinlaag, Zeeland. Een goede vondst was het mannetje **Zwartkopgors** *E. melanocephala* dat van 27 juni tot 1 juli bij Midsland op Terschelling verbleef.

Ruud M van Dongen, Taalstraat 162, 5261 BJ Vught, Nederland

Klaas Haas, Turkooisstraat 8, 9743 KZ Groningen, Nederland

Remco Hofland, Koningstraat 23A, 2316 CC Leiden, Nederland (remcohofland@hetnet.nl)

Peter W W de Rouw, Schoolstraat 3-bis, 3581 PM Utrecht, Nederland

België

EENDEN TOT VALKEN Het mannetje **Ijseend** *Clangula hyemalis* bleef tot 8 mei te Harelbeke, West-Vlaanderen. Op 6 mei werd er één waargenomen bij Kalmthout, Antwerpen. Tot 10 mei zwom een vrouwtje **Rosse Stekelstaart** *Oxyura jamaicensis* op het meer van Virelles, Hainaut, en op 14 mei vertoefde er één in de Achterhaven van Zeebrugge, West-Vlaanderen. Op 1 juni werd daar kortstondig een mannetje **Blauwvleugeltaling** *Anas discors* gezien. In het binnenland pleisterden nog **Roodkeelduikers** *Gavia stellata* bij Kalken, Oost-Vlaanderen, tot 7 mei en te Obourg, Hainaut, tot 2 mei. In deze periode werden zes **Roodhalsfuten** *Podiceps griseigena* opgemerkt. Op 11 mei zwom een adult-zomer **Kuifduiker** *P. auritus* in het Antwerpse Havengebied, Antwerpen. Een eerste-zomer **Kuifaalscholver** *Stictocorbo aristotelis* pleisterde van 6 tot 8 mei bij Harelbeke en een fraaie adulte (mét kuif) zwom op 13 mei in de Achterhaven van Zeebrugge. Er waren op een drietal plaatsen broedverdachte, wilde **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* aanwezig. Verder waren er waarnemingen te Eine, Oost-Vlaanderen, op 21 juni en bij Zonhoven, Limburg, op 27 en 28 juni. Tot 6 mei verbleven twee **Koereigers** *Bubulcus ibis* te Harchies, Hainaut. De aantallen in Het Zwin te Knokke, West-Vlaanderen, liepen op en er werden wel zeven nesten geteld... In totaal werden in deze periode ten minste 49 **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* vastgesteld; in Het Zwin werden 14 nesten gebouwd. Op 7 mei vloog een **Grote Zilverreiger** *Casmerodius albus* over Zeebrugge, op 15 mei liepen er drie bij Wintam (Bornem), Antwerpen, op 16 mei vloog er twee over de Uitkerkse Polders, West-Vlaanderen, en op 31 mei pleisterde er één in werf Kluizendok te Gent, Oost-Vlaanderen. In mei werden 25 (vooral overtrekkende) **Purperreigers** *Ardea purpurea* opgemerkt. Op 6 mei vloog vier

Zwarte Ooievaars *Ciconia nigra* over de Uitkerkse Polders en verder telkens één over Kallo-Melsele, Oost-Vlaanderen, op 15 mei; Brugge, West-Vlaanderen, op 16 mei; Mechelen, Antwerpen, op 17 mei; Brecht, Antwerpen, op 1 juni; en Uitkerke, West-Vlaanderen, op 8 juni. In Wallonië kan het aantal broedparen dit jaar op c 35 geraamd worden. Alleen al in de provincie Luxembourg werden negen bezette nesten en 11 territoria vastgesteld. De maand mei was goed voor 36 **Ooievaars** *C. ciconia*; er werden geen grote groepen waargenomen. Op 13 juni vloog er nog één over Bilzen, Limburg. Op 7 en 8 juni was weer een ontsnapte **Puna-ibis** *Plegadis ridgwayi* aanwezig, dit maal in de Achterhaven van Zeebrugge. In totaal werden 37 **Zwarte Wouwen** *Milvus migrans*, 16 **Rode Wouwen** *M. milvus*, 49 **Grauwe Kiekendieven** *Circus pygargus* en 26 **Visarenden** *Pandion haliaetus* gemeld. De **Slangenarend** *Circaetus gallicus* van tienne de Breumont (Nismes), Namur, bleef daar tot in juni. Op 13 mei werd een overvliegende exemplaar gemeld te Kessel, Antwerpen. Een mogelijke lichte vorm **Dwergarend** *Hieraeetus pennatus* vloog op 8 mei over Gent, en op 26 mei werd een donkere vorm gefotografeerd laag boven Tilff, Liège. Tussen 6 en 16 mei passeerden 15 **Roodpootvalken** *Falco vespertinus*, iets vroeger dan verwacht. Er hebben dit voorjaar 13 paren **Slechtvalk** *F. peregrinus* in België gebroed; dit leverde 10 geslaagde broedgevallen op.

RALLEN TOT STERNS Op 13 mei werd het mannetje **Kleinst Waterhoen** *Porzana pusilla* roepend waargenomen op het Schietveld te Brecht. Tegen het eind van de maand was ook weer een vrouwtje aanwezig. Het nest met vijf eieren werd zeer korte tijd (1-2 dagen) voor het uitkomen van de eieren vermoedelijk door een rat gepreedeerd. De resten van de maaltijd werden op 23 juni in het vernielde nest aangetroffen. In Vlaanderen

Recente meldingen

werden maar liefst 14 à 15 zangposten van **Kwartelkoningen** *Crex crex* vastgesteld. De meeste broedparen kregen in juni helaas weer te maken met de klassieke, grootschalige vroege maaiactiviteiten. Van de c 80 waargenomen **Steltkluten** *Himantopus himantopus* werden er telkens één gezien op Blokkersdijk, Antwerpen; te Eksaarde, Oost-Vlaanderen; Genappe, Brabant-Wallon; Mol, Antwerpen; Rijkvorsel, Antwerpen; en Zandvoorde, West-Vlaanderen; telkens twee te Destelbergen, Oost-Vlaanderen; Gent; Gullegem, West-Vlaanderen; Houthalen, Limburg; Longchamps, Namur; Wuustwezel, Antwerpen; Zandvliet, Antwerpen; drie te Brecht; vier te Wintam (Bornem); zes te Kieldrecht, Oost-Vlaanderen, en de Achterhaven van Zeebrugge; zeven te Bredene, West-Vlaanderen; 12 te Kallo-Melsele; en 21 in de Uitkerkse Polders. Hoewel er pulli werden waargenomen, gingen vele broedsels, waaronder die van alle negen gevonden nesten in de Uitkerkse Polders, verloren tijdens het slechte weer in juni. Op 1 juni werd een **Krokodilwachter** *Pluvianus aegyptius* gezien bij Wijnegem, Antwerpen. Er werden 63 **Temmincks Strandlopers** *Calidris temminckii* opgemerkt; de grootste concentratie telde 19 vogels te Zeebrugge op 13 mei. Op 10 mei was een adulte **Gestreepte Strandloper** *C. melanotos* aanwezig bij Genappe en op 20 mei verbleven twee makke exemplaren in de Achterhaven van Zeebrugge. Van 8 tot ten minste 16 juni verbleef er één in een ontoegankelijk gedeelte van de Uitkerkse Polders. De laatste **IJslandse Grutto's** *Limosa limosa islandica* werden gezien te Zeebrugge op 1 mei en te Kieldrecht op 13 mei. Op 9 mei vertoefden twee **Poelruiters** *Tringa stagnatilis* te Wintam (Bornem), op 12 juni één bij Harelbeke en op 23 en 25 mei één op Blokkersdijk. Een adult vrouwtje **Grauwe Franjepoot** *Phalaropus lobatus* was op 5 mei aanwezig bij Tessengerlo, Limburg. De eerste-zomer **Kleine Kokmeeuw** *Larus philadelphia* verbleef op 1 mei in de Voorhaven van Zeebrugge; op 8 mei werd hij voor het laatst gezien te Heist, West-Vlaanderen. Van

162 Kleinst Waterhoen / Baillon's Crake *Porzana pusilla*,
mannetje, Brecht, Antwerpen, 20 mei 2000
(Tom Goossens)

de twee **Kleine Burgemeesters** *L. glaucooides* in tweede zomerkleed die in april te Oostende, West-Vlaanderen, werden opgemerkt, verbleef er één op 1 en 18 mei in de Voorhaven van Zeebrugge. De eerste-zomer die eerder in Mariakerke, West-Vlaanderen, werd gezien, werd op 3 mei te Bredene waargenomen. Op 12 mei was er weer een tweede-zomer aanwezig te Oostende. Er werden zes keer **Grote Burgemeesters** *L. hyperboreus* waargenomen: eerste-zomers te Oostende op 3 en 30 mei, Raversijde, West-Vlaanderen, op 3 mei en Zeebrugge op 4 en 13 mei, en een tweede-zomer op 1 mei te Oostende. Vermoedelijk dezelfde **Reuzenster** *Sterna caspia* vloog op 6 mei eerst over de Achterhaven van Zeebrugge en later langs Knokke. Op 8 mei waren er kortstondig twee aanwezig bij Mol en op 9 mei vloog er één over de Uitkerkse Polders. Er was een vroege melding van een adulte **Dougalls Stern** *S. dougallii* in de Voorhaven van Zeebrugge op 1 mei. Verspreid over de maand mei werden in totaal 75 **Witwangsters** *Chlidonias hybridus* waargenomen, een recordinflux voor België; de grootste groepen telden 15 exemplaren te Harelbeke en 16 te Virelles op 6 mei en 11 te Zeebrugge op 13 mei. Op 19 mei foerageerde een groepje van vier tweede-zomer **Witvleugelsters** *C. leucopterus* te Wintam (Bornem).

UILEN TOT GORZEN In de eerste week van mei werden nog vier **Velduilen** *Asio flammeus* opgemerkt. De eerste **Nachtzwaluw** *Caprimulgus europaeus* van dit jaar werd op 6 mei dood opgeraapt te Meldert (Leuven), Vlaams-Brabant. Op 7 mei trokken twee **Bijeneters** *Merops apiaster* over Zandvoorde; op 15 mei vloog er één over Bredene en op 23 mei twee over de Uitkerkse Polders. Op een drietal plaatsen waren er broedgevalen of werden broedpogingen ondernomen. Een **Hop Upupa epops** zong op 6 mei te Bredene. De laatste **Draaihalsen** *Jynx torquilla* werden op 7 en 8 mei te Zeebrugge gezien en van 28 mei tot 1 juni verbleef een verdacht laat exemplaar te Brecht. Een **Kortteenleeuwerik** *Calandrella brachydactyla* werd op 9 mei bekeken te Kallo-Melsele. Een **Roodstuitzwaluw** *Hirundo daurica* was op 6 mei aanwezig bij Hastière, Namur. De enige **Grote Pieper** *Anthus richardi* voor deze periode werd op 1 mei gezien te Oostmalle, Antwerpen. Tussen 6 en 10 mei werden **Duinpiepers** *A. campestris* gezien te Bredene; Knokke; Oostmalle; en Terhagen (Rumst), Antwerpen. De eerste decade van mei was nog goed voor vijf **Roodkeelpiepers** *A. cervinus*. Een mannetje **Italiaanse Kwikstaart** *Motacilla cinereocapilla* verbleef op 1 mei kortstondig te Lier, Antwerpen, en trok vervolgens hoog verder. Op 4 mei was al even kortstondig een mannetje **Citroenkwikstaart** *M. citreola* aanwezig bij Kieldrecht en een ander exemplaar zat op 5 mei gedurende slechts enkele seconden in de Achterhaven van Zeebrugge. Op 3 mei verbleef een **Beflijster** *Turdus torquatus* op Blokkersdijk en op 7 mei één bij Helchteren, Limburg. Op 10 juni werd een eerste-zomer mannetje gezien op de Kalmthoutse Heide. **Cetti's Zangers** *Cettia cetti* blijven het beter doen en ook **Graszangers** *Cisticola juncidis* bleven weer broeden: er waren 10 broedparen aanwe-

zig in de omgeving van Zeebrugge en één bij Mariembourg, Namur. Op 7 mei werd een overtrekkend exemplaar opgemerkt te Bredene. Van 9 juni tot 1 juli zong een **Krekelzanger** *Locustella fluviatilis* bij Viersel, Antwerpen. Een zeer zwijgzaam exemplaar was op 18 juni aanwezig te Ave et Auffe, Namur. In mei werd een negental zangposten van **Snor** *Luscinia luscinia* gevonden. Er werden slechts drie **Grote Karekieten** *Acrocephalus arundinaceus* gehoord. **Orpheusspotvogels** *Hippolais polyglotta* deden het beter met waarnemingen te Zeebrugge op 7 en 22 mei; Adinkerke (De Panne), West-Vlaanderen, op 18 mei; Scholen, Limburg, op 1 juni; De Panne vanaf 2 juni; Meeuwen, Limburg, op 11 juni; Viersel van 12 tot 18 juni; Gullegem, West-Vlaanderen, op 13 juni; en te Kanne, Limburg, op 21 juni. Op 1 mei zong een mannetje **Provençaalse Grasmus** *Sylvia undata* bij Helchteren. Een ander mannetje liet zich van 4 tot 8 juni goed bekijken op de Kalmthoutse Heide. Een **Bergfluit** *Phylloscopus bonelli* was op 6

mei kortstondig aanwezig te Lier. In de provincie Namur waren twee mogelijke broedgevallen. Er werden in Vlaanderen slechts vijf **Grauwe Klauwieren** *Lanius collurio* waargenomen. Op 1 of 2 mei was er een ringvangst van een **Roodkopklauwier** *L. senator* in de buurt van Turnhout, Antwerpen. Een overvliegende, adulte **Roze Spreeuw** *Sturnus roseus* werd op 18 mei gemeld op het Schietveld te Brecht. In mei werden 15 **Ortolanen** *Emberiza hortulana* gezien, waarvan negen over Bredene op 6 mei.

Deze waarnemingsrubriek kwam tot stand met medewerking van Yves Baptiste (Harelbeke), Peter Collaerts en Maarten Hens (Vlaams-Brabant), Koen Leysen (Limburg), en Willy Verschuere (Groenlink). Ook de hulp van al diegenen die (hun) waarnemingen inspraken op de Wielewaal-vogellijn (03-4880194) was hier onontbeerlijk.

Gerald Driessens, Pastoriestraat 16, 2500 Lier, België

DB Actueel

Monniksgier in Friesland Op donderdag 13 juli 2000 inventariseerde Jaap Feddema broedvogels in de Bildtpollen, het buitendijkse kweldergebied van Noord-Friesland dat zich 19 km lang en meer dan 2 km breed uitstrekt langs de Waddenkust tussen Holwerd en Zwarte Haan. Om 19:00 zag hij hier in de verte een dood schaap liggen met ernaast iets wat hij aanvallend uitmaakte voor een hoge hoop aanspoelrommel. Toen hij de kijker erop richtte bleek het een grote vogel te zijn. Eerst dacht hij aan een Zeearend *Haliaeetus albicilla* maar de vogel verschilde door zijn gierenkop. Ook zag hij dat de buik van het dode schaap een rond gat vertoonde alsof de vogel de inhoud had opgegeten. De recentelijk in de krant gemelde rondzwervende Roodkopgier(en) *Cathartes aura* schoot hem door het hoofd maar daarvoor leek deze vogel veel te groot. Later bracht de vogelgids uitkomst: het moest een Monniksgier *Aegypius monachus* zijn. Diezelfde avond waarschuwde hij andere vogelaars waaronder Theo van der Horn. Deze ging direct kijken en belde vervolgens Klaas Haas ter verificatie van de determinatie en om de waarneming door te geven. De melding kwam met code 6 ('mogelijk deze soort, wordt aan gewerkt') op de semafoon. Vervolgens waren het David Hoekstra, Eric Koops en Roef Mulder die de vogel om 22:15 in het laatste daglicht boven de kwelder zagen vliegen en de code voor 'determinatie zeker' doorgaven. De volgende ochtend, op 14 juli, werd de vogel om 06:30 ver op de kwelders ontdekt door vanaf het eerste licht postende vogelaars. De eerste goede foto's en video-

beelden werden laat op de ochtend gemaakt toen Jaap Feddema met drie vogelaars de vogel probeerde te naderen. Daarbij werd duidelijk dat de vogel geen kleurringen droeg, geen gebleekte pennen had en zich niet dicht liet benaderen. De vrij grote hoeveelheid zwart bovenop de kop en de lichte snavelbasis duiden op een jonge vogel. De sterk gesleten slag- en staartpennen (met mogelijk enkele verse armpennen) duiden vermoedelijk op een vogel in zijn derde-kalenderjaar. Kort na het middaguur werd vanaf de Zeedijk gezien dat de gier ging vliegen, steeds hoger begon te cirkelen en in zuidwestelijke richting verdween. Een aantal vogelaars slaagde erin hem tot voorbij Tzummarum te volgen. Rond 14:30, met Harlingen in zicht, draaide de vogel bij en vloog weer langzaam richting de Bildtpollen. Tijdens deze meer dan 40 km lange vliegroute werd de gier veelvuldig omgeven door wolken gealarmeerde meeuwen en steltlopers (vooral Scholeksters *Haematopus ostralegus*). Hij vloog soms zo hoog dat hij nauwelijks zonder verrekijker zichtbaar was. Ook landde hij een paar keer om korte tijd te rusten. Aan het eind van de middag bleek hij weer teruggekeerd boven de Bildtpollen bij Ferwert, waar hij ook de gehele volgende dag verbleef. Videobeelden van Marc Plomp van 14 juli werden op 15 juli uitgezonden in het nieuwsprogramma van RTL4. Naderhand werd bekend dat de vogel al één of twee weken eerder in de Bildtpollen zou zijn waargenomen. Indien aanvaard, betekent dit de tweede Monniksgier voor Nederland. De eerste was een subadult vrouwtje dat op 12 oktober

163 Monniksgier / Eurasian Black Vulture *Aegypius monachus*, onvolwassen, Bildtpollen, Ferwerderadiel, Friesland, 14 juli 2000 (Arnaud B van den Berg)

1948 werd geschoten in Beneden-Leeuwen, Gelderland. Over de herkomst van de Friese vogel is weinig te zeggen. Door het ontbreken van ringen of gebleekte pennen is het onwaarschijnlijk dat hij afkomstig is van een herintroductieproject zoals dat in de Cévennes, Frankrijk. Het is interessant dat Monniksgieren van Azië in tegenstelling tot die van Europa bekend staan om hun trek- en zwerfgedrag. In *Handbuch der Vögel Mitteleuropas 4* (Glutz von Blotzheim et al 1971) wordt vermeld dat de soort vooral in april-september ten noorden van het broedgebied voorkomt: in Europa als dwaalgast (met in Noord-Europa slechts enkele aanvaarde gevallen) maar in de steppen van West-Siberië

regelmatig en vrijwel ieder jaar. ARNOUD B VAN DEN BERG & JAAP FEDDEMA

EURASIAN BLACK VULTURE On 13 July 2000, a Eurasian Black Vulture *Aegypius monachus* was discovered on a dead sheep at Bildtpollen near Ferwert, Friesland. It remained the following days; in the early afternoon of 14 July, it flew 20 km to the south-west beyond Tzummarum, Friesland, but it returned to Bildtpollen before the evening. Allegedly, it had been present for one or two weeks before. If accepted, it will be the second for the Netherlands; the first was shot in October 1948.

Aankondigingen & verzoeken

Mystery photographs requested For Dutch Birding's bird identification competition, Masters of Mystery, there is a continuous need for mystery photographs. Only photographs can be used which have never been published before. They should depict species recorded at least once in the Western Palearctic. Photographs

that can accompany the solution of the mystery bird are also welcomed. All material (preferably slides) will be gratefully received by Diederik Kok, Pelmolenweg 4, 3511 XN Utrecht, Netherlands, e-mail d.s.kok@chem.uu.nl.

DBA-nieuws

Programma Dutch Birding-vogelweek op Texel in september-oktober 2000 Dit jaar vindt de traditionele Dutch Birding-vogelweek plaats op Texel, Noord-Holland, van zaterdag 30 september tot en met zondag 8 oktober 2000. Iedereen wordt uitgenodigd (een deel van) deze week te komen vogelen op deze onvolprezen 'hot spot' voor zeldzame soorten. Bezoekers van de vogelweek dienen zoals gebruikelijk zelf voor accommodatie te zorgen. Dit jaar zullen voor het eerst alle lezingen en andere activiteiten plaatsvinden in de 'kelder' van Appartementencomplex Bosch en Zee, Dorpsstraat 231, 1796 CD De Koog, telefoon 0222-327357 (contactpersoon Anton van Sabben). Het programma ziet er als volgt uit:

Zaterdag 30 september: René van Rossum over Noord-Amerika (oa Point Pelee)

Maandag 2 oktober: Arend Wassink over Oman

Dinsdag 3 oktober: Diederik Kok en Nils van Duiven-dijk met de mystery bird-competitie

Donderdag 5 oktober: overdag Big Day, 's avonds buffet, met video over Israël van Leo Boon en Marc Plomp als dessert

Vrijdag 6 oktober: Arend Wassink over Kazachstan

Zaterdag 7 oktober: Marc Guyt over Zuid-Amerika, met nadruk op Pantanal, Brazilië

De entree bedraagt NLG 5.00 per avond. Voor het buffet wordt een aparte vergoeding gevraagd. Het programma is onder voorbehoud! Eventuele wijzigingen worden ter plaatse bekend gemaakt en via de Dutch Birding-vogellijn (0900-2032128, 75 cpm). Voor de Big Day (teams!) en het buffet (individueel) moet men zich telefonisch opgeven bij Marc Plomp (0348-433730, 06-54657040) of Gijsbert van der Bent (071-4024547, 06-23532750).

Tickers Door een gebrek aan belangstelling is het vanaf heden niet meer mogelijk om 'tickers' (kleine advertenties van Dutch Birding-abonnees) te plaatsen. De laatste volgt nog hieronder:

Te koop, alle verschenen delen van:

The birds of Africa, deel 1 t/m 5: NLG 800.00

Handbook of Australian, New Zealand and Antarctic birds, deel 1 t/m 4: NLG 750.00

Set-prijs: NLG 1400.00.

Telefoon 0592-353438.

**De avontuurlijkste winkels voor je winterse activiteiten. Op skies, schaatsen, met de rugzak of op de fiets... Tenten, rugzakken, slaapzakken, bergsport-artikelen, Thermo-ondergoed, Fleece- en donsacks. Gore Tex kleding, mutsen, wanten, schoenen en sokken en nog veel meer.
Ook verhuur ski en toerski-uitrustingen.**

Den Haag Calandplein 4 • Rotterdam Adm. de Ruyterweg 33-35 • Utrecht Balijelaan 10-12

Arnhem Utrechtsestraat 3-5 • Haarlem Zijlweg 63 • Breda Wilhelminastraat 22

Apeldoorn Stationsstraat 134 • Hilversum Havenstraat 16 • Amsterdam Stadhouderskade 4

Steenwijk Woldmeentherand 11 • Groningen St. Jansstraat 17 • Alkmaar Kanaalkade 53

Eindhoven Leenderweg 202 • Antwerpen Bredabaan 968 • Enschede Haaksbergerstraat 116

Zoetermeer Buitenparklaan 14

0174-220410 of kijk op www.bever.nl

Dutch Birding

Oude nummers / Back issues

Oude jaargangen niet compleet? Bestel nu uw ontbrekende nummers!
Back volumes incomplete? Order your missing issues now!

Kruis hieronder de gewenste nummers of een speciale aanbieding aan, vul uw naam en adres in en zend (een kopie van) het formulier naar / *Please tick the box(es) for the required issues or a special offer, fill in your name and address and send (a copy of) the form to:*

Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands

De volgende nummers zijn nog leverbaar / *The following issues are still available:*

	NLG		NLG
☐ Vol 12:4 (1990) (Aquatic Warbler)	5.00	☐ Vol 17:4 (1995) (Wallcreeper)	8.00
☐ Vol 12:5 (1990) (lesser golden plovers)	5.00	☐ Vol 17:5 (1995) (rails & crakes)	8.00
☐ Vol 13:1 (1991) (Nordmann's Greenshank)	8.00	☐ Vol 17:6 (1995) (large <i>Acrocephalus</i>)	8.00
☐ Vol 13:2 (1991) (rarities report 1989)	8.00	☐ Vol 18:1 (1996) (hybrid stint)	8.00
☐ Vol 13:3 (1991) (Demoiselle Crane)	8.00	☐ Vol 18:2 (1996) (escapes / blue tit taxonomy)	8.00
☐ Vol 13:4 (1991) (Icelandic Godwit)	8.00	☐ Vol 18:3 (1996) (rarities report 1994)	8.00
☐ Vol 14:4 (1992) (Great Knot)	8.00	☐ Vol 18:4 (1996) (revision Dutch list)	8.00
☐ Vol 15:1 (1993) (Sandhill Crane)	8.00	☐ Vol 18:5 (1996) (houbara bustard)	8.00
☐ Vol 15:2 (1993) (Mediterranean Gull)	8.00	☐ Vol 18:6 (1996) (Gebel Elba)	8.00
☐ Vol 15:3 (1993) (swifts)	8.00	☐ Vol 19:1 (1997) (Honey-buzzard)	8.00
☐ Vol 15:4 (1993) (rarities report 1991)	8.00	☐ Vol 19:2 (1997) (Jordan)	8.00
☐ Vol 15:5 (1993) (Blyth's Pipit)	8.00	☐ Vol 19:3 (1997) (rarities report 1995)	8.00
☐ Vol 15:6 (1993) (Asian <i>Locustella's</i>)	8.00	☐ Vol 19:4 (1997) (Isabelline Wheatear)	8.00
☐ Vol 16:1 (1994) (desert larks)	8.00	☐ Vol 19:5 (1997) (Myrtle Warbler)	8.00
☐ Vol 16:2 (1994) (birding in Japan)	8.00	☐ Vol 19:6 (1997) (Pontic Gulls)	8.00
☐ Vol 16:3 (1994) (species concepts)	8.00	☐ Vol 20:1 (1998) (CSNA taxonomy)	11.00
☐ Vol 16:4 (1994) (rarities report 1992)	8.00	☐ Vol 20:2 (1998) (blue fulmar)	11.00
☐ Vol 16:5 (1994) (wheatears)	8.00	☐ Vol 20:3 (1998) (Siberian White Cranes)	11.00
☐ Vol 16:6 (1994) (Garnet Pitta)	8.00	☐ Vol 20:4 (1998) (rarities report 1996)	11.00
☐ Vol 17:1 (1995) (yellow wagtails)	8.00	☐ Vol 20:5 (1998) (Scopoli's Shearwater)	11.00
☐ Vol 17:2 (1995) (ringtail harriers)	8.00	☐ Vol 20:6 (1998) (greenland redpoll)	11.00
☐ Vol 17:3 (1995) (rarities report 1993)	8.00		

Prijzen losse nummers exclusief porto / *Prices of single issues excluding postage*

- ☐ Speciale aanbieding A: alle nummers en indexen van jaargangen 15, 16 & 17 / *Special offer A: all issues and indexes of volumes 15, 16 & 17* NLG 110.00 (inclusief verzending / including postage)
- ☐ Speciale aanbieding B: alle nummers en indexen van jaargangen 18, 19 & 20 / *Special offer B: all issues and indexes of volumes 18, 19 & 20* NLG 130.00 (inclusief verzending / including postage)
- ☐ Speciale aanbieding C: alle leverbare oude nummers en indexen / *Special offer C: all available back issues and indexes* NLG 240.00 (inclusief verzending / including postage)

De nummers van vol 21 (1999) en 22 (2000) vallen buiten speciale aanbieding C en zijn verkrijgbaar voor NLG 12.00 per stuk (**exclusief** porto) / *The issues of vol 21 (1999) and 22 (2000) are not included in special offer C and are available at NLG 12.00 each (excluding postage).*

Naam / Name

Adres / Address

Handtekening / Signature

Betaling na ontvangst van acceptgiro / Payment upon receipt of invoice

Dutch Birding

CHIEF EDITOR Arnold van den Berg (tel +31-235378024, fax +31-235376749, e-mail arnoud.vandenbergh@inter.nl.net)

DEPUTY CHIEF EDITOR Enno Ebels (tel +31-302961335, fax +31-302980924, e-mail ebels@wxs.nl)

EXECUTIVE EDITOR André van Loon (tel / fax +31-206997585, e-mail laan@bio.vu.nl)

PHOTOGRAPHIC EDITOR René Pop (tel +31-223690141, fax +31-223690142, e-mail pop.en.p@wxs.nl)

EDITORIAL BOARD Gunter De Smet, Ferdy Hieselaar, Diederik Kok, Peter Meininger, Gerald Oreel, George Sangster and Roland van der Vliet

EDITORIAL ADVISORY BOARD Peter Barthel (Germany), Dick Forsman (Finland), Ricard Gutiérrez (Spain), Lars Jonsson (Sweden), Paul Lehman (USA), Anthony McGeehan (Northern Ireland), Killian Mullaney (Ireland), Hadoram Shirihai (Israel), Lars Svensson (Sweden) and Peter Symens (Belgium)

EDITORIAL ASSISTANTS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Remco Hoffland, Hans van der Meulen, Kees Roselaar and Peter de Rouw

PRODUCTION AND LAY-OUT André van Loon and René van Rossum

ADVERTISING Ellen van der Plas, c/o Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam e-mail advertising@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTIONS The subscription rate for 2000 is: NLG 65.00 (Netherlands), BEF 1320.00 (Belgium), NLG 72.50 (other countries inside Europe) and NLG 77.50 (countries outside Europe).

A subscription can be entered preferably by sending a Eurocheque, with the amount payable in Dutch guilders, to: Dutch Birding (subscriptions), c/o Jeannette Admiraal, Iepenlaan 11, 1901 ST Castricum, Netherlands. Payment may also be made by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please send your credit card type and account number, indicating the expiry date and appending a signature. (Note: this latter method of payment is not applicable to subscribers resident in the Netherlands and Belgium.) British and Irish subscribers are requested to pay exclusively by Sterling cheque (GBP 26.00). The subscription starts upon receipt of payment.

Dutch Birding is a bimonthly journal. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The sequence of birds in Dutch Birding basically follows a classic 'Wetmore sequence'. Within this framework, the following lists are used for taxonomy and nomenclature: *Rare birds of the Netherlands* by A B van den Berg & C A W Bosman (1999, Haarlem) (taxonomy and scientific, Dutch and English names of birds recorded in the Netherlands); *Palearctic birds* by M Beaman (1994, Stonyhurst) (English names of remaining Palearctic birds); *Vogels van de wereld - complete checklist* by M Walters (1997, Baarn) (Dutch names of remaining birds of the world); and *Birds of the world* by C G Sibley (1996, Version 2.0, Cincinnati) (taxonomy and scientific and English names of remaining birds of the world). Deviations from and additions to these lists are based on CSNA decisions (cf Dutch Birding 19: 21-28, 1997; 20: 22-32, 1998).

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editors.

Dutch Birding Association

BOARD Theo Admiraal (treasurer), Gijsbert van der Bent (president, tel +31-714024547), Leon Edelaar, Rob Olivier, Marc Plomp (secretary, tel +31-348433730); also the editors of Dutch Birding have one seat in the board.

BOARD ASSISTANTS Jeannette Admiraal, Ron van den Enden, Leo Heemskerk, Remco Hoffland, Sander Lagerveld, Ger Meesters, Arnold Meijer, Leonie Olivier-van Hille, André van der Plas and Ellen van der Plas.

Dutch rarities committee (CDNA)

MEMBERS Theo Bakker, Max Berlijn, Ruud van Beusekom, Bert de Bruin, Jan van der Laan (chairman, tel +31-725203091), Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretary, tel +31-302523801) and Roland van der Vliet (archivist). The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithological Union.

Dutch committee for avian systematics (CSNA)

MEMBERS Arnold van den Berg, Cornelis Hazevoet, Kees Roselaar, George Sangster (secretary, tel +31-715143790) and Ronald Sluys. The CSNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithological Union.

© 2000 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by Drukkerij Rob Stolk bv, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Netherlands

Dutch Birding

*International journal on
Palearctic birds*

EDITORS
Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Netherlands
fax +31-235376749
e-mail editors@dutchbirding.nl

PHOTOGRAPHIC EDITOR
Dutch Birding
c/o René Pop
Postbus 1007
1780 EA Julianadorp
Netherlands
e-mail pop.en.p@wxs.nl

SUBSCRIPTION ADMINISTRATION
c/o Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Netherlands
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BOARD
Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands
e-mail dba@dutchbirding.nl

DUTCH RARITIES COMMITTEE
CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Netherlands
e-mail cdna@dutchbirding.nl

**DUTCH COMMITTEE FOR
AVIAN SYSTEMATICS**
CSNA, c/o George Sangster
President Steinstraat 3A
2312 ZP Leiden
Netherlands
e-mail csna@dutchbirding.nl

INTERNET

<http://www.dutchbirding.nl>

Artikelen / papers

Corrigenda

Brieven / letters

Masters of Mystery

Total birding

Recensies / reviews

WP reports

Recente meldingen / recent reports

DB Actueel

Aankondigingen & verzoeken / announcements & requests

DBA-nieuws / DBA news

Voorplaat / front cover

Abstracted & indexed in

- 129 Dwergaalscholvers bij Montfoort in januari 1999 en in Oostvaardersplassen in juni 1999 [Pygmy Cormorants near Montfoort in January 1999 and in Oostvaardersplassen in June 1999] *Enno B Ebels, Wilco Stoopendaal, Cees Tims & Aart Vink*
- 134 Twee Brilzee-eenden te Oostduinkerke, België, in februari-maart 2000 [Two Surf Scoters at Oostduinkerke, Belgium, in February-March 2000] *Gunter De Smet*
- 141 Vale Gier met Franse ring in Zeeland in juni 1999 [Eurasian Griffon Vulture with French ring in Zeeland in June 1999] *Mark Hoekstein*
- 143 Zwartkeellijster op Terschelling in april 1998 [Black-throated Thrush on Terschelling in April 1998] *Kees de Vries & Arie Ouwerkerk*
- 147 Leucistic Northern Chiffchaff in Spain in November 1999 *Ricard Gutiérrez*
- 149 Distribution of Mongolian Finch in Turkey *Guy M Kirwan, Matthias Bechtolsheim & Siegfried Willig*
- 141
- 151 Unidentified dark petrel at Oostende, Belgium, in February 1999 *Johan Buckens*
- 153 Bill shape and nose-band in 'large skuas' *Frédéric Jiguet*
- 157 Solutions of second round 2000: White-tailed Eagle and Steller's Eider; Third round 2000 *Diederik Kok & Nils van Duivendijk*
- 160 Le Twitch *Anthony McGeehan*
- 162 *Swifts: a guide to the swifts and treeswifts of the world (Second edition)* by Phil Chantler & Gerald Driessens *André J van Loon*
- 162 *Proceedings of the 1st International Mediterranean Gull Meeting, Le Portel, Pas-de-Calais, France, 4-7 September 1998* by Peter L Meininger, W (Ted) Hoogendoorn, Renaud Flamant & Pascal Raavel *André J van Loon*
- 162 *Cuckoos, cowbirds and other cheats* by Nicholas B Davies *André J van Loon*
- 163 *A field guide to the birds of West Malaysia and Singapore* by Allen Jeyarajasingam & Alan Pearson *Jacques Ruinaard*
- 164 WP reports: May-June 2000 *Arnoud B van den Berg*
- 174 Nederland: mei-juni 2000 *Ruud M van Dongen, Klaas Haas, Remco Hofland & Peter W W de Rouw*
- 183 België: mei-juni 2000 *Gerald Driessens*
- 185 Monniksgier in Friesland [Eurasian Black Vulture]
- 186 Mystery photographs requested
- V Programma Dutch Birding-vogelweek op Texel in september-oktober 2000; Tickers
- Brilgrasmus / Spectacled Warbler *Sylvia conspicillata*, Digue de la mer, Camargue, Bouches-du-Rhône, Frankrijk, april 1995 (*Peter van Rijn*)

Ecological Abstracts, GEOBASE (Geo Abstracts Database), Ornithologische Schriftenschau, Recent Ornithological Literature, Wildlife Review, Zoological Record